

Oe zegge
men dadde in
't Eljergems

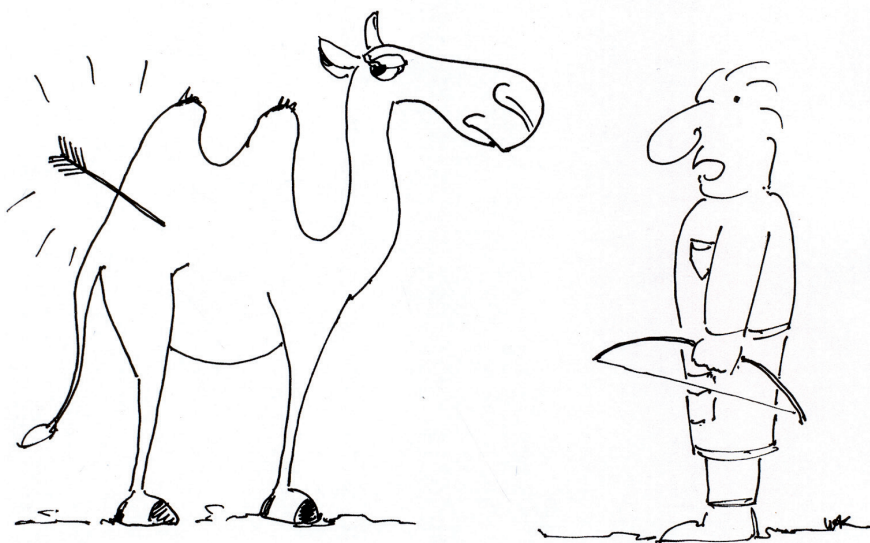

1. Begin en einde, leven en dood

beginnen te missen: het verstand verliezen
da lupt nog goed af: het valt mee, het had erger kunnen zijn
de duëd passeert mij: koude rillingen hebben
der deurspettelen: met moeite doorkomen
der es weirk op de plank: er is nog veel te doen
deur noen en deur aul: zonder onderbreking
d'n endj zandj uitwijzen: de einduitslag zal alles duidelijk maken
duëd vallen: plotseling sterven
e strotjen zonder enje: er is geen uitkomst
gelèk da't wauëjd en drauëjd: zoals het reilt en zeilt
giejelegaas van achter: helemaal achteraan
bet ni lank nimmer trekken: de dood is nabij
bij es nou perdossen: hij is overleden
bij ligt in zijne lichter: ligt in de doodskist
bij wacht mee zijne slinken: weigert te wachten
bij za op zèn bedde ni sterven: 't is een waaghals
iejen of meir'n: één dezer dagen
in de fleur va zè lèjeven: in volle bloei
in lijk liggen: opgebaard liggen
'k en gaf giejene ceng veur zè lèjeven: hij was op sterven na dood
'k em mij awad overdauën: ik ben wat te hard van stapel gelopen
lauëten oepen en toepen: zijn gang laten gaan
lèjeven augen: veel lawaai maken
lèjeven gelèk as god in Frankrijk: een onbezorgd leven slijten
moei en duëd van de vauk: zeer vermoeid en slaperig
ne kauën overgank: 't is maar tijdelijk
nuët of va mij lèjeven ni: nooit
op ze struë liggen: dood zijn
pas op of ik pak au weirk af:
uit de weg, of er gebeuren ongelukken
presjies ën oenjer die moe leggen: gezegd van iemand die niet weet hoe er aan te beginnen
't lupt op zijn enje: 't is bijna afgelopen
't skool es begost: aanvang van de lessen
't skool es uit: de lessen stoppen
't zè kost'n op't steirfuis: het zijn nutteloze kosten
't zoo ne zot verdrieten: het geduld is op
uitgauën gelèk as e kèjesken: zachtjes overlijden
va zijne sis vallen: het bewustzijn verliezen

wuër es d'n tijd: terugdenkend aan voorbije periode
wuër go me nortoe:

dat is toch wel kras, wat staat ons nog te wachten
z' entj vèr zitten: ze is op sterven na dood of de nederlaag is nabij
z'es 't go zeggen: ze is overleden
z'es ter vantusken: ze is overleden
zijn n' emel op èjerde verdien'n: vaak goede werken doen
zijn pijp es uit: hij is dood
zijne lepel neerleggen: overlijden
zuë duëd as ne pier: morsdood

Hij ee ne kemel geskoot'n

2. Beloning en straf, schuld en onschuld

dan es nog ni vertèjerd: het is nog niet vergeven en vergeten
dauër moe ne kik ni op peizen:

die beloning krijg ik toch niet, dat is niets voor mij
der ni goe va zijn: zuur opbreken

e sigarken smuëren: een bolwassing krijgen

en goei skool g'ad emmen: dat zal ze leren

en salauë krijgen: een uitbrander krijgen

en tantafijre: een gedoe

er giejn uitstonsj mee emmen: er niet bij betrokken zijn

er veur nit tusken zitten: er niets mee te maken hebben

et op imand anders steken: de schuld afwentelen

ge verdintj slaugen: dat kan niet door de beugel

ge zetj er va weerkommen: je zal het beseffen als het te laat is

g'edj au okkozje g'ad: je hebt je kans gekregen

geefd em ne pieje in zij gat:

geef hem een trap in zijn achterste

g'en moetj da op mij nie steken: ik ben onschuldig

g'en moetj dor nie in weten: trek het je niet aan

g'en zodj em da ni auëngeven: hij lijkt onschuldig

bij eed dor zen strepen verdintj: hij heeft daar naam gemaakt

bij endj dobbel en dik verdintj: zijn straf is niet te zwaar

bij mag et em opstoven: hij mag het hebben

bij zantj er kunnen veur doen: hij zal gestraft worden

bij zau op aul eilige roepen: hij zal er van langs krijgen

imand mee e skiejef uëg bekijken:

iemand verdenken, wantrouwen

nog veur gin sjik: ik doe het niet, zelfs gratis niet

onder zijn vijs(voeten) g'ad emmen:

een donderpreek, een berisping gekregen hebben

pligtig zijn: schuldig zijn

risko parikkelo: wat er ook moge van komen

skomte vrij: zich om niets schamen

slopt op au twieje uëren: wees gerust in de zaak

't es ommel iejnjen boenjel: 't is overeengekomen, een louche zaak

uit uëgverblenjink: de waarheid verdoezelen, misleiden

vuugd'au: wees braaf

wacht au: ik zal je straffen

weet'n auën wa prijs: er voor opdraaien
zenne pere zien: de straf niet ontlopen
zwerte snieje zien: veel miserie kennen

3. Betalen, duur, waardeloos, arm en rijk

a'n moed em nimmer zjeneer'n: hij is heel rijk

afdokken: betalen

da komt zuut binn'n: dat is een welgekomen verrijking

dauër ben ek vatj mee: daar kan ik niets mee aan vangen

de trouers afspann'n:

met de koets of wagen op weg naar de kerk werden de trouwers opgehouden door een over de weg gespannen touw. Eerst na uitgooien van een fooi mochten ze verder.

de wilje es en groetjer biejest as deirmoei: de weelde is moeilijk om dragen

er on opsteken: winst boeken

er on toedraugen: erbij verliezen

er skrap veure zitten: op zwart zaad zitten, het gaat financieel niet goed

gepeperd: zeer duur, te veel

bij dogt veur nit: hij deugde niet, was niets waard

bij ee ze zitt'n: hij is rijk

bij entj veur nit: hij moet er geen moeite voor doen

bij es rit: niets meer bezitten

bij 'n entj ni vandoen: hij heeft voldoende

ik jon'nt au: ik wens het u toe

in wilje léeven: in weelde leven

in zijne zak lauëten tass'n:

een communicant ging op bezoek bij familieleden om te pronken met zijn nieuw kostuum en verwachtte een fooi.

in zijne zak meugen skiet'n: moeten betalen

inkel geltj: munten

it afluizen: iets trachten te bekomen

lotjn't au ne ceng kosten: koop het, hoe duur het ook is

lotj zitten: laat maar, ik zal betalen

mee te betauëlen stojje: met te betalen ben je er van af

mee veel poef stauën: veel schulden hebben
ne ponk vennen: een schat vinden
nen alve frang: 50 centiemen
ni weten va wad aut pijlen te mauken: zeer arm
nit wéjerd: waardeloos
nog veur giejenen gauen lowie: voor niets ter wereld
oeveel moen êk au: hoeveel ben ik je schuldig
oljd au geltj mor boven: betaal maar
op aule vijvers vis zitt'n emmen: uit alles munt slaan
op hoeveel komt dadde: hoeveel moet ik betalen
't ken der uit kommen: het brengt op, het is rendabel
't en zau onder of boven ni veel skill'n:
     dicht bij de werkelijke waarde
't es eiremoei taroef: steeds in armoede leven
't es nen diere vogel: hij geeft veel geld uit
't es van den trok da ge moetj léjeven:
     zonder inkomsten gaat het niet
't es wel tandiesje:
     werd gezegd na een aankoop en vertrek uit de winkel
't es op mijn kap: ik betaal de rekening
't vatj es ter af: de winstmarge is klein geworden
van den eiremen lèjeven: steun genieten van de dienst OCMW
vuërt kun'n: verder kunnen met wat men heeft
wuër da 't es will'nt zijn:
     waar voldoende middelen zijn komen er steeds bij.
z'eed opg'oltj: ze heeft getrakteerd
zett'nt op den balk: hou het maar tegoed

4. Dieren

aluë van de biejest: aard van het dier (allure)
aske bij nen ont slopt betropte va zijn vlujen:
     als je met een nietsnut omgaat, word je zoals hij
d' uilen zejen op aune kop skijten:
     gezegd bij kinderen die 's avonds de straat op willen
dauër ligt 't pèjerd gebonn'n: daar ligt de fout (oorzaak)
dauër za en vlieg opzitten: dat valt niet in goede aarde

de biejesten voeieren: de dieren eten geven
de koekoek roept, 't za go rèjgenen: de regen komt
deur nen auës gepoept zijn: ongeduldig, vlug zijn
d'r kwam e veirken mee ne lange snuit en mij vertelsjelken es uit: een verhaal afsluiten
en giejel den ennekensnest: alles wat erbij komt kijken
en lompe koe: ze heeft weinig verstand
en vliegende krauë ee miejer as en zittende:

begeef je op weg om je doel te bereiken
ge kentj ne vogel auën zijn pluimen: de kledij toont veel
ge kost er e muisken uëren luëpen: 't was er heel stil
ge kuntj er giejene puit 't vel mee afdoen: bot mes
gestreljt deur ne fluitenier: gestoken door een wesp
bij ee ne kemel geskoten: hij blunderde
bij lupt gelèk nen auëzewintj: zeer snel lopen
bij was gelauën gelèk as ne muilezel: zwaar geladen
bij wast em gelèk as de katten: oppervlakkig reinigen
bij zitj rap op ze pèjerd: hij maakt zich gauw kwaad
ik kreeg er kiekevliejes van: ik was er erg door aangegrepen
ja mij skaup: wat je nu zegt
kotkotkodeit, 'k em en eiken geleid:

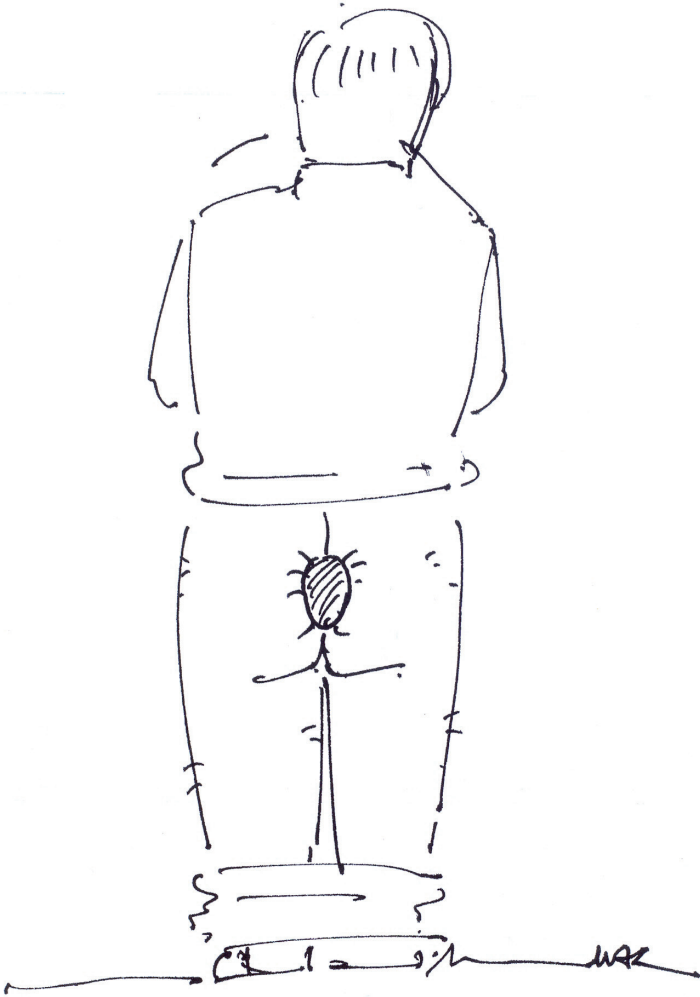
een kip die een ei heeft gelegd
madj au of a batj au: bijtgrage hond
magt emmen gelèk as e pèjerd: hij heeft veel macht (kracht)
mee iemand den aup augen: iemand in de maling nemen
mee sintj amand leggen d'eksters den iejesten band:
nestelperiode van de eksters
moljers gauën skudden: meikevers vangen
ne mollepuët in zijne zak: veel geluk
ne puit in zijn kèjel emmen: de krop in de keel hebben
nen ezel zwitj va skijt'n: iemand die vlug transpireert, rap moe zijn
onder giejen oenjer gebroetj zijn: niet dom zijn
op een root gelèk as moljers koe: met velen na elkaar
presjies en oenjer die moe leggen: rond lopen zonder doel, niet
weten hoe aan iets te beginnen
skriejen gelèk e veirken: veel lawaai maken
't es dor presjies 'n duivekot: er wordt veel in en uit gelopen
't es van den ont zen knoppen: 't is verbrod
't za gauën katten spaugen: 't zal onweren
uitskiejen gelèk as nen hond va zijne stront: iets niet afwerken

veur nit gauët de kat nor de reier: niets is gratis
ze kwam vanover: (de duif) kwam uit de verkeerde richting
ze liggen mee platte jonger'n: komen pas uit het ei
ze slopt gelèk de muizen in 't mèjel: ze doet alsof ze slaapt
zijnen bek in zijn pluimen augen: zwijgen
zuë dom as 't pèjert va Christus: was een ezel !
zuë gezont as nen blik: kerngezond
zuë plat as en luis: platzak, verpletterd
zuë zot as en oenjer: weinig standvastig
zuë zwert as moolekeskluëten: onverzorgd

5. Durven, niet durven, bang zijn

ander wauëterkes deurzwommen emmen:
 reeds moeilijker karweien opgeknapt hebben
as ter op auën komt: als er te handelen valt, reageert hij niet
augd au gezicht: zwijg!
augt da potjen mauër gedekt: zwijg daar maar over
bekaust in zen broek doen va skrik: zeer bang zijn
dad es it apauërt: hij is speciaal, durft alles aan
dedie es skomtevrij: schaamt zich over niets
den derde kiejer verlicht 't kèjesken: de derde poging is de juiste
der kürt spel mee mauken: het gauw afmaken
der mee den rauen büstel deur gauën: niet nauw kijken
der va gepakt zijn: onder de indruk zijn
der weez'n in emmen:
 beschaamd zijn, angst hebben om het te doen
die ni en riskeert 'n ee nit: wie niet waagt niet wint
duëd of 't alven af: gelijk wat er van komt, ik doe het toch
duët va skrik: doodsbang
en dormee gedauën: zwijgen nu, basta
en overtuur'nd au ni: waag het niet (avontuur)
en roept er ni op: als men over iets praat waar men bang voor is
er vanonder muizen: stiekem wegsluipen
es 't nog veur vandaug: komt er nog wat van?
ge 'n moetj dor ni in weten: niet bang zijn, het is je schuld niet
ge kuntj zien bel: wacht en beslist later

Hij zitj mee en ei in ze gat

ge'n etj giejen ert: je durft niet, je bent hardvochtig
ge'n kost em giejen bloed steken: lijkbleek, zo bang was hij
ge'n moetj ni benaud zijn:

trek het je niet aan, heb geen angst, 't is niet je schuld
gezeid gelèk as dat es: de waarheid mag gezegd
bij ee weer ne stuèt uitg'oljd: hij heeft een stunt gepleegd
bij eed ander katten te giejeselen:

hij heeft moeilijker zaken op te knappen
bij en endj ni onder de mert:

hij heeft er moeilijkheden mee, zware taak
bij en gauë mee nit alom: hij spreekt rechtuit
bij es va ze loef: hij is in de war
bij gebauërt va krommen auës:

doet alsof zijn neus bloedt, is niet bij de zaak
bij is zeker va zij stik: zelfzeker zijn, weten wat men wil
bij trekt zijne stèjert in:

hij is bang, komt op genomen beslissing terug
bij wiltj da per la fors doen:

doen met alle middelen waarover hij beschikt
bij za nog almenekken drukken: hij is slim en durft alles aan
bij za op zen bedde ni steirven: hij is een waaghals, een durver
ik aug da stauën: ik blijf erbij

ik doe et zonder faut: je mag op mij rekenen
ik kreeg er kiekevliejes af: ik was erdoor aangegrepen
imand en mot geven: een mep geven

imand ne kol passen: in 't ootje nemen
imand ne pauëter skiljeren: een poets bakken
imand zijn zauëlegèt geven: iemand uitkafferen
in zèn ol kruipen: terugkrabbelen

it auën 't klokziejel angen: alles rond bazuinen

'k en kèn da ni over men ert krijgen: ik kan er niet toe besluiten

'k en türf het ni betrauen: ik was te bang om het te wagen

'k zau isj auën zijn auër trekken: ik zal hem berispen

klapt em dad af: breng hem op andere ideeën

klodden riskeren: moeilijkheden

kot augen: de boel op stelten zetten

kürt bij zijn: bij de pinken zijn

mee de poepers zitten: schrik hebben

mee e klein erteken zitten: een bang voorgevoel hebben

mee en ei zitten: doodsbang zijn

mee imand een voor rijen: iemand onheus behandelen

mee imand zijn voeten spelen: iemand speels plagen
mee ne skauen nek: bang om er aan te beginnen
mee ze zelven giejenen weg kunnen: zenuwachtig, angstig zijn
mokt da ge weg zatj: maak voort, ga weg
'n lotj au ni verpikken: bijt van je af
pas op of ik pak au weirk af: ga weg of ik liquideer je
slopt er nog isj op: denk nog eens na
stekent au op: maak dat je wegkomt
't es mor e woord: je moet het maar zeggen, ik doe het
't es ne skrikkeput: hij is van alles bang
't most va men ert: ik kon het niet meer opkroppen
't most va mijn tong: ik kon niet langer zwijgen
ter 'n kèn giejen kauëd af: wees niet bang, er zal niets gebeuren
trekt et ewa kürt: zet er spoed achter
uit mijne skietlap: ga uit de weg
van den duvel bezeet'n: altijd geneigd om wat uit te spoken
van duvel nog elle benaut: van niets of van iemand bang
watte watt'n: hoe durf je
weer prijs emmen: slecht bekomen
wuër stauët da geskreven?: hoe durf je zoiets zeggen
wuër zijn au gedachten?: wat bezielt je
z'ee streken in eur lijf: ze is niet te vertrouwen
ze bleef mauër stèjerten: ze bleef maar aandringen
ze geeft effenaf skandauëlen: ze is te bloot gekleed
ze luëpen au deur kapot:
     ze staan voortdurend aan de deur (leurders)
ze mokt er nogau kas af: ze vindt het heel belangrijk
ze mokt van euren tetter: haar tong staat niet stil
ze tuëpnijpen: schrik hebben
zennen bek in zen pluimen augen: zwijgen
zied'au dor mauns over: durf je het aan?
zijn uërekes intrekken: bang zijn
zijne kop uitweirken: durven doordrijven, koppig
zjeezus va maria: uitroep van verbazing of schrik

6. Eten en drinken

'k bentj zo beu as kauë pap: ik kots ervan

'k em zuveel onger as de zieje düst: geen eetlust

'k most op mijn tonge bijten: ...om het niet te zeggen

'n ert va koekebruët emmen: teerhartig zijn

'n koesj leggen: overvloedig eten

'n egt zwalpei: een dronkaard

'n egte braskuip: nooit voldaan iemand

'n goeie zwasj bijdoen: een goede scheut bijvoegen

'n zuiptiejel : iemand die veel drinkt

't es mijnen tant: lievelingskost

't es tijd op: niet meer zo vers zijn

't es tijd veur 't noeneten : tijd voor het middagmaal

't es uëg wauëter : nodig moeten plassen

't es zuë mals as boter: zeer zacht vlees

't eten es mij misvallen: maagstoornissen hebben

't lotj em eten: 't is lekker

't moe mor zu goe ni zèn:

ik eet verder omdat het zo goed smaakt

't smokt nor nog: het is heel lekker

't vliejes es nog ruët: het vlees is onvoldoende gebakken

't vliejes es te nijg gebakken: doorbakken vlees

't vliejes es van 'n au zoeg: taai vlees

't vliejes nie van zen talluër lauëten pakken: zich niet laten bedotten

't zijn droeve buiken wuër dadazuë ne kop opstauët:

kieskeurig zijn bij het eten

't zou oos 'n noot kosten: het wordt een dure rekening

't zout op zijn patotten nie wèjert zijn: een nietsnut zijn

“den derde kiejer trekteren!”:

iemand voor de 2de maal in korte tijdsspanne ontmoeten

auën d'appelen zitten: appelen stelen

auën zen noveen bezig zijn: vele dagen na elkaar pintelieren

blijven angen: op café blijven

bloem zeften: bloem zeven

d'as ander'n tee as kaffee: het is heel wat moeilijker

d'as eten en drinken: gezegd van dikke soep

d'enjekes onieën knuëpen:

moeilijk toekomen met het huishoudelijk budget

d'n neef opeet'n: de verdachte, de klos zijn

d'r mee weg kunnen: enorme eetlust hebben
da vliejes eed e smokskan: dat vlees is niet vers meer
dad es ne giejen boteram : dat is heel wat
dad'es giejen klein bier: niet eenvoudig zijn
dat es nen deurjauger: een veelvraat zijn
dat augt de broek op: 't is stevig voedsel
de boter geet'n emmen:

weinig succes hebben, 't kind van de rekening zijn
de patotten zijn moes: aardappelen zijn te gaar
de patotten zijn nog nie zagt: de aardappelen zijn niet gaar
de soep deurdoen: kleinen van de groenten in de soep
den diejen kein nogau zuipen: kan veel drinken
der zitj 'n auër in de boter: de eensgezindheid is zoek
dool van 'n ei: eierdooier
e flesken flotjesbier: bier met een laag alcoholgehalte
e potje pakken: een glas drinken
e stik in zijne meulen emmen/een mot opemmen:

dronken zijn

eet'n tegen 'n onger da komt: eten zonder eetlust
elk zijn küst: ieder voor zichzelf
en giejel den oesjepot: en alles wat erbij komt kijken
en pèjer op emmen: dronken zijn
eten gelèk as e pèjert: grote eetlust hebben
eten gelijk e pimpelmieësken: weinig eten
etje gij mee?: eet je mee?
eug tegen meug opeten: zonder zin of smaak eten
g' etj zeker ne lintjwèrm: iemand die veel eet en mager blijft
ge kuntj er ne leper in regtzetten: wordt gezegd van dikke pap
ge kuntjer Lanlee zien in liggen:

flauwe koffie (Lanlee=Landlede, gehucht van Kerksken)

ge meugt er it op geven: je mag op je succes trakteren
geef ne stoaffer'n bruët, de klouger ee giejen nuët:

de opschepper heeft meer nood dan de klager

giejel de strauët vandoen emmen: waggelen over straat
giejene vullen of giejene legen kunnen zien stauën:

steeds maar drinken

god zij dank veur speis en drank: dankgebed

bet batj in mijn bille: zin in iets hebben, iets graag opeten

bij ken op zijn kinne kloppen: er blijft niets meer over voor hem

bij zitj in de patotten: hij zit in moeilijkheden

'k most op mijn tonge bijten

ik bleef mee de gebakken pèjeren zitten:

de gevolgen waren voor mij

in zen skoenen boteren: te grote schoenen dragen

it in zen kluëten spelen: iets opeten

it in zijn botten slauën/ -nor binnen spelen:

een kleinigheid eten

k'en mag nie aules eten: gebrek aan geld hebben

k'n zo ni gèjeren mijnen kloeper zetten wuër dat den diejenen

em afzetj:

hij eet voor twee

ke nem giejen goeste: ik heb geen zin

kèn den diejen fretten: die kan wel eten

krijgt dadde op au talluër: iets dat er niet smakelijk uit ziet

kuist ounne mond af: heeft zojuist stommititeit gezegd

lèjeven van'n emelsken dau: geen voedsel nodig hebben

liever 'n brok as 'n breiselink: liefst zoveel mogelijk

mee krot en mot opeten: alles opeten

mësluinen bruëd:

brood gemaakt met mengeling van tarwe en rogge

mij moltjen:

boterhammen werden meegenomen voor gans de dag

mijne kop slauët open en toe: hoofdpijn na drinkpartij

mijnen bèjer begintj te grollen: het hongergevoel begint

moeje nikker drinken?: wil je iets drinken

ne sloeker: een gulzig iemand

nen boterham plekken: een boterham smeren

nen rauen ont opeten: vergaan van de honger

nie in zijnen eet zijn: geen eetlust hebben

nie lekker zijn: alles eten wat de kop schaft

nor kerremes fantazie gauën: wijkkermis Oud-dorp

nuët ni genoeg emmen: nooit verzadigd zijn

op drevel, op skok zijn: op zwier zijn

op marode gauën: op zwier gaan

overboeft zijn: te veel gegeten hebben

ruëd of giejen bruët: politiek gezegde "rood of geen brood":

stemmen voor je broodheer

santé, santé, santauëter; 'k drink liever bier as wauëter:

liever een biertje

skèjel zien van den honger: grote eetlust hebben

spikkellauësje koek: speculaas

tein kunje tegen nen daug:

dan ben je klaar om er tegen aan te gaan
veel kapellekes gedauën emmen:

veel herbergen bezocht hebben
verguërt in g'eten: er meer dan genoeg van hebben
wilje nog e skepken? : lust je nog wat
wuër stektjen dad ommel?: hoe is het mogelijk, zoveel eten!
ze kommen al men uëren uit: eetwaren grondig beu zijn
ze zien vliegen: honger hebben
ze zitj er gezojen en gebreeën: ze zit er te lang en te veel
zetj de kimmeren op den bürrebank:
zet de kommen op de gemetste bank (aanrecht)
zijn eten binnenslikken: gulzig eten
zuë zat zijn as ne patot: stomdronken zijn
zuë zaut as brèk: het eten is veel te zout

7. Fier en slordig, gemakkelijk en moeilijk

'k zentj tog ekkelen:

het moeilijke woord komt er uiteindelijk uit

't gat skuën emmen: de weg is vrij

't moed em op zijne skuët gebrogt werren: gemakzuchtig zijn

'n brekt dauër au verstant ni op:

doe geen moeite om het te begrijpen

'n slordige triene/ wanne/wijf: een vuile vrouw

't angd in me lijf: het voelen aankomen

't ee misteer'n auën : het gaat niet zo eenvoudig

't en es ni zinjelek: het is niet om aan te zien

't er es ier presiesj 'n bomme gevallen:

wat een warboel is het hier

't es oe da ge 't zougt: zo gemakkelijk is het

't gauë gelèk e flotje van ne ceng: het vlot prima

't ligd in au kujel'n: 't is eenvoudig voor u

't was me dauër e pikket: wat een wanorde was dat

da es ander'n tee as kaffee: dat is heel wat moeilijker

da koste zien auën zijne gang: hij was fier

da ku'je tog mee au uëgen toe: 't is zo eenvoudig

da ligd ier ommel te rijen: het is hier een rommel, wanorde

da verbitj zij zelven: het gaat niet, is te moeilijk
da'n es gi klein bier: dat is niet eenvoudig
da'n es gi lachen: dat is niet te onderschatten
da'n es giejene kak: dat is wel moeilijk
da'n es gin zottigheid: dat is zeer moeilijk
da'n es nit in ze zelven: dat is heel gemakkelijk
da'n missan ni: dat hindert, stoort niet
dad es en ander pauër mauen: dat is heel wat moeilijker
dag Jan: dat moet je niet verwachten
dauër 'n es gin apreesje af: daar is geen kans toe
de duvels zitten d'er op: alles valt tegen
de gruëte Jan uitangen: grote sier maken
de pijp auën merte geven: het opgeven
dedie es skomtevrij: zij schaamt zich om niets
der stauën gin pauëlen auën: dat gaat te ver
en grosjke madam: een fiere mevrouw
en ou kapelle moe versierd werren: soms is opsmuk nodig
er ni on uit kunn'n: het niet begrijpen
et vast emmen: iets snappen
ge 'n etj er giejene pak auën: geen vat op iemand hebben
ge 'n moedj au azuë ni affrossen: je moet niet zo hard werken
ge kost er aun'n naum inskrijven:
     zo stoffig waren de meubelen
ge zotj er au bluët gat lauëten af zien:
     je zou er wanhopig van worden
ge zotj er au liejelek auën mispakken:
     het is moeilijker dan je denkt
gelèk dat 't wauëjd en drauëjd: zoals het reilt en zeilt
gewoentje doe veel: gewoonte maakt het gemakkelijk
bij entj veur nit:
     hij moet er geen moeite voor doen, krijgt iets gratis
bij lupt er de biejen'n veur van onder zij lijf:
     hij doet het onmogelijke
bij wast em gelèk as de katten:
     zijn hygiëne laat te wensen over
bij zitj in ne zetel: hij heeft geen problemen
ik kein da op men iejen biejen:
     dat is zeer eenvoudig voor mij
krijgt dad op au talluër: dat moet je meemaken
lauëten liggen te rijen: laten rondslingeren

Zuë fier as ne pau

mauk'nd au gemakkelek: doe of je thuis bent
mijne kol spant: ik ben gecharmeerd
mokt er e kruis over: stop ermee
nau es 't spel kompleet: dat moest er nog bijkomen
nog gi struë verleggen: aartslui zijn
oe knupte dad oniejen: hoe geraak je daar uit wijs
op ne wiejer zitten: het moeilijk hebben
op zijn ann'n zitte kijken: niets doen, gemakzuchtig zijn
t'es nit in zen eigen: het is zeer gemakkelijk
t'n es ni augelèk: het wordt onuitstaanbaar
uët over kluët: slordig, chaotisch
veur e ges estjen opgesmeten: hij maakt zich gemakkelijk kwaad
veur ne nit estjen koleirig: hij is vlug op de tenen getrapt
wa nen boenjel: wat een puinhoop
z'endj nogau uëg in euren bol: ze is een hovaardige dame
ze geeft effenaf skandauëlen: ze is te bloot gekleed
ze was nogau auëgestuëten: wat een kledij!
zie wa da ge doetj: hou je fatsoen!
zijn patotten kommen uit: hij heeft gaten in de kousen
zuë simpel as bonzjoer: 't is heel eenvoudig

8. Gebeurtenis, opscheppen en agressief

't eet eronder gewauëd: er zijn grote veranderingen op til
'n klasj, nen drisj geven: een mep geven
'n zojje ni zeggen!: hij is aan 't opscheppen
't es den omgekiegerde wèjereld:

wat gebeurt er vandaag de dag toch allemaal

't was me dauër ë pikket: wat een warboel
alé seg: toch niet waar, zeker
amaai mijn frak: hemel, dat verrast mij
augd au op au gemak: hou je rustig
aule mauëneskijn'n isj: af en toe
da zau een bonk geven: dat zal lawaai maken, ophef maken
dat en zijn mij nog giejen stampen:

dat is slecht nieuws, ophefmakend

dat es 't iejen en 't ander: iets geweldigs, groots

e vies auër zijn : gauw uit zijn krammen schieten
en salauë krijgen: een uitbrander krijgen
en stranne meemauken: iets vreselijk beleven
er mauns genoeg veur zijn: ertoe in staat zijn
er mee de rauen büstel deur gauën: niets ontzien
er nogau ne gerla mee gauën: overrompelen
ge zedj er au van beloven: het zal je spijten
geef de stoefer en bruët, de klauger en ee giejen'n nuët:
 de opschepper heeft meer nood dan de klager
God weet waniejer: 't zal lang wachten zijn
bij ee vandaug den duvel in zij lijf:
 er is vandaag geen huis mee te houden
bij kein mee zij geweltj giejen'n weg: hij is niet in te tomen
bij peist datj'nt es: hij heeft een hoge dunk van zichzelf
bij skoot er em op gelijk nen boer op zij veirken:
 zonder nadenken, ongeduldig reageren
bij zau der nauër emmen: het zal hem zuur opbreken
ik bè begost: ik ben begonnen
jaugd au ni op: blijf kalm
komt da tegen: dat moet je overkomen
kot augen: de boel op stelten zetten
lotj mij gerust: laat mij met rust
lupt nauër de vontjes: laat mij met rust
mee imand en voor rijen: iemand onheus behandelen
mee zij zelven giejen'n weg kunnen:
 zenuwachtig, agressief zijn
mokt da ge weg zijt: maak dat je weg komt
nau gommen ne gank: er gebeurt iets geweldigs
nen blageur: een bluffer
op ne slag en ne kiejer: plots
pas op of ik pak au weirk af: ga weg of ik liquideer je
skitj er au nortoe: vlieg er op af
stapp't af: ga weg
stoefen en in de broek poefen: doen alsof men rijk is
stoefen kein iederiejen: je bent aan het opscheppen
tegen imand zijn skenen rijen: iemand frustreren, beledigen
ter kein giej'n kauëd af: wees gerust, het zal niet gebeuren
toet toet dad es zjust: beamen dat het juist is
uër wa da'k au zeg: ik sta erop
uërt dad af: wat een nonsens durft die uitkramen

ürkt isj alier: luister eens

va nen auës gepoept zijn: ongeduldig, agressief zijn

va zijn kluëten mauken: ruzie maken

va zijnen tejauëter mauken: agressief praten

wacht as ek em onder ann'n krijg:

als ik hem te pakken krijg zal hij er voor opdraaien

wat es me da veur it: reactie op een gebeurtenis

z' ee weer eur kwintjen: ze is weer nukkig

z' end uëg in euren bol(sterre): ze is hovaardig

z'emmen liejelek tuisgaugen:

ze hebben de boel op stelten gezet

ze mokt van euren neus: ze is opstandig

ze tèrt deur: ze raaskalt, weet niet wat ze zegt

zijn'n driejeg auëlen: een dreigend gebaar maken

zjiejever in pakskes: prietpraat

9. Geluk en ongeluk- Goed en slecht- Slim en dom

'k em au ligg'n (zitt'n): ik heb je te grazen

'k em het o men biejen:

ik ben verloren of ik zit ermee opgescheept

'k uër au kommen: ik weet waar je op aanstuurt

'n vijs los emmen: een beetje getikt zijn

't eet er tusken gewauëdj:

het was op het randje af; kon beide kanten uit

't en zau em giejen pèjerd skill'n:

het zal niet veel verschil uitmaken

't es iejen'n van t'alverdrij donker: hij is niet snugger

't es va mijn voet'n: ik heb er geen goed oog in

't es wel bestetj: je krijgt wat je verdient; 't is je eigen schuld

't moe weer isj lukken: het slechte valt mij altijd te beurt

as ke ne neus etj kun je 't gerikken:

als je verstandig bent, kan je het vermoeden

da'n trekt er tog ni op: dat is niet eerlijk

da's it geskeet'n: een rare, een zonderling zijn

da's nen tref: dat is geluk

da komdop zijn effen: dat komt in orde

Hij ee veel noten op zijne zang

da'n stauë ni stille: de tegenslagen houden maar niet op
da's geldj wèjert: dat is voor alles goed
dad ee zè goed en zè kauët: is terzelfdertijd goed en slecht
de maleuren slaupen ni: een ongeluk is vlug gebeurd
deurterren: een beetje gek zijn
dorveur moe je slim zijn: je bent dom geweest
dorveur moe je va voejer kommen:

hiervoor moet je slimmer zijn
en duuzenste sjans: heel veel geluk
en fatik tegenkommen: iets erg meemaken
en giejel den tantafèjeren: en alles wat erbij hoort
en goei skool g'at emmen: dat zal hem leren
en oventuur'nt au ni: waag het niet
er 'n enjeken va weg emmen:

bekwaam zijn, het al vaker gedaan hebben
es 't nit, 't es nit: komt er niets van, ook goed
es me da nen numero: dat is een eigenaardig iemand
ge 'n moetj den onnuëzel'n ni uitangen:

doe niet alsof je onschuldig bent
ge zetj er va weerkommen:

het zal je berouwen, je doet een slechte zaak
giej'n auër op zijne kop da deugt: 't is een nietsnut
bij 'n kè mor erres zèn'n naum skrijven:

hij is weinig geleerd
bij 'n zau dauër ni veel potten breken:
hij zal er niet veel van terechtbrengen
bij ee mij goe vast g'ad: hij nam mij te grazen
bij ee weer prijs:

't is hem slecht gekomen, hij is weer de dupe
bij ee zij pauërt g'at: hij heeft reeds vele tegenslagen gehad
bij es den duvel te plat: onderschat hem niet
bij es uitgeslaupen: hij is slim
bij liet vall'n da viel: hij liet alles in de steek
bij zitj in ne zetel: hij heeft het gemakkelijk
bij zitj in slegte papieren: het gaat hem niet goed
bij zou nog almenekken drukken:

hij is slim; heeft altijd antwoord klaar
iejen'n van boven de wintj: een beetje geschift
imand 't ert instampen: iemand diep grieven
in de fleur va zij lèjeven: nog in volle activiteit

in de vakaase ner skool geweest emmen:
 niet bijster geleerd zijn
in zijne viez'n zijn: slecht geluimd zijn
it uit zijn botten slauën: een dwaasheid zeggen
it veure g'at emmen: irts tegengekomen zijn
karott'n trekken: uitvluchten zoeken
mee au voet'n spelen: je voor de gek houden
mee de sjans va giejel de wèjelert: met heel veel geluk
mee imand d'n aup augen: iemand in de maling nemen
mee nen duuzende luk: met heel veel geluk
mee auken en uëgen: niet goed afgewerkt
mee zij geluk spelen: onbezonnen zijn
mis es uk ne vogel: als het verkeerd afloopt
mor vier en nen bezekoek emmen: een beetje dom zijn
ne fijne loerepit: onderschat hem niet
ne gestampten boer: een onbeschofterik
ne liejepen : een sluw iemand
nen dodder pakken: vallen
nen toer te veel op de meulen gezeet'n emmen:
 niet goed snik zijn
nit genauëdert zijn: niet helpen
nor de val es de buil:
 hoe erger de tegenslag, hoe erger de gevolgen
oe langer oe skoener:
 het wordt steeds slechter of boeiender
oek van de brokkelingen g'at emmen:
 ook slachtoffer geweest zijn
oek zuveel: ik wens je hetzelfde
oeresjans emmen: geluk in het spel hebben
on opsteken: erbij winnen
onder giej'n oenjer gebroet zijn: niet dom zijn
ook skeet in zijn broek en 't wauëren keien:
 had ik dat geweten, had ik dat gedaan
op 't goe vall'nt uit: ik waag het, wij zien wel
op wa trekt da nau: dat is ongeoorloofd
presjies 'n oenjer die moe leggen:
 hij weet niet hoe het aan te pakken
riskeerd au 'n eirt: waag je kans
salu en de kost en de wintj van agter:
 het ga je goed en laat je niet meer horen

slegt uitspeel'n: mislukken in zijn opzet
t'en ee ni veel geskollen: het was bijna gebeurd
ter zèn au groetjer maleuren gebeurt:
 zo erg is het nu ook weer niet
tkè passeer'n: dat kan er nog door
van de mauën bereej'n zijn: een beetje gek zijn
wa manieren zen da nau: dat kan toch niet, wees beleefd
z'n ontaugt mauër van den twellev'n tot den noen:
 ze heeft een heel kort geheugen
ziet dad'af: wat een knoeiboel
zij plang trekken: zich met eigen middelen behelpen
zijn ann'n stauën skiejef: hij is onhandig
zijne frang valt: hij heeft het begrepen

10 Gezegden en vergelijkingen

der giej'n weez'n van emmen: er niet op letten, niet opmerken
't es in de sjakosj: 't is gelukt, gewonnen
't gat skuën emmen: geen obstakels in de weg hebben
't moe weer isj lukken: het slechte valt mij altijd te beurt
'n lotj au da ni auënklüëster'n: laat je dat niet aansmeren
'n lotj au ni verpikken: laat je niet doen
't batj in zijnen neus: hij is dicht bij wat hij zoekt
't en es t'ënt va giejen kant'n of zijen:
 het lijkt er hoegenaamd niet op
't en zau em gi pèjert skill'n: het zal weinig verschil uitmaken
't es enje van de wèjerel'nt: 't is heel ver
't es kifkif: gelijke stand zijn
't es kossj'n of tiejeken'n: te nemen of te laten zijn
't es lepsaus: misnoegd zijn
't es uëg wauëter: ik moet dringend plassen
't es uit de leit: niet de juiste richting
't es va men voeten: 't is niks waard of 't is mislukt
't es vulle mauën: hij heeft een kaal hoofd
't es weer bros: 't is weer niets
't es zuë lauët: te laat, het is gebeurd

't kein d'r nogau deur: het volstaat
't was skuën om zien: 't was bespottelijk
't zitj skiejef: er is onenigheid
't zitj wut: ze komen goed overeen
achter d'aug gauën: spijbelen
blijf van agter mij gat: loop mij niet zo achterna
blijven stèjert'n: blijven aandringen
blozen gelèk as 'n kriek:

een mooie bos op de wangen hebben
boef, n'n enn'n: uitroep bij krachtige gebeurtenis
d'er es weirk op de plank: er is veel te doen
d'er vanonder zijn: weg zijn
d'n derde kiejer verligt 't kèjesken:

de derde poging is de goede
da gaf mij dauër ne ploef: een knal horen
da got over zijn aut: dat gaat te ver
da kein tell'n: 't is de moeite waard
da komt bij 't kommen: zomaar
da moet in de gazet: (spottend) dat maakt ophef
da tuëverd ier zeker?: als men iets na lang zoeken niet vindt
da'n es gin auërdigeit: dat is niet te verwonderen
dad es vegten tegen de duët: dat is vergeefse moeite
dad es 't iejen en 't ander: dat is geweldig, groot, belangrijk
dauër vuil gevallen zijn: het beoogde doel is niet bereikt
dauër wil ik vanaf zijn: dat weet ik niet
dauër zau ramoeltje va kommen:

daar zal ruzie, onrust van komen
der ner opauël'n: 't zal zuur opbreken
der weez'n in emmen: beschaamd zijn in iets
deur zijn auër groeien: kaal worden
dobbel geletj: kloek gebouwd
drauën gelèk as n'n topmeulen: zich draaiërig voelen
een kommisje doen: een boodschap doen
giejel d'n ennekesnest, battaklan: alles wat erbij komt kijken
er mor vier en nen bezekoek emmen: een beetje gek zijn
er ni van over kunnen: het niet kunnen verwerken
er nor slauën: maar wat zeggen, gissen
ge kuntj em uit zij vel skudden: hij is graatmager
ge moetj er au in stellen: je moet erin berusten
ge zatj verprospereert: ge zijt verbeterd, mooier geworden

ge zetj gelèk getraut?: naar 't schijnt, ben je gehuwd?
gebrast emmen: teveel gegeten hebben
gekost zijn gelèk as slegt geltj: geen goede faam hebben
gij vangt zeker?: je bent zeker niet goed snik
ginne knif geven: geen teken van interesse vertonen
gon ontsteken: op burenb bezoeken gaan
bij 'n gauë mee nit alom: hij spreekt rechtuit
bij is gauën uësten:

graanhalmen rapen op het stoppelveld na de oogst
bij kreeg op zijn verdoemenis: hij kreeg een pak slaag
bij n'oo mor zjust zij gat gekiejert: hij was pas vertrokken
bij spauërt veur 'n matras: hij moet dringend naar de kapper
bij was duëmoej: doodmoe, afgemat
bij zoo der em nor verhangen: hij is er gretig naar
ik zei bij mijn eigen: ik dacht
imand de mau vèjeg 'n: iemand vleien
imand een mot geven: iemand een klap geven
imand taur doen: iemand kwaad berokkenen
imand zijn uëren afzaugen: blijven zeuren
it agter 't gat doen: in 't geheim bekokstoven
it goe gauëslauën: zorgen dat het niet verloren gaat
klodd'n riskeren: moeilijkheden kunnen krijgen
lauëten oepen en toepen: zijn gang laten gaan
ligt au kerre: sta op, wij vertrekken
mee bott'n: soms
mee en fijn minne: zachtjes, precies maar vloeiend
ne fermen toer lappen: een goede poets bakken
ne post pakken: pijnlijk vallen
ni weten va wad out pijlen mauken:

het financieel zeer moeilijk hebben
nit te roettekoett'n emmen: niets te zeggen hebben
nog giej'n struë verleggen: aartslui zijn
nogau geskallotert zijn: gekneusd, toegetakeld zijn
o wa zoo da liggen?: wat is er de oorzaak van?
oe dat 't komt of nit: wat er ook gebeure ...
op ieder potjen past e skelken:

voor alles is er een passend dubbel
op ne slag en ne kiejer: plotseling
op veelort ni: hoegenaamd niet
op zijn 'n eigen depang: op eigen risico

pakt dauër isj e stolken auën:

laat je dit een voorbeeld zijn

papier es gewillig: geloof niet alles wat men schrijft

pet emmen: schrik hebben

rijen en omzien: vooruitziend zijn

rittebüzze zijn: alles verloren hebben

skippes zijn: verdwenen zijn

t'er es plosj mee uëpen: er is plaats genoeg

t'n kei mij nie bommen: t kan mij niet schelen

tas nau mijn zakken af: ik weet het niet

der mee weg zijn: iets geloven dat niet waar is

trukken van de fuër: listig te werk gaan

uit uëgenverblenjink:

misleiden, om de waarheid te verdoezelen

va verdauertijd: van ontsteltenis, van 't verschieten

va zij loef zijn: in de war

va zijne sis vallen: bewusteloos vallen

van au uëren mauken: ruzie maken

vèjegd er au broek auën: trek het je niet aan

verbetert zijn gelèk as de wijn:

beter worden met de leeftijd

we zijn kwit: we zijn elkaar niets meer verschuldigd

wie augt er au muil open?: wie onderhoudt jou?

wuër gomm'n da skrijven?:

dat is verbazingwekkend

wuër zijn au gedagten?: wat bezielt je?

z'ee weer eur kwintj'n: ze is weer nukking

ze komm'n al mijn uëren uit: ik ben het grondig beu

ze mokt van euren tetter: haar tong staat niet stil

ze viel uit de lucht: het verraste haar

zijn skip afkuisen: ermee stoppen

zijne zjiejever gauët de küst af:

wat hij zegt houdt geen steek

zjiejever in pakskes: nonsens, mallepraat

zuë blasj as e bluët gat: zo kaal als een blote kont

zuë blaud as en skolje: blauw van de kou

zuë duëf as ne kwakkel: hardhorig

zuë nat as nen dweil: druipnat

zuë rap as tell'n: zeer vlug

zuë simpel as bonjoer: heel gemakkelijk

zuë sloensj as ne skoteldoek: flauw, zonder fut
zuë stijf as ne stok: niet lenig
zuë zot as en oenjer: te gek om los te lopen
zuë zwert as molleskluëten: vuil en onverzorgd
zuë zwert as skippenauës: zo zwart als roet
zwijgen da ge zwitj: geen woord lossen

Smuëren gelèk nen Turk

11. Godsdienst

't ee gelotj: de klokken hebben geluid

'n au kapelle moe versiert werr'n:

een oude man of vrouw moet zich opsmukken

't es As en Zellik:

huiduitslag waarvoor men naar Asse en Zellik ging
bedevaarten

't es een iejewegheit leen: 't is heel lang geleden

't krüsken draugen:

de misdienaar droeg het kruis voor de lijkstoet

't was aul wa dat den emel geven kost:

er werd veel goede wil betoond

't ziejel auën emmen: getrouwd zijn

't zijn de wilje vespers: ieder zingt zijn liedje

't zijn goei zielen die uir bekieger'n:

op een ongewenst besluit terugkomen

as 't rëjgent en de zonne skëntj, est kerremes in d'elle:

gezegde bij weersomstandigheid

beter van de keirk as van den eiremen:

een welstellende kan er tegen

d' onnujezele zejen Got zien:

smalend gezegd over naïevelingen

d'as vegten tegen de duët: dat is vergeefse moeite

da mag ooz iejer weten: dat weet waarschijnlijk niemand

da meugd'au gauën bichten: je hebt verkeerd gehandeld

da's auën ooz iejer zijn auër trekken:

dat is kwaadaardig liegen

dat 'n kein ni liegen: het is vanzelfsprekend

de paster ee geprekt, da ge moetj krabben wuër dat ükt:

gezegd bij ostentatief krabben

de zeve weken: voorbereiding op de Plechtige Communie

den derde kiejer verligt 't kéjesken:

de derde poging is de goede

den diejen'n zau brann'n: die gaat zeker naar de hel, zal boeten

den duvel in zij lijf emmen: onhandelbaar zijn

den uëgdag draugen:

de h. sacramenten bedienen aan huis bij zieken

ge zodje em ooz iejer geven zonder bichten:

zich voordoen als naïef en onschuldig

goesjdiejel, pak de müten bij 't ziejel en lupt er mee rond 't kastiejel:

riepen de bengels op oudejaarsavond aan de deur om hun 'godsdeel' (een versnapering of centje) te vragen

got dauër mee te bichten: wat moet je daar mee aanvangen

Got van den emel: krachtterm

Got zegent au: gezegd bij het verwerken van een niesbui

ik gauën nor Betlejem: ik ga naar bed

imand zen zauëligeit geven: iemand uitkafferen

in goesjnaum: het zij zo, wij aanvaarden het

lange vespers: vespers met Allerheiligen

mee Sintj Amand leggen d'eksters üjeren iejesten bant:

nestelperiode van de ekster

mijne kop af, as ek lieg: het is de waarheid

mokt er e kruis over: stop er mee, 't is afgelopen

ne kletter, vloek aftrekken: vloeken

ne pauëtr skiljeren: beetnemen

nog in Sinte Klauësj geloven: nog zeer naïef zijn

ooz iejer va zij kruis vloeken:

een onverbeterlijke vloeker zijn

op aule eiligen roepen: ervan langs krijgen

op mijn ziele zauëligeit: ik zweer het

pisjonkelen:

een Allerheiligengebruik waarbij men voortdurend in-

en uit de kerk ging. Binnen werden telkens 1 of meer

gebeden "gelezen" om aflaten te verdienen ten behoeve van

overledenen. Gebed t.e.v. de H. Portioncula.

stoksken, stoksken d'elle, aul die weerpakt gauë nor d'elle:

kinderrimpje

tegen de sterr'n op: zonder maat te houden

ter iejere va welken eiligen:

waarom zou ik dat doen, het is tegen mijn zin

veur iejeweg en drij daugen: voor altijd

vizjillen: vigiliën, nachtwake

z'et de kliejer'n auën: ze is non geworden

z'es eur uur gauën lez'n:

bidden in de kerk op Witte Donderdag

z'es nauër den emel: ze is overleden

ze lèjeft van den emelsken dau: heeft niets nodig

zijn 'n emel op èjerde verdien'n: vaak goede werken doen

12. Groot en klein – Sterk en zwak

'k em em veel te skuën: ik ben veel te sterk
'k zau mij osten; ik weiger
't es en echt boerepèjert: sterk zijn
't ni lank nimmer trekken: zienderogen verzwakken
't en es ni zeggelek: 't is niet te verklaren
't enje va zijn macht ni kennen: zeer sterk zijn
't es va mijn knoppen: er komt niets van
ann'n gelék as skuurpuërten: grote handen
au devuëren doen: uw best doen
auën gezien zijn: verloren, te zwak zijn
aule weirk auën kunnen: groot en sterk, veelzijdig zijn
d'as giejene kak, bé: dat is iets groots
d'er en stauën giejn pauëlen auën:
is zonder beperkingen
da kèn ek ielemauël alliej'n: ik kan het alleen aan
da ni vandoen emmen: het niet nodig hebben
da verbietj ze zelven: dat kan niet
da'n es ni te tellen: komt niet in aanmerking
de klein zijn van de jauër ni gruët:
wat je me geeft is klein
der ni veel auën duëttoen:
er niet veel aan veranderen, te zwak zijn
dobbel gelentj zijn: dubbel gespierd
e klein piejeperken: een zwak kindje
e klein pimpelmiejesken: een klein iemand
e lang zjiejel: een hoog opgeschoten iemand
een kürte root: een kleine rij
een oud huis kein inskijten:
ouderen zitten in gevarenzone
een pekking gekregen emmen:
een pak slaag gekregen hebben
en anjeken toesteken: helpen
ge koentj em uit zij vel skudden: tener en zwak zijn
ge koentj em deur e moezegat trekken: klein zijn
giejene voet mee kennen: niet kunnen volgen
bij 'n kost giejene pap nimmer zeggen: hij was ademloos
bij ee puitemagt: weinig kracht hebben
bij eed een ei op: hij is ongeduldig, rusteloos

bij eed een toefelink gad: hij heeft een pak slag gekregen
bij en mag er ni auën rikken: hij is niet evenwaardig
bij es dauër vuil gevallen:

hij heeft het beoogde doel niet bereikt
bij es ter deurgespetteld: hij is er doorgesparteld
bij gink er ne gank mee: hij overrompelde hem
bij kèn beirgen verzetten: hij heeft veel kracht
bij verdintj e standbiltj:

hij moet gewaardeerd worden
k'n weet nie oe gruët: zeer groot
kak of giejene kak, de pot op: niet tegenstribbelen !
kleine filou: klein maar geniepig
mauër en alve penne zijn: zich maar zwakjes voelen
mauër en skeet gruët zijn: heel klein zijn
mee en ei zitten: bang zijn
mee zij zelven giejene weg kunnen:

zenuwachtig, onbeheerst en zwak zijn
moedermeesj alliejen: gans alleen
ne goeie gank auën werken: steeds door werken
ne steirke loeter: een krachtpatser
nen ardije: een flinke vent, doordrijver
nimmer oniejen angen: doodop, zwak zijn
op au gemak ee: hou je kalm, gedeisd
petj'n af zijn: de strijd verloren hebben
slaggelings neervallen: plots neergeveld worden
sloot vallen: niet meer verder kunnen
tenje auësem zijn: bekaf zijn
va giejen opaugen weten: onvermoeibaar zijn
va ne steirke struik zijn: van sterke solide afkomst zijn
va zijne sis vallen: bewusteloos vallen
van en skeet nen donderslag mauken: iets klein opblazen
verkeirkereer'n: zeer zwak worden
wa zoo der mij letten: niets kan mij weerhouden
z'et de broek auën: zij is meester in huis
ze zijn dor mauns genoeg:

er is genoeg mankracht, ze kunnen het aan
zie d'au dauër mauns over: kun je het aan
zij pauërt kennen: altijd zijn deel van het werk doen
zij stik stauën: zich voor niets of niemand terugtrekken
zijne pere zien: het heel moeilijk hebben

zijne plang trekken: niemand nodig hebben
zijnen derden tuën: het bont maken
zuë flau as 't gruët es: heel zwak
zuë sloensj zijn as ne skoteldoek:
zeer flauw, zeer zwak, futloos zijn
zuëveel asjte geve kost: met alle macht

13. Kledij

't es auën zij lijf gegoten: het past hem wondergoed
't es veur de voddemaun: afgedragen kledij
't immen es nauëder as de rok:
familie en vrienden gaan voor
't zwiejet stond in zijn schoenen: hard gelopen hebben
bekaust in zen broek doen: heel bang zijn
d'az 'n ander pauër mauen: dat is heel wat moeilijker
e kostuum passen: de maat nemen
familje van het zeveste knopsgat: verre familiebanden
floeren broek: broek in fluweel
gelèjest en gespuërt zijn: klaar zijn om weg te gaan
giejenen naugel emmen om auën zij gat te krabben:
zeer arm zijn
gij tipt nogal: je bent goed gekleed
bij ee mij ne kol gepast: hij nam mij in het ootje
bij eed onder den tram gezeet'n: zijn broek is te kort
bij es volk te verwachten: zijn gulp (voorbreek) staat open
bij kèn in zijn schoenen boteren:
zijn schoenen zijn veel te groot
bij kèn mijne zak opblèjez'n:
hij kan mij gestolen worden
bij ligt onder de slasj: de vrouw is de baas over hem
bij most zijn broek afsteken: hij moest naar het toilet
in au zakken zitten: voor de gek houden
in vliegende vauën: in loshangend hemd
in zijn broek skijten va skrik: bang zijn
in zijn sleppen: in zijn hemd
in zijn zakken meugen skieten: moeten betalen

in zijn zakken skijten: iemand uitlachen
it in zen botten slaiën: een kleinigheid eten
it uit zen botten slaiën: mallepraat vertellen
mee botten: bijwijken, soms
mijn skoenen luëpen in: laten water door
mijne kol spant: ik ben gecharmeerd
mokt ne knuëp in aunen neusdoek:
     gezegd om iets te helpen onthouden
nen eftepieje: een trap onder de broek
op zij kliejed gekregen emmen: de nederlaag lijden
op zijn slep gelegen emmen: te lang geslapen hebben
skuën uitgedost: mooi aangekleed
van noljeken tot drauëken vertellen:
     vertellen met alle details
wat èje dormee in au zakken: dat brengt niets op
z' eet de broek auën: ze is de meester thuis
z' eet de kliejere'n aüen: ze is non geworden
z'es kürt in eur gauëren: zij is lichtgeraakt
zen beste dingen aüen emmen:
     zijn beste pak aan hebben
zij was nogal auëngestuëten:
     ze was slecht of onzedig gekleed
zijn goei moesj op emmen: welgezind zijn
zijn moesj 'n stauët er ni nauër: het zint hem niet
zijn moesj stauë skiejef:
     hij is humeurig, niet aan te spreken
zijn patotten kommen uit: er zijn gaten in zijn kous
zijn vieze moesj opemmen: slecht geluimd zijn
zijne kloeper zetten: klomp plaatsen met Sinterklaas

Zijn moesj stauë skief

14. Kunnen en niet kunnen, willen en niet willen

'k en kèn da ni af: ik verdraag het niet

'k en kèn da toch ni gerieken:

ik kan dat toch niet zien aankomen

'k en kèn em ni uëren of zien: ik haat hem

'k en kèn er giejene kop auën krijgen:

ik begrijp er niets van

'k en kèn er ni auën uit: ik begrijp er niets van

'k en kèn mee me zelven giejene weg:

ik ben overspannen

'k en kèn ze ni uit iejen augen: ik zie geen verschil

'k en kost giejene voet mee: ik kon niet volgen

'k en kost'r nit on doen: ik kon het niet verhelpen

'k kantj nimmer zeggen: ik weet het niet meer

'k zau mijne luëp auëlen:

dat doe ik niet, ik werk niet mee

'k zondj wel duuz'nd kiejer zeggen:

het bedoelde woord ontsnapt me

'n brekt dauër au verstand ni op:

doe geen moeite om het te begrijpen

'n kujje ni spreken: antwoord dan toch

't en kèn mauër gedauën zijn:

het moet niet uitgesteld worden

't en kèn ni missen: het is niet te verwonderen

't es iej'n zeggen: zo kan je ook zeggen

't es nogau in de reed'n: het kan er nogal door

't es van èremoei: het is van niet te kunnen

't kèn der uit kommen: het kan winstgevend zijn

appreesje mauken: aanstalten maken om te beginnen

as ke jonk zatj ku je beirge verzetten:

in je jeugd kan je alles aan

da kèn ek op mijnen alliej'n: ik heb geen hulp nodig

da kèn ni augen: de ene partij is te zwak

da kèn tellen: dat is de moeite waard

den trok weg emmen: iets goed kunnen

der weg mee kunnen: veel eten

der'n kè gie'n kauëd af:

wees gerust, het zal niet gebeuren

die ni'n wilt ee g'at: je hebt je kans gekregen

dor en kèn mor imand goe mee zijn:
 geef het aan om het even wie
em ni kunnen gewachten: geen geduld hebben
en zeg ni miejer: het kan nog erger
es 't ni gebeurt 't kèn nog gebeuren:
 ik geloof niet wat je daar vertelt
g'en kuntj em ni vèr stauën: je mag hem niet vertrouwen
g'en kuntj ni lojn en den ommegank doen:
 je kan geen twee zaken terzelfder tijd goed doen
g'en zetj er ni va stèrven: het kan geen kwaad
ge 'n kuntj ter au giej'n gedacht va geven:
 het is heel belangrijk
ge kuntj de zotten mauër auën ojjer (uir) wèrken:
 gezegd over iemand die gek doet
ge kuntj er mee op de mert gauën stauën:
 veel groenten in de tuin
ge kuntj goe zien da ze ni en deugt:
 ze straalt haar ondeugd uit
ge kuntj zien be!: je kan wachten en later beslissen
ge moetj ni revèzeren: je moet niet weigeren
ge moetj tegen de weerbosj kunnen:
 je moet de gevolgen aanvaarden
ge'n kuj't ni zeggen:
 het is zo erg dat er geen woorden voor zijn
ge'n kuntj er nog giejene puit 't vel mee afdoen:
 zo bot is het mes
giej'n letter kennen zuë gruët as de kèrk:
 aartsdom zijn, niet kunnen lezen of schrijven
giejen ann'n kunnen auën steken: onhandelbaar zijn
grat vergeten: helemaal vergeten
bij ee zij zelven ni gemokt: hij kan het niet verhelpen
bij eed it tegen mij: hij kan mij niet luchten
bij kèn de pot op: 't is gedaan tussen ons
bij kèn der nit af: hij is onbekwaam
bij kèn em ni wèjer'n: zwak zijn in het spel
bij kèn mijne zak opblèjez'n:
 hij kan mij gestolen worden
bij kèn op zijn kinne kloppen: er rest niets meer
bij kèn uit en fles èrten pikken: zo mager is hij
bij kèn zij pauërt: hij kan zoveel als een ander

bij kèn zjieveren da 't spiksel zijn kinne afluoft:

hij vertelt veel onzin

bij mokt dauër 't skuën weer: zorgt voor het succes

bij wacht mee zijne slinken:

hij wil niet meer wachten

bij wiljt au nor den bok doen: hij wil u bedriegen

bij zentj ter kunnen veur doen:

hij zal gestraft worden

ik em mijn dëvuëren gedauën: ik heb mijn best gedaan

ik kèn da mee klank: ik kan het zonder problemen

in zijn ol kruipen: terugkrabbelen

it alfstèjert lauëten stauën: iets onafgewerkt laten

kunje da ni flikken: kunt gij dat niet doen

kunje gij zjieveren: wat een onzin kraam je uit

kunnen liegen gelék as e pèjerd skijten:

liegen dat men het zelf gelooft

mee zij geweltj giejen'n weg kunnen:

niet in te tomen zijn

mor arres zijnen naum kunnen skrijven:

weinig ontwikkeld zijn

ne kiejer spesje augen: iets onderzoeken

ni nieje kunnen zeggen: niet kunnen weigeren

nog giejen struë verleid emmen:

nog niets gedaan hebben

nog veur giejen'n gauen lowie: ik doe het niet

op zijnen eigen dépang: helemaal alleen

rijmen en dichten zonder zè gat op te lichten:

poëtische vaardigheden hebben (humoristisch)

spaug het uit, ge kuntj nog genezen:

gezegd als iemand een hoestbui verwerkt

stoeffen kèn iederiej'n: je bent aan het opscheppen

t'n kè mij ni bommen: het kan mij niet schelen

tusken willen en kunnen es ë gruët verskil:

willen is niet altijd kunnen

wa zoo der mij letten: niets kan mij weerhouden

wilje au uëgen open trekken: kijk wat er gebeurt

wilje me zeggen wa dagge auën 't uitsteken zijt:

wat doe je

wilje ürken: luister nu eens

z'et er andelink van: ze kan het goed

z'en es eur tong ni miejester: zij kan niet zwijgen
zijn kas afdrauën: hard werken
zijn uëren stauën op zijne rugge: hij wil niet luisteren
zijn tetter ni kunnen augen: niet kunnen zwijgen

15. Landbouw, natuur en weer

'k spring op au kerre: ik speel met je mee (bij kaartspel)
'k weet ne gesduiker liggen: ik weet een stront liggen
't augd op mee stillekes rëjgenen:
    't begint overvloedig te regenen
't zau gauën liejelek doen: 't zal onweren
't es 'n ezelsdragt: de geboorte is overtijd
't es azuë zei Sue de blau zijn beter as de ruë, 't es ni wauër zei
zijn vrou, de ruë zijn beter as de blau, 't es ni wauër zei Sis, ge
zijn aule twieje mis:

    gaat het hier om politiek of om de aardappelen?
't es bedriegten boel: oogstrelend maar waardeloos zijn
't es vloet: de beek loopt buiten de oevers
't es zuëveel appel'n as pèjeren: het biedt geen oplossing
't zau gauën katten spaugen: er is onweer op komst
'k wau dat 't stront réjgende:

    ik wenste dat het overvloedig regende
't eed e goe vlaugsken gedauën: 't heeft flink geregend
't es auën 't zjabberen: er valt lichte regen (motregen)
't es gesmuërt: het is mistig
't es groejene weer:

    temperatuur en vochtigheid zijn gunstig voor de groei
't es laf, 't zau ni augen: 't is te warm, er komt onweer
't es mor e mauger bistjen: 't is niet veel zaaks
't es ne gestampten boer: 't is een onbeschofferik
't es nog ni onder de struik:

    het heeft nog niet voldoende geregend
't es rot weer: 't is miezerig, regenachtig weer
't es t'er van achter de skuur:

    't is zware tabak, veelal in eigen tuin geteeld

't klèjerd op: er komen opklaringen

't ligt dauër halfstèjert: het werk is maar de helft gedaan

't règeint alve frankskes:

er vallen grote regendruppels na droogte

't stertje van de mei es 't stertje van de wintjer:

normaal komt er geen nachtvorst meer maar ..

't vriest stienjen uit de grond:

strengere vorst licht kasseien uit de grond

't zau règeenen, de veirkes luèpen mee struë in ojjer muil:

gezegd van iemand die een sigaar rookt

azuë nen drasj: neergutsende regen

appelontjen eed uk nog e vies koud kontjen:

het kan nog vriezen op de naamdag van de H.Appolonia

(9 februari)

aprijske grillen: voorjaarsbuien

as 't règeend en de zonne skèntj es 't kerremes in d' elle:

weerspreuk

as 't règeend op Medaur, règeend et zes weken dornauër:

weerspreuk

as t'r veel noten zijn, est ne strengere wintjer: weerspreuk

betraven plaseer'n: uitdunnen van de bieten

d'as den èjerd van de biejest:

dat is eigen aan de geaardheid van ieder individu

d'r angst snieje in de lucht: het gaat sneeuwen

d'r n's giejen vrauken zuë eirem of ze mokt mee Lichtmes eur penneke weirem:

zelfs in de armste gezinnen bakte men op O.L.Vrouw

Lichtmis pannenkoeken of wafels

da stik gront ligt voogt:

het land wordt een jaar lang niet bewerkt

de daugen gauën mauër open en toe:

de dagen zijn heel kort

de fiejest es uitgerèjgerd: de regen was spelbreker

de kampanje doen: seizoenarbeider zijn in Frankrijk

de koekoek roept, 't zau règeer'n: er is regen op komst

de patotten zijn nie zocht: de aardappelen zijn niet gaar

de snieje wagt op anderen:

grauwe lucht, er komt nog sneeuw

de wintj gauët achter règejen:

als de wind valt zal het regenen

de wintj komt uit 't verkiejerd gat: het zal niet regenen
de wintj stekt op: het begint te waaien
de zes donkere weken:

drie weken voor en drie weken na 21 december
de zonne stekt 't zau onweer'n: er is onweer op komst
doej zonder rëjger of wintj, es ni de moeit dat 't begintj:

wind en regen moet er zijn bij dooi
eigen gewin: eigen teelt
en duchtige koe:

koe klaar om naar de stier te gaan, bronstig
en lompe koe: onbeleefd, onvriendelijk mens
en mautere pèjer: een overrijpe peer
en ürdëken:

raamwerk op de kar om de oogst binnen te halen
er valt wa gremeling: er valt lichte sneeuw
ge kom mee 't goe weer: welcomsgroet bij mooi weer
ge kuntj t'r eirten in planten: vuile binnenoren hebben
ge kuntj t'r mee op de mert gauën stauën:

grote groenteoogst in de tuin
grauven tot op den erten:

spitten tot op de harde ondergrond
bij doe zijnen tèjer op: voedt zich met eigen producten
bij eet'r em 'n beddeken gezauëd:

hij heeft er voldoende van
bij es gauën uësten: graanhalmen rapen op het graanveld
bij liejert veur strontrauper: weinig zaaks zijn op school
in 't langste van de daugen: in volle zomer

in de blakke zonne: in volle zon
in den achterwesjjauërs: in het najaar
in den uitkommen'n: in de lente
jezeken skudj zijn beddeken uit en de plümkes vallen op d'èjrde:

het sneeuwt
kambedde:

strook grond op het einde van het veld waar de paarden
keerden
'k en em giej'n land van au:

ik heb geen verplichtingen tegenover u
legt ewa zaut op zijnen stèjert:

schertsend gezegd als men een haas wil vangen
lotj de boeren mauër düsken: laat de anderen maar werken

mest briejen: mest op het veld verspreiden
mijn eksteruëg stekt: er is weersverandering op komst
mijn vingeren tentjelen: tintelen van kou
n'n buën mag de mei ni zien:
     bonen mag men niet planten voor half mei
n'n druëge mèjert en n'n natten april brinkt de boeren ojjer
skuren vul: weerspreuk
ne vüskuët gruët: een kleine oppervlakte
oeltjen en boeltjen: hoogten en laagten
onder d'appel'n gauën: onder de boom appels rapen
op zijnen nest betrapt zijn:
     op een plaats zijn waar dat niet mag
patotten uitdoen: aardappelen rooien
raupen doen't gat gaupen:
     van rapen eten moet men veel wind lossen
tuske licht en donker: in de valavond
uëst geskoren, de wintjer geboren:
     de oogst is de voorbode van de winter
va ne steirke struik zijn: een solide afkomst hebben
vandaug masselkes, meiren plasselkes:
     stapelwolkjes zijn voorloper van de regen
veel gebliejed mauër weinig wulle: veel drukte om niets
vervrozen van de kau: enorm koud
willekom mèjert, pak mij ni mee mee aunen langen stèjert:
     maart is hopelijk het einde van de winter
ze doen der brokskes op: het is heel warm
ze weet va wuër dat de windj komt:
     ze heeft het in de gaten en weet wat haar te doen staat
ze zau nog zwerte snieje zien:
     de miserie moet nog komen
ze zijn dauër mee 'n vlaug:
     daar komt een felle regenbui

Hij kèn op zijn kinne kloppen

16. Liegen en bedriegen

'k em em liggen: ik heb hem beet

'k geluëf et beter as dagge 't zegt: het is de waarheid

't ee voete gekregen: 't is gestolen

't es een besketen mert:

gemaakte afspraken worden niet nageleefd

't es opgemokt spel: het is niet te vertrouwen

't es wel bestetj: ge hebt er naar gevraagd

't komt uit al most'nt de krauën uitbring'n:

iets doen dat het daglicht niet mag zien zal aan het licht komen

't mag den dag ni zien: het mag niet geweten zijn

't most isj wauër zijn: je liegt

't zijn nogau skuën manier'n: dat is niet eerlijk

achter 't gat: in het geheim

achter d'aug gauën: de school verzuimen

as ke liegt moe je deurliegen:

ga maar door met liegen

bedriegten boel: minderwaardige kwaliteit, bedrog

beribberen: in de maling nemen

da kèn ni liegen: dat is heel zeker

da'n trekt er toch ni op: dat zou niet mogen gebeuren

dauër koenje giejen stauët op gauën:

dat is niet te vertrouwen

den diejen zau brann'n: die gaat zeker naar de hel

den eef opgeet'n emmen: de klos, de verdachte zijn

der imand inluizen: iemand bedriegen

en foef ophangen: iets wijsmaken

en goei skool g'at emmen: dat zal ze leren, geleerd zijn

en lotj au da ni auënkluësteren:

laat je dat niet aansmeren

en verteldj da mauër ni vuërt:

(want) wat je zegt is nonsens

er giejn goed uëg in zien: het lijkt verdacht

er giejn uitstonsj mee hebben: er niet bij betrokken zijn

er nog e skepken bovenop doen:

er nog wat bij doen, overdrijven

er van onder muizen: wegsluipen

ert van afgank zijn: zeer gierig zijn

es 't ni gebeur, 't kèn nog gebeuren:

ik geloof niet wat je daar vertelt

et auën zijn bie'n emmen:

verloren zijn, er mee opgescheept zitten

g'etj e zwert kruis op au veuruët: gezegd wanneer men eraan

twijfelt of een kind de waarheid spreekt

g'etj er ner gevraugt:

't is je eigen schuld, je hebt er aanleiding toe gegeven

ge kuntj gij skuën klappen: je hebt er niets bij te verliezen

ge liegt da ge stinkt: je bent een leugenaar

ge verdintj slaugen: dit mocht je niet gedaan hebben

ge zetj er va weerkommen: het zal je berouwen

geef em ne kloesj op: maak hem wat wijs

gekost zijn gelèk as slecht geltj:

door iedereen gekend zijn

giejen foefkes bé: maak mij niets wijs

bij ee mij goe vast g'at: hij heeft mij te grazen genomen

bij ee mij vast: ik ben bedrogen

bij is gereej'n mee zijn broek auën:

hij is bedrogen waar hij bijstond

bij kè liegen datj'nd zelf geluëft: hij gelooft zijn eigen leugens

bij kè liegen gelèk as e pèjerd skijten: hij liegt maar door

bij mag et em opstoven:

hij mag het hebben al is het onrechtvaardig

bij zau der mee zijn ellebogen nor pakken:

het zal hem niet lukken, hij krijgt het niet

bij zo au verkuëpen wuër da ge zelf bijstauët:

hij is een echte verkoper

bij zukt kweddelen: hij zoekt moeilijkheden

it meeskèjeren: stiekem iets wegnemen

imand 't vel afstruëpen:

iemand veel te veel doen betalen

imand arranzjeren: iemand bedriegen

imand bastauërd mauken: iemand onterven

imand betoepen: iemand foppen

imand en loer drauën:

iemand bedriegen

imand en pee stoven: iemand iets wijsmaken

imand iet opangen: iets wijsmaken

imand in doeskes doen: iemand bedriegen

imand in drauë augen: iemand aan het lijntje houden

imand it auënklappen: iemand overhalen

imand leugenechtig mauken:

iemand leugens aanwrijven

imand nauër den bok doen: iemand bedriegen

imand ne kluët aftrekken:

iemand bedriegen, te kort doen

imand ne kol passen: iemand in 't ootje nemen

imand ne pauëter skiljer'n:

iemand beetnemen, bedriegen

imand ne zak opgeven: iemand iets op de mouw spelden

imand taur doen: iemand kwaad berokkenen

imand uit zijnen nest langan:

iemand proberen te bedriegen

imand vontjes vertell'n: iemand iets wijsmaken

it flikken: iets achterbaks doen

it opzij slauën: iets stelen, vooral geld

it uitzwieëten:

boeten voor hetgeen men misdaan heeft

karott'ntrekker: plantrekker

kuist aune mond af: je liegt

lange vingers emmen: stelen

ne kloesj opgeven: iets wijsmaken

ne kwakkel: een vals bericht

on ooz iejer zijn auër trekken: kwaadaardig liegen

te lieëp: te slim

trukken van de fuër: bedrieglijke praktijken

van uëren zeggen uërde veel liegen:

geloof niet alles wat verteld wordt

vergetje ni te liegen: aan iemands beweringen twijfelen

weer prijs emmen: de dupe zijn

weten va wuër dat de wintj komt: uitgeslapen zijn

z' emmen em dor zie kommen:

ze hebben hem bedrogen

z'ee streken in eur lijf: ze is niet te vertrouwen

z'emmen em bij zij pit'jen: hij is er aan voor de moeite

ze meugen 't ni vèir weten: het zijn leugens

ze sto mee veel poef:

ze heeft veel schuld, staat in 't rood

ze tèrt deur: ze raaskalt, weet niet wat ze zegt

ze zau wa meekrijgen: ze zal gestraft worden
zeuren: bedriegen
zie da g'r au ni inklapt:
    verspreek je niet, let op je woorden
zjiever in pakskes: flauwekul

17. Menselijk lichaam, ziekten en afleidingen ...

'k em mij en betjen afgeleit:
    ik heb mij een beetje te rusten gelegd
'k en weet ni wuër da mijne kop stauët:
    ik ben helemaal in de war
'k luëp ier in mè vel:
    ik heb alleen maar een overkleed aan
'k zal isj auën zijn auër trekken: ik zal hem eens berispen
'r zijn vingeren auën verbrand emmen:
    er veel aan ingestoken, aan verloren hebben
'n ert va koekebruët emmen: teerhartig zijn
'n lotj dadde uit au ann'n ni gauën:
    laat het je niet ontglippen, doe alles om het te behouden
'n mokt dauër au ann'n ni auë vuil:
    bemoei je er niet mee
'n stekt dauër aun'n neus ni in:
    bemoei je daar niet mee
'n uëgsken op imand trekken: naar iemand knipogen
'n uëjesken trekken: een oogje pinken
'n vijs los emmen: een beetje getikt zijn
'r 'n uëgsken op emmen:
    een relatie wensen aan te gaan
'r 't ert van in zijn: er erg door getroffen zijn
't batj in zijnen neus: het is dichtbij wat hij zoekt
't ee voeten gekregen: 't is gestolen
't en es de pijn ni wèjert: 't is de moeite niet waard
't es op ann'n: 't is op komst, 't komt er aan
't es va mijn voeten: 't is niks waard (of) 't is mislukt
't fas af zijn: de nek gebroken hebben
't kèn uit mijn ann'n ni: de winst is verzekerd

't most va mijn ert:

ik kon het niet meer opkroppen, 't moest er uit

't most va mijn tong: ik kon het niet zwijgen

't stekt zijn uëgen uit: hij is er zeer begerig naar

't vier in den buik:

ontstoken appendix, blindedarmontsteking

't zau auën zijn rebb'n angen: hij zal er heel moe van zijn

't zau wel in mijn ann'n vallen:

ik zal het wel vinden zonder zoeken

't zijn steirke biejen'n die de wilje kunnen draugen:

als men in de weelde leeft gaat men er vaak aan ten onder

t'enje van auësom: ademloos

al stonde op aune kop: ik weiger mordicus

ann'n gelèk as skuurpuërten emmen:

grote handen hebben

ann'n te kürt hebben: onvoldoende hulp krijgen

as dedie eur kèjel openzetj: ze kan heel luid zingen

as ke ne neus etj kunj't gerikken:

als je verstandig bent kun je 't al vermoeden

as ke zot wert moejet zeggen: gezegd tot iemand die gek doet

auën zijn rebben'n angen: er heel moe van zijn

auënleggen: dikker worden

auërdig zijn: onpasselijk zijn

augd au bakkes: zwijg maar

aune kop isj binnen steken: een kort bezoek brengen

bedurven zijn tot in 't meirg van zijn biejen'n:

uitermate verwend zijn

beginnen te miss'n: al wat dement zijn

blasj geskoren: helemaal kaal geknipt

blijf van achter mij gat: loop mij niet zo achterna

bloz'n gelèk as 'n krik: iemand met rode wangen

da begintj mijn voeten uit t'ang'n: ik word het beu

da ken ek op mijn iejen biejen:

dat kost mij geen moeite

da kunje mee au uëgen toe: 't is zo gemakkelijk

dauër giejene voet veur verzett'n:

er niets voor doen

dauër zijn giejen ann'n auën te steken:

't is al te vergeefse moeite, hij is niet te verbeteren

de duët passeert mij: plots koude rillingen hebben

de vallingen zèn goejëkuëp:

bij dit weer is men gauw verkouden

de vlam emmen: een vurige gelaatskleur hebben

de weg'n es nog ni opgebroken:

het kan nog altijd, vooral als troost (bij een miskraam)

deur zijn auër groejen: kaal worden

deurterren: niet weten wat men zegt

dikken bredden: dikke buik

draugen emmen: barensweeën hebben

e goe postuur emmen: een flink voorkomen hebben

e skau jak, kindj, maun:

iemand wiens opvattingen en gedrag afwijken van die van
zijn omgeving

e vies gezicht trekken: misnoegen tonen

effenaf skandauëlen geven: opzichtelijk bloot gekleed zijn

em den bauërt lauëten afdoen: zich laten bedotten

en stranne meemauken: iets vreselijks meemaken

er giej'n goed uëg in emmen:

verdacht lijken, weinig hoop hebben in goede afloop

er giejene kop kunnen auën krijgen: het niet begrijpen

er kaduk bij luëpen: gebrekkig zijn

er nog nauër zien: zien dat iemand pas ziek geweest is

et auën zijn biej'n emmen: er mee opgescheept zitten

et es nor zijne kop gestegen: grootheidswaanzin hebben

et es om mee aune kop tegen de muur te luëpen:

't is hopeloos

et uëg op emmen: verwaand zijn

eur verandering'n emmen: haar maandstonen hebben

ge zotj er au bluëte kluëten lauëten va zien:

het werkt zeer erg op mijn zenuwen

ge zotj er de kau seskes va krijgen:

je zou er ziek van worden

geefd em ne pieje in zij gat:

geef hem een trap op zijn achterste

gekrëveerd zijn: zich buitenmate ingespannen hebben

gezozjen zijn: zich niet lekker voelen

giejen ann'n auën zij lijf emmen: lui zijn

giejen auër op zijne kop da deugt: hij is heel verdorven

giejen goesting emmen: er geen zin in hebben

giejen korozzje emmen: zich niet lekker voelen

giejen zitt'nd gat emmen: altijd bezig zijn
giejene voet meekunnen: niet kunnen volgen
god uit mijn uëgen: verdwijn
bij eed in zijnen biel gekapt: hij heeft een wind gelaten
bij es bekommen: hij is hersteld-verbeterd
bij ontj in zijn ann'n: hij had zo goed als gewonnen spel
bij speltj mee au kluëten:

hij houdt je aan het lijntje, is je aan het pesten
bij vangt: hij is niet normaal
hoe zitt'nt: hoe gaat het
bonderd frang op de kop: precies 100 fr
ik bèn nie in mijnen auk: ik voel mij niet lekker
ik peisdeg'n bij mijn eigen: ik dacht bij mijzelf
ik trek er mijn ann'n af: ik bemoei er mij niet mee
imand 't vel afstruëpen: iemand veel te veel doen betalen
imand de prang op den neus zetten: iemand voor zijn
verantwoordelijkheid stellen
imand mee e skiejef uëg bekijken:

iemand verdenken
imand ne kluët aftrekken: bedriegen, tekort doen
imand 't ert instampen: iemand diep grieven
imand zijn uëren afzaugen: blijven zeuren, zaniken
in zijn ann'n plasjen: applaudisseren
in't kiejeren van de jauër'n zijn: in de menopauze zijn
it achter 't gat doen: in het geheim iets bekokstoven
it over zijne kop getrokken emmen:

iets verkeerd aangepakt hebben
it uit zijn ann'n lauëten gauën: er zijn greep op verliezen
'k em ëttem mee ann'n en voeten gezeit:

ik heb het hem duidelijk gezegd
'k en em giejen uëg toegedauën:

ik heb geen ogenblik geslapen
'k en kèn dad over mijn ert ni krijgen:

ik kan er niet toe besluiten om zo iets pijnlijks te doen
'k most op mèn tong bijten: ik kon moeilijk zwijgen
kauëlèk vallen: in bezwijming vallen
kèkt veur au of aun'n neus valt af:

gezegd tot iemand die durft om te kijken
kleine kommisje doen: wateren
kuist aun'n neus af: haal die snottebel weg

kus mijn kluëten: laat mij met rust
liejelek gesteltj zijn: erg gekwetst of ziek zijn
lochtingvoeten emmen: grote voeten hebben
mee ann'n en voeten wijsmauken:

met alle middelen aan het verstand brengen
mee giejel eur kanalje bluët: met alles bloot (geslachtsdeel)
mee imand zèn voete spelen: iemand speels plagen
mee ne skauen nek: schuw, terughoudend
mee ze zelven giejene weg kunnen: zenuwachtig zijn
mee zijn kopken spelen: koppig zijn
mee zijn pikkelen omuëg liggen: erg toetgetakeld zijn
mee zijne slinken of zijne rechten: met zijn linker-of rechterhand
mijn ann'n uëken:

ik wil het absoluut aanpakken, mijn handen jeuken
mijn maug es gekiejerd: ik heb een boertje gemaakt
mijn uëren ni gerüst lauëten: maar blijven zeuren
mijne kop af as't ni wauër es: ik ga dood als ik lieg
mijne kop slauët open en toe: ik heb barstende hoofdpijn
mor e klein erteken emmen: gauw ontroerd zijn
mor en alve penne zijn: zich niet lekker voelen
ne frang in twiejen bijten: gierig zijn
ne kau opdoen: een kou vatten
ne kol passen: in't ootje nemen
ne kürten dikzak: een kleine dikkerd
ne lange zwikzwak: een lang en mager mens
ne meesj 'n mag toch ni mankeer':

om helemaal gelukkig te zijn
nen trok opdoen: verkouden worden door tocht
ni goed bè de zijnen zijn: ziek van geest zijn
ni in zijnen auk zijn: zich niet goed voelen
ni miejer op zijn biejen kunnen stauën va flaute:
niet meer kunnen rechtstaan van flauwte
ni miejer uit de voeten kunnen: ziek of gehandicapt zijn
ni op zijn tonge gevallen zijn: goed kunnen praten
noch van auër of va pluimen imand kennen:

iemand niet kennen
nog gruun achter zijn uëren zijn: nog heel jong zijn
nog liever mijn tong afbijten: weigeren te spreken
nogau g'arranzjeert zijn: erg toetgetakeld zijn
nogau geskalotterd: idem

Sjampetter op au gat stauëd en letter

oggeirme, oggiejere, oggottekes tocb: uitroep van medelijden
on au ert ni lauëten kommen:

het je geen leed laten berokkenen
onder 't mes moeten: geopereerd moeten worden
onder zijn kluëten krijgen: verwijten of berispingen krijgen
onder zijn voeten g'at emmen:

een bolwassing gekregen hebben
onderkommen zijn: verzwakt-ondervoed zijn
op aule ann'n goed zijn:

alles kunnen, zich altijd uit de slag weten te trekken
op de sjoeppen va zijn tiejen'n: op de toppen van zijn tenen
op zijn ann'n zitten kijken: niets doen, lui zijn
op zijn berrevoesjke voeten: blootsvoets
op zijn büzze g'at emmen:

verloren zijn of rammel gekregen hebben
op zijn tiejenen getürren: zich te kort gedaan voelen
op zijne lèjever liggen: het niet kunnen vergeten
rijmen en dichten zonder au gat op te lichten:

iets zeggen zoals een dichter het zou doen
ruëd werren tot achter zijn uëren:

van schaamte rood worden
sjampetter op au gat stauët 'n letter:

spotnaam voor veldwachter
spauged uit, ge kuntj nog geneez'n:
gezegd als iemand een hoestbui verwerkt
standvastig zik zijn:

voortdurend, met tussenpozen ziek zijn
stekt da ni in aunen kop: denk daar niet meer aan
stopt da goed in au uëren: tracht dat goed te onthouden
't angd in mij lijf:

ik ben er moe van of ik heb een voorgevoel
't es t'nd va giejen kant'n: hij lijkt er hoegenaamd niet op
't stekt zijn uëgen uit: hij is er zeer begerig naar
't zitj hier op zij gat: de verkoop gaat slecht
tegen imand zijn skenen rijen:

iemand frustreren, beledigen
tenje van auësom: op het einde van zijn krachten
trekt au gat in: laat mij voorbijgaan
uëren emmen op zijne rugge: alles horen
uit'n not: uit de kom (gewricht)

uit uëgenwerblenjink: om de waarheid te verdoezelen
va zijn ert ne stiejen mauken: geen medelijden toelaten
va zijne sis vallen: bewusteloos vallen
van au gat skudden:

een uitvlucht zoeken om niet te moeten helpen

van zijn kluëten mauken: amok maken

van zijn loef: van streek

van zijn root zijn: onzin vertellen

van zijnen tetter mauken: niet kunnen zwijgen

vèjegt'r au gat auën: trek het u niet aan

verstruift zijn: dikker geworden zijn

veske tannen: een nieuw gebit

vuil manieren: onzedig gedrag

wacht asek em onder ann'n krijg:

als ik hem te pakken krijg zal hij er voor opdraaien

we zèjen zien zei den blenjen:

wij wachten af wat er zal gebeuren

weer op zijn pluë zijn: genezen, weer fit zijn

z'eed au lèjeven: ze voelt reeds beweging in haar schoot

z'es vaveur'n gelèk as van achter:

zij heeft geen borsten

ze kèn uit en fles eirten pikken: ze is zeer mager

ze lotj eur zik: veinst ziek te zijn

ze ni aule vijf emmen: een beetje getikt zijn

zen ann'n angen los: hij slaat graag

zen ann'n stauën skiejef: hij is lui, onhandig

zen biejen'n uitslauën: dansen

zen kluëten afdrauën: hard werken

zen strot openzetten: luidkeels roepen

zen uëgen uit zijne kop kijken:

met verbazing toezien

zen uëren stauën op zijne rugge: hij wil niet luisteren

z'es au tien daugen over:

ze heeft sinds tien dagen haar maandstonden niet meer

zij vel es te kürt: iemand die niet kan lachen

zijn gruëte kommisje doen: zich ontlasten

zijn open eiremen emmen:

vrij zijn, doen waar men zin in heeft

zijn tonge ni miejester zijn: altijd blijven praten

zijn toot ni kunnen augen: niet kunnen zwijgen

zijn uëgen uit zijne kop kijken:

met verbazing toezien

zijne kop uitweirken: doordrijven ondanks tegenslag

zijne moet skoot vul: hij was diep ontroerd

zijn en eirem afgevallen emmen:

zijn arm gebroken hebben

zjust zij gat gekiejerd emmen: pas vertrokken zijn

zuë blasj as 'n bluët gat: zo kaal als 'n knikker

zuë dik as den dikken va paumel:

die woog meer dan honderd kilogram

zuë dik as en oenjer zijn: een dikke vrouw

zuë gezond as n'n blik: kerngezond

zuë mauger as 'n plank: graatmager

zuë mauger as ne grauët: heel slank

zuë oud as de strauët: stokoud

zuë veir as au uëgen draugen: zo ver je kan zien

zuë zot as'n drilnoot: stapelgek

18. Menselijke gedragingen, eigenschappen en beroepen

'r weezen in emmen: beschaamd zijn

't es iej'n uisaugen: 't zijn al vrienden onderen

't uëg in eur sterre emmen: ze is hovaardig

achter de vergeirders kommen de verteirders:

na de spaarders komen de verkwisters

affront emmen: zich schamen

afgeprost zijn: moe gewerkt zijn

alluë van de meesj: aard van de mens

alve gast: helper

aske van den duvel sprekt ziede zijne stèjert:

als ge van iemand spreekt komt hij voorbij

au vugen: u goed gedragen

auverecht zijn: tegendraads zijn

beginnen te missen: zijn verstand verliezen

bekaust in zijn broek doen: heel bang zijn

bij 't pèjerevolk: soldaten te paard

bij den troep zijn: zijn legerdienst vervullen

binnen moeten: soldaat moeten worden
de biejen'n uitslauën: dansen
de broek auën emmen: meester zijn thuis
de goei moeten 't mee de slechte bekuëpen:
     iedereen moet boeten
de gonj'nde maun: de voorbijganger
de kuējere auën emmen: getrouwd, dus gebonden zijn
de pist uit zijn: ervandoor zijn
de vlam emmen: een vurige gelaatskleur hebben
den duvel te slim zijn: zeer geslepen zijn
den iejenen kiejer te bot en den anderen kiejer te zot:
     wispelturig van karakter zijn
den onnujezelen uitangen:
     doen of men onschuldig is, alsof men van niets afweet
den oozen: mijn man
der auën gezien zijn: verloren zijn
der deurgevallen zijn: door zijn rol gevallen (toneel)
der va gepakt zijn: ervan onder den indruk zijn
deurterren: niet weten wat men zegt, raaskallen
dikke lauërik: grote luiaard
d'n diejen'n verjauërt ni miejer: die is zeer oud
dorveur moeje va voejer kommen:
     daarvoor moet je slimmer zijn
d'r van tusken zijn: overleden zijn
d'r zijn giej'n ann'n auën te steken:
     't is al vergeefse moeite, hij is niet te verbeteren
duëd van de vauk: doodmoe
e kopken op zen eigen emmen: zeer koppig zijn
e standbiltj verdienen:
     iets uitzonderlijk gepresteerd hebben
e stik in zijne meulen emmen: dronken zijn
e vies gezicht trekken: zijn misnoegen tonen
e vies kruit: een lastig, humeurig persoon
em ni kunnen gewachten: geen geduld hebben
en gruëte kont: een hovaardige vrouw
en plasj op zijn toot: een klap op zijn gezicht
en toot trekken: pruilen
en vieze prit: een altijd slecht gezinde vrouw
er au zot op peizen: het niet meer weten
er kürt spel mee mauken: het gauw afmaken

er mee vuile voeten deurgauën:

niets ontzien, brutaal te werk gaan

er 'n enjeken va weg emmen:

bekwaam zijn, iets al vaker gedaan hebben

er ni moeth ner zukken: heel vlot spreken

er nog ni meugen auën rikken: lang niet evenwaardig zijn

er van onder muizen: stilletjes verdwijnen

er zij weirk af mauken: er alles voor doen

eur kwintjen emmen: weer nukkig zijn

fezelèjers zijn kwezelèjers:

gezegd over hen die geheimzinnig staan te fluisteren

ge meugt em ni vèr stauën:

je mag hem niet vertrouwen

ge zedj au uëgen open trekken: je zult verbaasd staan

ge'n moedj au azuë ni afpross'n:

je moet niet zo hard werken

gekost zèn gelèk as slecht geldj: een kwade naam hebben

gezjeneert zijn: zich zorgen maken

giejen geduren emmen: ongeduldig zijn

giejen potten breken:

er niet veel van terechtbrengen

giejen zittent gat emmen: een onrustig type zijn

giejen'n naugel emmen om auën zij gat te krabben:

zeer arm zijn

giejen'n slag nimmer moeten verleggen: zeer rijk zijn

gramassen mauken: gezichten trekken

bij drauët rond de pot:

hij gaat niet recht op het doel af met wat hij zegt

bij ee liejelèk gedauën: hij heeft onrechtvaardig gehandeld

bij ee nog isj zijn koensjt getoenjt:

hij heeft nog eens getoond wat hij kan

bij ee nog ne kiejer zijnen derden getoenjt:

hij heeft nog eens getoond wat hij kan (meestal
misprijzend gezegd)

bij eed en boerken gelauëten: zijn maag is gekeerd

bij es zeker va zij stik:

hij is zelfverzekerd, weet wat hij wil

bij est'r petj'n af: hij heeft de strijd verloren

bij gauë ni alom: hij spreekt rechtuit

bij kèn zijne zak opblèezen: hij kan mij gestolen worden

bij 'n zau op zijn bedde ni steirven: 't is een waaghals
bij plasjt em dauër af: hij zet zich neer met de bedoeling om niet
seffens weer op te staan

bij zau nog almenekken drukken:

hij is slim, heeft op alles een antwoord klaar

bij zentjt'r kunnen veur doen: hij zal gestraft worden

boe auer oe zotter:

gezegd van ouderlingen die het wat te bont maken

iejnen veur giejen ges betrauen:

iemand hoegenaamd niet vertrouwen

ik zien au duëd gèjeren: ik ben echt verliefd op u

imand de stèjerd opdoen: iemand vleien, aanhalig zijn

imand d'uëgen uitsteken: iemand overbluffen

imand en plamauëster geven:

iemand een mep met de vlakke hand geven

imand liejeg op emmen: iemand niet hoog prijzen

imand ne loer drauën: iemand bedriegen

imand op snee pakken: iemand aandachtig bekijken

imand poetje lappen: iemand een voetje lichten

in de put zitten: ten einde raad zijn

in 't snotj'n emmen:

iets in de gaten hebben, vermoeden

in zène goeien zijn: in een goede bui zijn

in zène viezen zijn: humeurig, slecht geluimd zijn

it achter 't gat doen: onopgemerkt iets verrichten

it mispeuteren: iets doen wat niet mag

it uit zijn botten slauën: een dwaasheid zeggen

it uitspikkelen: kattenkwaad uithalen

it va zij gat skudden:

zich trachten van het werk te ontdoen

'k lag op mijn zij: ik was ziek

koppegauërd: koppig persoon

kürt bij zijn: gevat reageren

kürt in zij gauëren zijn: vlug gestoord zijn

mauër 'n skeet gruët: heel klein

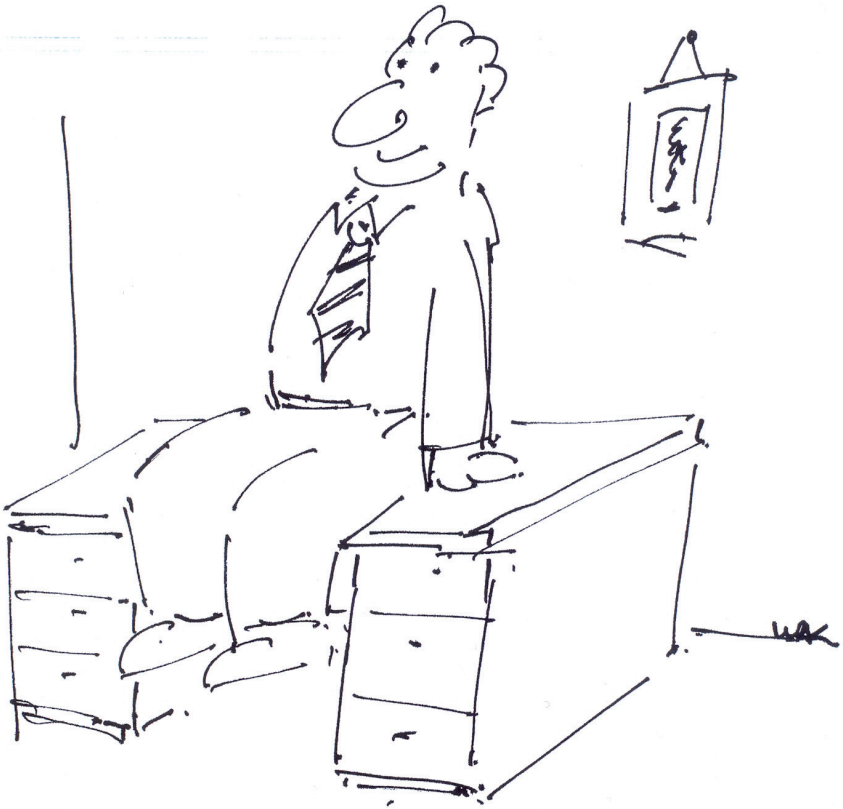
mee imand den aup augen:

iemand in de maling nemen

mee imand 't zot skèjeren: iemand in de maling nemen

mee imand zijn voeten spelen:

iemand in de maling nemen

Hij zitj op nen buro

mee ne skauen nek: schuw, terughoudend
mee ze kopken spelen: koppig zijn
mee zij miejester getraut zijn: de vrouw is baas thuis
mee zij zelven giejen 'n weg kunnen:
     zenuwachtig, onbeheerst zijn
mee zijn geluk spelen: onbezonnen zijn, veel riskeren
mij gedacht: ik denk dat het zo is
mijn uëren ni gerüst lauëten: maar blijven zeuren
moemelen: onverstaanbaar spreken
mor e klein erteken emmen: gauw ontroerd zijn
'n bistj'n: een gierigaard
'n eir over eur emmen: arrogant, trots neerbuigend zijn
'n vijs los emmen: een beetje getikt zijn
ne gank gauën-ne post pakken: plotseling neervallen
ne gestampten boer: een onbeschofterik
ne langen eirem emmen: invloedrijk zijn
ne mauvèjeger: een vleier
ne pallesauët: een vrolijk iemand
ne pik op imand emmen: iemand niet kunnen uitstaan
ne pronker:
     mokken (stug zwijgend zijn ontevredenheid tonen)
ne stuët uitauëlen: een stunt uithalen
nen dikken nek emmen: hovaardig zijn
nen doeber pakken: een onverwachte val maken
ni va gisteren zijn: niet naïef, niet dom zijn
ni zinjelèk zijn: ergerlijk zijn, afstoten
nimand e struë in de weg leggen:
     niemand hinderen of tekort doen
nimmer oniejen angen: doodmoe zijn van de inspanning
nit doen da deugt: schobbejak, een mispunt zijn
nog gruun achter zijn uëren zijn:
     nog heel jong zijn, onervaren
nog ni gepasseert zijn wuër da ze weirken:
     niet weten wat echt werken is
nogau e kauë blat zijn: een roddelaarster zijn
nogau uëg in euren bol emmen: hovaardig zijn
onder de slasj liggen: zijn vrouw speelt baas over hem
onder giejen oenjer gebroetj zijn:
     niet te onderschatten zijn
op den doebber: op den dool

op ieëte kolen zitten: erg benieuwd zijn
op marode zijn: op stap, nooit thuis zijn
op nen buroo zitten: bediende zijn
op zij struë liggen: dood zijn
op zijn zokken kommen: onopgemerkt naderen
op zijn'n buk: gehurkt
opzij gedeiselt: het evenwicht verloren
ou wasken mee druëg wauëter: zich niet dagelijks wassen
over en weer geluëp: heen en weer lopen
'r deugd af emmen: ervan genieten
'r gelegen emmen: overwonnen, van geen tel meer zijn
'r mauns genoeg veur zijn:
     waarschijnlijk de dader zijn
'r nen toer te veel opgezeet'n emmen: niet goed snik zijn
recht au kraum: sta recht
ruëd werren tot achter zijn uëren:
     rood (van schaamte) worden
smuëren gelèk as nen Turk: een kettingroker zijn
stoëffen kein iederiejen: je bent aan het opscheppen
streken in zen lijf emmen: niet te vertrouwen zijn
't es nen achttien monjer:
     hij ziet er voor zijn jaren nog jong uit
't es vies auër: hij schiet gauw uit zijn krammen
't est'n gedrauëdj en gesketen:
     't is helemaal dezelfde (persoon)
't gauën zeggen zijn: overleden zijn
't moet em op zijne skuët gebrocht werren:
     hij is vadsig, laat zich dienen
't poejer ni uitgevonn'n emmen:
     niet slim, niet verstandig zijn
't spek auën zijn bieje'n emmen: verloren zijn
't zaut op zijn patotten ni wèjert zijn: een nietsnut zijn
't zijn droeve buiken wuër da azuë ne kop op stauët:
     is kieskeurig bij het eten
te veel dippen: diep in zichzelf zitten na te denken
tegenspettelen: tegenwerken, niet meewerken
twieje stiejen'n doen vechten: een opruier zijn
va giejen opaugen weten:
     hij wil niet stoppen met werken
va kop tot tiejen in't nuut: helemaal nieuw aangekleed

va nen auës gepoept zijn: ongeduldig, zenuwachtig zijn

va zij loef zijn: niet zijn zoals gewoonlijk

van antrauësje: door teveel met iets bezig te zijn

van d'alf gelidj: moelijk de weg naar huis terugvinden

van de die meugde van aulës verwachten:

ze deinst voor niets terug

van de mauën bereej'n zijn: wat gek zijn

van den duvel bezeten: altijd geneigd om kwaad te doen

van zen root zijn: wartaal spreken

van zennen neus mauken: opstandig, agressief zijn

vies gezindj zijn: humeurig zijn

ze bleef mor stèjert'n: ze bleef maar aandringen

ze ni aule vijf emmen: een beetje getikt zijn

ze zitt'n emmen: rijk zijn

z'es eur moeder gedrauëd en gesketen:

ze lijkt in alles op haar moeder

z'es goed ingespennen: ze heeft al het nodige

zij plang trekken:

zich met eigen middelen behelpen

zij stik kunnen stauën: zeer bekwaam zijn

zij woord intrekken: zijn belofte niet houden

zijn ann'n ni kunnen thuisaugen:

iemand lastig vallen

zijn ann'n stauën skiejef: hij is lui, onhandig

zijn kas opfretten: zenuwachtig zijn

zijn lep lauëten angen: pruilen

zijn moesj sto skiejef: hij is niet aan te spreken

zijn uëren stauën op zijnen rugge:

hij wil niet luisteren

zijn vieze moesj opemmen: slecht geluimd zijn

zijne kop lauëten hangen: mistroostig zijn

zijne kop uitweirken:

doordrijven ondanks tegenwerking

zijne lepel neergeleit emmen: overleden zijn

zijne moet skoot vul: hij was diep ontroerd

zijne stèjerd intrekken: terugkrabbelen

zijne zjiever gauët de küst af:

wat hij zegt houdt geen steek

zijnen duim in zijn ann'n augen: zeker spelen

zijnen neus verbij klappen: zijn mond voorbij praten

zitten gèjeluëgen: meewarig zitten kijken
zjèneert au ni: maak u geen zorgen
zuë zat zijn as e kanong: stomdronken zijn

19. Relatie, huwelijk en gezin

allèsj giejen familie zijn: niet eens familie zijn
as dad auën zijn uëren komt: als hij dat verneemt
au binnen gaan: reeds bij zijn meisje thuis binnengaan
au draugen emmen: barensweeën hebben
au nog ni zien stauën:
je bent lucht, je wordt niet gewaardeerd
auëgetraud es auëngeskeet'n:
aangetrouwd is geen echte familie
auënaugen: relatie met een andere vrouw (man) hebben
bedürve stront: verwend kind
biel dj mauër giejene klank emmen:
ruzie in het gezin hebben
blijf van achter mij gat: loop mij niet zo achterna
da'n trekt ni: het botert niet tussen de families
dat es dor uk ne pot eten: het is daar niet pluis
dauër au getest zijn: ingeburgerd zijn
de dosjke zijn dauër: ze heeft haar maandstonden
de liefde es blendj: liefde is blind
de waufelen gauën eten zijn: het huwelijk regelen
de weg en es nog ni opgebroken:
het kan nog altijd (vooral als troost bij een miskraam)
den ooz'n: mijn man
d'ooz: mijn vrouw
e gruët uisaugen: een kroostrijk gezin
e kindj pauën: een baby sussen
e kopken emmen op zijn eigen: zeer koppig zijn
e patotterkindj:
zo genoemd als ouders geen doopsuiker uitdeelden
em den bauërd lauëten afdoen: zich laten bedotten
en bliejetkaus: wie veel weent
en mokke: een liefje

en monk: altijd viesgezind

en orken nor zij vorken emmen: naar zijn vader aarden

er boveseirems opzitten: slaande ruzie hebben

er en uëgsken op emmen: relatie wensen aan te gaan met...

er nogau e spel va mauken:

het heel belangrijk vinden, veel mee bezig zijn

er zitj en auër in de boter: er is onenigheid

er zot af zijn: iemand abnormaal graag zien

eure maun mokt va zijn uëren:

haar man gaat tekeer, is op ruzie uit

familje van 't zeveste knopsgat: verre familie

ge moetj op tijd isj afkommen:

je moet eens meer op bezoek komen

gebojj'n g'at emmen:

huwelijksaankondiging gekregen hebben

gèjeren zien: graag zien

geskiejen zijn: gescheiden zijn

goed overiejen kommen: het gaat goed in het gezin

goesting emmen: trek hebben

hela fiolet: gezegd tegen een jong meisje

bij draugt ujerekes: zijn vrouw bedriegt hem

bij ee liejelek gedauën:

hij heeft haar onrechtvaardig behandeld

bij endj auën zijn bieje'n: hij is getrouwd

bij endj zitt'n: idem

bij skitj goed op: hij groeit goed

bij was rap geskritj: een weinig betreurde overledene

bij weet wuër da den büstel stauët:

de vrouw is baas thuis

bij woentj in de vraumiejesterstrauët:

zijn vrouw is de baas thuis

iejen uisaugen: allemaal vrienden ondereen

ik bèn weg: ik ga u verlaten

ik skieë uit: ik stop met de relatie

imand auën zijn bieje'n emmen:

er mee opgescheept zitten

it achter 't gat doen: in 't geheim iets bekokstoven

'k en em dauër nit auën te zeggen: hij luistert toch niet

kennis emmen mee: verkeren met

klodd'n riskeren: moeilijkheden riskeren

kot augen: het huis op stelten zetten

kozijn en nicht vrijen licht:

verkering tussen nicht en kozijn gaat ook, is niet
uitzonderlijk

lèjevende wevenèjer zijn: zijn vrouw is momenteel afwezig

liever 'n brok as en breiselink: een dikke vrouw

mee d'ijzers g'oltj zijn:

met de verlostang geboren zijn bij moeilijke bevalling

mee zij miejester getraud zijn: de vrouw is baas in huis

mee zijn kopken spelen: koppig zijn

mèn uëren ni gerüst lauten: blijven zeuren

mijn doller: mijn liefste, troetelnaam

mijne kop nie gerust lauten:

blijven zeuren, aandringen

mijn'n alven trauboeck: mijn man of mijn vrouw

moedermeesj alliejen: heel alleen

nauër familje zijn: nauw verwant zijn

ne misval: een miskraam

nen bedurvestront: een verwend kind

nit te koeten emmen: niets te vertellen hebben

onder de slasj liggen: zijn vrouw speelt de baas over hem

onder zijn vijs g'at emmen:

een donderpreek gekregen hebben

op de stinker zitten: ergens te veel zijn

op en ander gauën: zijn partner bedriegen

op en ander zijn: niet thuis zijn

op strauët vliegen: aan de deur gezet worden

op trauen stauën:

gaan trouwen, van plan zijn te trouwen

op zijn petjen trekken: naar zijn grootvader aarden

overluëpen va vrindjskap:

heel erg lief zijn tegen mekaar

presjies zij mojer: hij lijkt op zijn moeder

'r van onder zijn: vertrokken zijn

ramoeltje in 't uisaugen: ruzie in het gezin

spaugers zijn augers:

wordt gezegd van een baby die veel braakt, of

zwangerschapsbraken veroorzaakt bij zijn moeder

stekezot zijn van imand:

met hart en ziel van iemand houden

streken in zijn lijf emmen: niet te vertrouwen zijn

't en es t'nd al giejen kanten:

hij trekt er hoegenaamd niet op

't es af: de verkering is verbroken

't es gesketen: de verloving is verbroken

't es lepsaus: misnoegd zijn, weent van ontgoocheling

't es mant en kalle:

jongen en meisje die goed met elkaar opschieten

't es nen echten zjandeir'm: zij is de baas

't es va mijn knoppen: er komt niets van, 't is mislukt

't es va moet'ns: ze trouwt omdat ze zwanger is

't es verlore gezeid: hij luistert niet

't es weer van dadde:

er is weer ruzie, ik had het gevreesd

't es zij vauër gesketen: hij lijkt op zijn vader

't gebeurt in de beste familjes:

je moet er niet zwaar aan tillen

't lupt op zijn enje: 't is bijna afgelopen met de relatie

't oozënd: bij ons thuis

't tertinjde vigen: een achterblijvertje

't vogelskijt:

wordt gezegd van pas getrouwden die na hun eerste

huwelijksnacht er wat bleekjes uitzien

't zau dauër gauën stuiven: er komt ruzie van

't zau dauër geisteren: er zal daar geruzied worden

't zau o mè ni liggen: ik doe mijn best

't zitj skiejef: de relatie is verbroken

't zitj wüt: ze komen goed overeen

tuis nit te roettekoet'n emmen:

thuis niets te zeggen hebben

va klènsj af: van kindsbeen af

van dalf gelitj zijn: moeilijk zijne weg naar huis vinden

van twiejen: met twee

vraugt dat isj skuën: vraag dat eens beleefd

vuugd au ee: wees braaf

wa stekte dauër uit: wat mispeuter je daar

weer eur kwintjen emmen: weer nukkig zijn

weer goed auën: de relatie is hervat

weten va wuër da de windj komt:

iets in de gaten hebben, weten wat er te doen staat

ze begintj au om te kijken:

tienermeisje krijgt interesse voor ander geslacht

ze gauë mee d'n diejen'n: ze heeft verkering met....

ze god op veur toeterkesauëd: ze raakt niet getrouwd

ze skijten uit teje gat: ze zijn familie

ze zitj er gezojen en gebreej'n:

ze zit er heel veel en lang

z'eed au lèjeven: ze voelt reeds beweging in haar schoot

z'eed en eir over eur:

ze is arrogant, trots neerbuigend

z'eed de broek auën: zij is meester thuis

z'es au tien daugen over:

ze heeft sinds tien dagen geen maandstonden meer

z'es drij mondj veir: ze is drie maand zwanger

z'es in't kiejer'n van de jauëren: ze is in de menopauze

z'es nog te belèjeven: ze is noch verloofd, noch getrouwd

zetj au skuën: zit in een zedige houding

zij fortuun es gemokt: hij is rijk getrouwd

zijn bedde op veurhand gemokt emmen:

zijn voorzorgen genomen hebben

zijn vrou es ne kreft: is kieskeurig

zijne plang trekken:

zich met eigen middelen behelpen

20. Ruzie, slagen en moeilijkheden

'r nogau skippen op geven: er op losslaan

't ni onder de mert emmen: er moeite mee hebben

't zitten emmen: verloren zijn

al giej'n kanten deugen: er is niets goeds aan

ander'n tee as kaffee zijn:

heel wat moeilijker zijn

auën zijn uëren komen: iets vernemen

augd au bakkes, smoel, gezicht: zwijg jij

augd au koes: wees braaf

begozzje mauken: herrie schoppen

bij zij pitj'n emmen: hem te grazen hebben

bildj emmen mauër giejen klank:

zwijgende ruzie met echtgenote

biltj mor giejen sprauk: daar is ruzie

da potjen gedekt augen: daar maar over zwijgen

da'n es op giejen kaue stiejen gevallen:

dat zal ik lang onthouden

dauër gauën kwebbelen va kommen: daar komt ruzie van

dauër 'n snijen giejen messen op:

die is niet te beïnvloeden

dauër 'n stauën giejen pauëlen auën: dat gaat te ver

dauër zau ramoeltje va kommen: ruzie, onrust

daur kommen klodden van: dat loopt slecht af

de maleuren slaupen ni: ongelukken zijn er altijd

den duvel in zij lijf emmen:

er is geen huis mee te houden

den duvel te slim zijn: zeer geslepen zijn

der va krijgen: veel slaag of verwijten krijgen

der zal 'n vlieg opzitt'n: 't zal niet in goede aarde vallen

deurterren: raaskallen, niet weten wat men zegt

e sigarken smuëren: een bolwassing riskeren

e vies auër zijn: gauw uit zijn krammen schieten

e vies gezicht trekken: misnoegen tonen

een klasj geven: een mep geven

en ander pauër mauen zijn:

heel wat moeilijker zijn

en betjen foesjel zijn: misnoegd zijn

en dormee gedauën: en zwijg nu, basta

en overtuur'nd au ni: waag het niet (avonturen...)

en pekking geven: een pak slaag geven

en poejerink, rammeling krijgen: slaag krijgen

en salauë krijgen: een uitbrander krijgen

en toefeling g'ad emmen: slaag gekregen hebben

en vieze büzze: een nors man

er giejen drama va mauken: het is niet zo erg

er giejen uitstonsj mee emmen:

er niet bij betrokken zijn, zich afzijdig houden

er kürt spel mee mauken: het gauw afmaken

er ne gank mee gauën: iemand overrompelen

er ni mee over de bauën kunnen: het klikt niet

er nog ni va genezen zijn: er nog lang de gevolgen van dragen

er om doen: het opzettelijk doen
er skuën uitzien: nogal toegetakeld zijn
gallet geven, büzze geven, lampet geven:
geweldig te keer gaan
garde vau: pas op he
ge 'n kuntj em ni vèr stauën: je mag hem niet vertrouwen
ge verdintj slaugen:
je hebt misdaan, dit mocht je niet gedaan hebben
ge zèjet bekuëpen: daar zal je voor opdraaien
ge zotj er de muren van opluëpen:
van woede of ergernis steigeren
geefd'em ne pieje in zijn ol:
geef hem een trap op zijn achterste
geeft er em af: versla hem of geef hem slaag
giejen afèjeren mee emmen: geen zaken mee hebben
giejenen dauger vandoen emmen:
zich vlug uit de voeten maken
g'n moetj dat op mij ni steken:
ge moet mij dat niet aanwrijven, ik ben de schuldige niet
god uit mijn uëgen: verdwijn
god uit mijne weg: ga weg, je overschaduw mij
bij eed it tegen mè: hij kan mij niet luchten
bij eed op zijn slep gelegen: hij is humeurig uit bed gestapt
bij es ter petjen af: hij heeft de strijd verloren
bij 'n mag da gin twieje kiejer zeggen: er komt herrie van
bij 'n za dor zeker ni goed va zijn:
het zal hem zuur opbreken
bij zau ze ni moeten kuëpen: hij zal veel slaag krijgen
bij zentj er kunnen veur doen: hij zal gestraft worden
bij zoo twieje stiejen'n tegentjejen doe vechten:
hij is een opruier
imand de prang op den neus zetten:
iemand voor zijn verantwoordelijkheid stellen
imand den duvel auëdoen:
iemand pesten, hem het leven zuur maken
imand isj goed overlauën: iemand slaag geven
imand it deursteken: iemand iets verwijten
imand liggen emmen: iemand klein gekregen hebben
imand mee e skiejef uëg bekijken: iemand verdenken
imand 'n mot geven: een klap geven

Imand de prang op d'n neus zett'n

imand ni miejer kunnen uëren of zien: iemand haten

imand 't ert instampen: iemand diep groeven

imand zijn zauëligeid geven: iemand uitkafferen

in mijn raupen gesketen emmen:

ik wil met zo iemand niets meer te maken hebben

in zijn broek skijten: bang zijn

in zijn ol kruipen: terugkrabbelen

'k em het auën mijn biejen: ik zit er mee opgescheept

'k en em giejen land van au:

ik ben je niets schuldig, heb dus geen verplichtingen

'k en zondj ni gèjeren gedrumd emmen:

dat zou mij erg tegenvallen

'k zau au gauën emmen: je verdient een straf

'k zau mijne luëp auëlen:

nee, dat doe ik niet, ik weiger

kom da tegen: dat moet je overkomen, dat is toch wel erg

kom veur de pinnen: kom te voorschijn

kot augen: de boel op stelten zetten

kürt in zij gauëren zijn: opvliegend zijn

kus mijn kluëten: laat me met rust

kwest en es ze ni zik: wie weet of ze niet ziek is

lauëtn oepen en toepen: zijn gang laten gaan

liejëg op emmen: niet hoog prijzen

liejelèk gesteltj zijn: lelijk toegetakeld zijn

liejelèk tuisg'augen emmen:

de boel op stelten gezet hebben

luëzen oorlog: daar is ruzie

lupt nauër de vontjes: laat mij met rust

mee de gebakken pèjeren blijven zitt'n:

de nare gevolgen zijn voor mij

mee de poepers zitten: schrik hebben

mee imand en voor rijen: iemand hardhandig aanpakken

mee imand 'n eiken te pellen emmen:

zich op iemand willen wreken

mee stintjes smijten: stille wenken geven

mee zè geweldj giejene weg kunnen: niet in te tomen zijn

mee zè zelven giejen'n weg kunnen:

zenuwachtig, onbeheerst zijn

'n bonk geven: ophef maken

'n doe mij ni vloeken: maak me niet kwaad met je nonsens

'n frot: iets dat op niets uitdraait, tegenslag
'n lotj au ni overpikken: laat je niet doen, bijt van je af
'n lotj au nit doen: laat je niet manipuleren
'n stekt dauër an'n neus ni in: bemoei je daar niet mee
'n verstoje giejen vlüms: doe wat ik zeg
'n zojje giejen maleuren doen: uiting van woede
nau es' t spel kompleet: dat moest er nog bijkomen
nau gommen ne gank: er gebeurt iets geweldigs met ons
ni kontrauëre zijn: nogal meevallen
n'n drisj geven: een mep geven
nog ni vertèjert zijn: nog niet vergeten en vergeven zijn
nogau geskalotterd zijn: gekneusd, toegetakeld zijn
oek van de brokkelingen g'at emmen:
     verloren zijn of rammel gekregen hebben
om de welstonsjwille:
     omwille van de verstandhouding van rust en vrede
onder zijn voeten g'at emmen:
     een bolwassing gekregen hebben
op au gemak ee: hou je gedeisd
op aule eiligen roepen:
     er van langs krijgen zodat men het uitschreeuwt
op de stinker zitten: ergens teveel zijn
op imand zijn kap zitten: kwaad spreken over iemand
op zijne puët spelen: zijn ongenoegen uitdrukken
overturend au ni: waag het niet
'r ne lepel van binnen emmen:
     er zijn bekomst van hebben
rap op zij pèjerd zitten: zich gauw kwaad maken
rap opgesmeten zijn: vlug gestoord zijn
riskeer'nd au ni: probeer het niet
roten mauken achter imand zij gat:
     kwaadspreken van iemand
skitj er au nertoe: vlieg er op af
slaggelings neervallen: met een smak neervallen
slauën om 't emmen:
     slaan met de bedoeling hard te raken
slecht uitspelen: mislukken in zijn opzet
smatj ze mee klikken en klakken buiten:
     zet ze aan de deur
stap et af: ga weg

stekend au op: maak dat je wegkomt
't es dauër pik a pik: er heerst daar onmin
't es dor stommen ambacht:

ze spreken niet met mekaar

't es gemokt spel: een complot, dus niet te vertrouwen
't es negoosj weer van dadde: 't is alweer hetzelfde
't es wel bestetj: je krijgt wat je verdient
't gauët over zijn aut: het gaat te ver
't ligt op zijne lèjever:

hij kan het niet verwerken, niet vergeten

't spel zitj op de waugen:

de poppen zijn aan het dansen

't was mij dauër ë pikket: t was daar een warboel
't zau dauër gauën stuiven: er komt ruzie van
't zau dauër geisteren: er zal daar geruzied worden
't zitj er boveuirems op: er is slaande ruzie
't zitj er op, tegen, skiejef: er is ruzie
't zoo ne zot verdrieten:

het geduld is op, er moet een eind aan komen

tegen de weerbosj kunnen:

de gevolgen kunnen verdragen

tegen imand uitvliegen: tegen iemand te keer gaan

tegen imand zijn skenen rijen: iemand frustreren

uër ik au dor nog: wees daar stil

uër wa da 'k au zeg: ik sta er op, ik eis het

ürkt isj alier: luister eens naar mij

va kojerskauëd zijn: nog erger worden

va zijn kluëten, uëren mauken:

amok maken, op ruzie uit zijn

van zijnen 'n neus mauken: opstandig, agressief zijn

vèjegt er au broek auën: trek het je niet aan

verdimmeleren: stuk maken

verwijten kein oos ni bijten, mauër slauën doet oos zjiejer:

verwijten deert ons niet, maar meppen doet pijn

verwijters zijn broekskijters:

uitschelden gaat wel maar de rest...

veur ne nit was't kwest: voor een beuzelarij was er ruzie

vies gezintj zijn: humeurig zijn

wacht as ek em onder ann'n krijg:

als ik hem te pakken krijg zal hij er voor opdraaien

weer ne stuët uitg'oltj emmen:

weer een stunt uitgehaald hebben
wie eed au da gelapt?: wie heeft je dat aangedaan
woorde g'at emmen: geredetwist hebben
z' o giejenen trekker vandoen: ze was vlug verdwenen
ze meekrijgen: heel veel slaag (of verwijten) krijgen
ze tuëp nijpen: bang zijn
ze za e wa meekrijgen: ze zal gestraft worden
z'ee weer eur kwintj'n: ze is weer nukkelig
zijn ann'n angen los: hij slaat graag
zijn auver g'bat emmen:

een pak slaag gekregen hebben
zijn eirt'n krijgen: slaag krijgen
zijn moesj sto skiejef: hij is slecht gezind
zijne stèjert intrekken: terugkrabbelen
zijn derden tuënen: het bont maken
zijn driejeg auëlen:
zeer dreigend gebaar maken en zo iets bekomen
zuë blau as 'n skolje:
blauw van kou of van klappen krijgen

21. Sport en spel

't auë zij pitjen emmen: verloren zijn

't auë zijne rekker emmen: verloren zijn

alf skool: speeltijd

alom gauën: een omweg maken

beziijkt: verloren zonder punten

d'r in zitten: het spel verloren hebben

dauër zitj giejen fut in: hij heeft geen kracht of energie

de biejen'n van onder zij lijf luëpen:

er het onmogelijke voor doen

d'en end zend uitwijz'n:

de einduitslag zal alles duidelijk maken

der es e wiel af:

bij kaartspel als iemand bij troel (drie azen) een

medespeler vraagt met één aas

die ni en riskeer en ee nit: wie niet waagt niet wint

d'r auën gezien zijn: verloren zijn

d'r van onder zijn: vertrokken zijn

duiven opliejer'n: duiven africhten

elk op zijnen toer: ieder op zijn beurt

elk zijn küst: ieder voor zichzelf, geen ploegvorming

er kürt spel mee mauken: het gauw afmaken

et auën mijn bie'n emmen: verloren zijn

gaaz geven: uit volle kracht vooruit gaan

geef mor katoen: uit volle kracht vooruit

geeft'r em af: versla hem

gelijk auën den dijk:

wederzijds met dezelfde troeven aan de start

giejelegaas vanachter in het peleton: helemaal achteraan

giejen pap nimmer kunnen zeggen:

ademloos zijn na zware inspanning

giejene voet meekunnen: niet kunnen volgen

bij dee mij nogau drauën:

hij deed mij hard werken tijdens de training

bij eet'r af: hij is verloren

bij es ter auën: hij heeft het spel verloren (of) is dood

bij es verloren wuër datje stauët: hij lijdt zeker de nederlaag

bij ondj in zijn ann'n: hij had zo goed als gewonnen spel

bij stekt stokken in de wielen: hij werkt tegen

imand liggen emmen: iemand overwonnen hebben

in den oet liggen:

voorlopig niet mee spelen (bij oneven aantal kaartspelers)

in ne zetel zitten:

de spurt wordt voor hem aangetrokken, hij kan niet verliezen

it doen veur ne knip op de neus: voor niets, gratis

'k em em veel te skuën: ik ben hem veel te sterk in het spel

'k em er af: ik ben verloren

'k em mij zauët:

ik heb noch winst, noch verlies maar mijn geld terug

'k spring op au kerre: ik speel met je mee (bij kaartspel)

kifkif: gelijke stand, elk evenveel

kop of letter: kruis of munt

kujereke springen: koorddansen

lirke stauën: laddertje staan

lotjen trekken: het lot laten belissen

luëpen gelèk as n'n auëzewintj: zeer snel lopen

macht emmen gelèk as e pèjert: zeer sterk zijn

ne mollepuët in zijne zak emmen: veel geluk hebben

nimmer oniejen angen:

doodmoe zijn van de inspanning

n'n donder gedauën emmen: gevallen zijn

oeresjansj emmen: veel geluk (in 't spel) hebben

om en tom vallen: ondersteboven vallen

op au meet: op je meet (bij spel)

op gemak: langzaam

op goe vall'nd uit: dat het moge lukken, het lot beslist

op root: op rij

op zijn büzze g'at emmen:

de nederlaag geleden hebben

op zijn duzenste gemak: heel langzaam

opgemokt spel: een complot, dus niet te vertrouwen

pelong geven: uit volle kracht vooruit

plat gerinneweert zijn: alles verloren hebben

'r gelegen emmen: overwonnen zijn

rijen en rotsen: zenuwachtig heen en weer lopen

skippene zot verjaugen: kaartspel

spelen veur ne knip op de neus:

spelen voor het plezier en niet voor geld

staut gesproken es alf gewonn'n:

stoute taal geeft reeds uitzicht op succes

t'enje van auësom: ademloos, buiten adem

't es gebakken: 't is afgelopen in mijn voordeel

't es in de sjakosj: 't is gelukt, we hebben gewonnen

't es veur nit: (bij spel) niet voor de punten, als oefening

't es weer van dadde: tegenslag bij het spel

't gauë mij tegen (of) mee:

ik heb tegenslag (of) ik heb geluk

't kampt dat 't bèst:

(bij spel) ze zijn sterk aan mekaar gewaagd

't zau auën au rebben'n angen: je zult er heel moe van zijn

't zwiejet stond in zijn skoenen: hij had hard gelopen

te stekken emmen: te pakken, bijgehaald hebben

tèrd ewa deur: stap wat rapper

uit zijn: het spel gewonnen hebben

w'emm'n zjau: wij zijn gewonnen (bij bolspel)

wij zijn kwit: wij staan gelijk, effen

ze kwam van over: de duif vloog uit de verkeerde richting aan

zëne luëp auëlen: aanloop nemen

zijn duiven vliegen uit: zijn duiven vliegen vrij rond

zuë steirk as n'n os: heel sterk

zuë stijf as ne stok: niet lenig

22. Spot en hekelnamen

azuë ë postuur: bazig uitziende zware vrouw

e fornijn: een geniepig mens

e kanalje: een haantje de voorste

e krapul: een onbetrouwbaar iemand

e lauë vel: een luiaard

e pasjoeterken: een kleintje

e patotterkindj: bij wie geen doopsuiker gegeven wordt

e pislemmeken: te braaf iemand

e potje pek of ne vuilpot: een onverzorgd persoon

e rauël skepsel: is altijd tegendraads

e simmeken: een onnozelaar
e sjeuteken: naiëf iemand
e skau maun: hij durft en doet alles
e skerreminkel: is zo mager als een graat
e veirken: een gemene vent
e venjel: onbetrouwbaar personage
e vies auër: altijd viesgezind iemand
e zot gat: een olijk ding
en palulle: iemand die niet deugt
en arsjje: een zeer actief vrouwspersoon
en au duës: een oudere vrouw
en au kreft: een zeurderige oude vrouw
en au peek'n: een oude man
en au savuë: een bejaarde vrouw
en bliejetkaus: klein kind dat veel weent
en dikke masjochel: een zwaarlijvige vrouw
en dikke triene: een zwaarlijvige vrouw
en domme gaas: aartsdom vrouwmens
en eir'm sluër: een arme vrouw
en ersje: een ondeugend meisje
en felle mokke: een mooi meisje
en gierige pinne: leeft zeer spaarzaam
en gruëte kont: een hovaardige vrouw
en kalle: een niet snuggere vrouw
en kommeer: een babbelaarster
en kreft: een zeurpiet
en kwedde: een raar, opvallend vrouwspersoon
en kween: een onvruchtbaar vrouwmens
en kwetteres: zij praat almaar door
en labbekak: een bangerik
en lange zwik-zwak: een lange persoon
en lauë wanne: een luie vrouw
en lompe koe: een niet snuggere vrouw
en lui zoeg: een luie vrouw
en lürre: een deugniet, kapoen
en onnujezele sjik, trit: een onverstandige vrouw
en pekelteef: een venijnige vrouw
en skriejemuil: een kind dat veel weent
en slijp: een vrouw van lichte zeden
en smèjerigge ros: een feeks

en valske pinne: niet te vertrouwen vrouw
en verrauëkodde: een verrader
en vieze büzze: een norske man
en vieze trien: een altijd slecht geluimde vrouw
en visj: een stout, geslepen meisje
en vuil madolje: een vrouw van lichte zeden
en vuil plauëster (teef) : een slordige vrouw
en zot oenjer: een niet snuggere vrouw
en zotte blauër: spreekt wartaal
en zutelèp: wie graag snoept
bij liejjert veur strontrauper: hij doet niet zijn best op school
ne bedurven stront: een verwend kind
ne fasadeklasjer: een onbeheindige schilder
ne farseur: een grappenmaker
ne fijne filoe: een uitgeslapene
ne fijne loerepit: regelt alles, onderschat hem niet
ne flauen: een zwakkeling
ne foefelèjer: knutselt alles in elkaar
ne foffoel: niet te vertrouwen persoon
ne frankerik: een vrijpostig iemand
ne galjaar: een kapoen
ne geldjdond: een gierigaard
ne gesduiker: een geniepigaard
ne gestampten boer: heeft geen goede manieren
ne gestampten lauërik: een zeer lui iemand
ne gramassenmauker: een gezichtentrekker
ne jan mijn kluëten: een opschepper
ne justepée: iemand die de puntjes op de i zet
ne kadee: een kerel
ne kazakkendrauër: een overloper
ne kilo: een lomperd
ne klasjezot: stapelgek
ne kledden: niet snugger
ne kleffelèjer: klautert overal op
ne kloddemaun: een sjoemelaar
ne klodderont: slecht en vuil gekleed iemand
ne kloesj: een lamme goedzak
ne knisjer: iemand die alles afweegt
ne krak: een bekwaam iemand
ne krebberbijter: een ontoegeeflijk persoon

ne kremper: een vernepeling
ne krotter: een zwakke speler
ne kurieuze mosterpot: een zeer nieuwsgierig iemand
ne kurieuzeneus: nieuwsgierigaard
ne lanterfanter: een leegloper
ne lastegauërd: een lastig persoon
ne lekkeren: eet niet alles wat de pot schaft
ne liejlekauërd: niet moeders mooiste
ne liejeperik: een leperd
ne linkadoor: een onbetrouwbaar iemand
ne loebas: een goedgezak, deugniet
ne lomperik: een ongemanierd iemand
ne maufrotter of *mauvèjeger*: een vleier
ne meeluëper: hij laat zich beïnvloeden
ne merteko: een aap
ne moemmelèjer: hij spreekt binnensmonds
ne muësker: een onhandig iemand
ne muilentrekker:
     vertelt veel onwaarheden en trekt partij voor iedereen
ne mütten: een dom, lomp mens
ne nachtkledden: iemand die laat over straat loopt
ne pallesauët: een rare kwant
ne parettenmauker: haalt allerlei fratsen uit
ne parochereier: hij heeft meerdere vrouwtjes
ne pasjekroet: niet te vertrouwen iemand
ne pezeweaver: een kleingeestig persoon
ne piejëper: een tenger persoon
ne pilèjerbijter: een kwezel
ne plangtrekker: een slimmerd
ne plekpot: iemand die met vuile kleren rondloopt
ne poefffer: hij maakt overal schuld
ne ponker: een spaarder
ne potstamper: een slechte voetballer
ne pottepee: een dronkaard
ne prochevrijer: vrijgezel die meerdere vrouwen naloopt
ne proesjer: een knoeier
ne profijtigen: een spaarzaam iemand
ne profiteur: probeert uit alles voordeel te halen
ne rammelèjer: een babbelaar
ne rauële kusmijnkluëten: een moeilijk man

ne rauëzëgen: een onstuimig iemand
ne rokkejauger: hij loopt steeds achter de meisjes
ne sjikken tip: een echte heer
ne sjoefelèjer: een snuffelaar
ne skamateur: een goochelaar
ne skauen deken: hij is tot alles in staat
ne skelfzijejeker:

je kunt er niets mee aanvangen, hij heeft op alles kritiek

ne skrikkepuut: een bangerik
ne skuimer: profiteert van een ander
ne slinkepuët: een linkshandig iemand
ne sloeber: een deugniet
ne spassjezot: iemand die altijd zeer gek doet
ne spieëtjejer: een snob
ne stekene zot of *ne staupele zot*: een gek
ne stinkauërd: niet te vertrouwen persoon
ne stoëffer: een bluffer
ne stommen achterwesjover: zeer dom iemand
ne stouterik: wie stout is of durver
ne strauëtluëper: is nooit thuis
ne struëper: een laveier, stroper
ne vajoe: een slecht mens
ne verwauëdje zot:

iemand die denkt alleen alles te weten

ne vosse kop: een rosharig persoon
ne vraugstëjërt: iemand die veel vragen stelt
ne wallebak: iemand die er maar op los leeft
ne wuiten: een halve gare
ne wütten: iemand met witte haardos
ne zatterik: een dronkaard
ne zaugemaun: is nooit tevreden
ne zeurzak: een bedrieger
ne zeventiej'n: wie op alles iets aan te merken heeft
ne zjieverèjer: vertelt onzin
ne zjoeben: een halve gare
ne zwanzer: een grappenmaker
ne zwiejeter: iemand die gemakkelijk zweet
nen tijferèjer: een allesmaker, zeer handig persoon
nen ambetanterik: een vervelend iemand
nen ambrasmauker: een ruziemaker

nen aranzjeur: regelt en herstelt alles
nen auen bok: een oudere man die een groen blaadje lust
nen begozzjemauker: een blageur
nen benauskiejter: een bangerik
nen beslagmauker: een bluffer
nen blageur: een opsnijder
nen bohemel; een zigeuner
nen bosbèjer: ongemanierd mens
nen broebelèjer: praat in en uit
nen broekskijter: een bangerik
nen brosselèjer: iemand die een werk slecht verricht
nen bruinknecht: getuige bij het huwelijk, bruidsknecht
nen dazjeterèjer: een morser
nen desjterèjer: een prutser
nen diere vogel: koopt alles wat duur is
nen dikke kop: iemand van hogere afkomst
nen dikke loeter: een dikke man
nen dikke nek: een opschepper
nen dizzjerteur: een deserteur
nen doeberèjer: iemand die aarzelt, sukkelt
nen doesj: duts, sukkelaar
nen doeten: niet bij de pinken
nen domme kluët: domme man
nen drümer: werkt altijd tegen
nen duëtvruter: iemand die alleen maar leeft om te werken
nen dwèjezen: een onhandelbaar iemand
nen enzjevee: een pezenwever, zwartkijker
nen ettefretter: een gierigaard
nen niewèjerd: een nietsnut
nen onbelèjefderik: een onbeleefd persoon
nen onnujezele kluët: altijd met alles tevreden iemand
nen onverdraugeleken: een onuitstaanbaar iemand
nen tampteerstok: een treiteraar
nen tetterèjer: is nooit uitgepraat
nen tjoeck-toeck: een leurder met tapijten en voetmatten
nen toentrenkker: een grappenmaker
nen tramaur: een landloper
nen trèjetzak: een treiter
nen trèjgen apostel: een zeer traag persoon
nen troesjelèjer: een treuzelaar

nen troeten: een dommerik
zotte büzze!: stop met gekscheren

23. Spreken en zwijgen

't en es mor ë zeggen: je hoeft het maar te vragen, ik doe het

't en es mor flauë zjiejever: 't is niet om aan te horen

't es liejelëk da'k et moe zeggen:

als men iets over iemand gaat zeggen dat deze niet siert

as dëdie eur këjel opezetj: ze kan heel luid zingen

as spreken goed es, es zwijgen nog beter: goede raad

augt au smoel: zwijg jij

aune zjiever gauët de küst af: je vertelt onzin

da'n gojje mè ni uëren zeggen: dat beweer ik niet

da'n kèn ni liegen: dat is heel zeker, vanzelfsprekend

d'an kunj'o giejen meesjken zeggen: het is heel erg

da'n moe je veur au iejer ni zeggen: dat siert je niet

dauër en es giejen zeggen auën:

't is vergeefs gepraat, hij luistert niet

dauër zoo'k toch iejest mijn kat va spreken:

dat zou ik zo maar niet aanvaarden, het is betwistbaar

de vuës van ë lieken: de melodie van een lied

de zjiever lupt au kinne af: je vertelt malle praat

deurterren: niet weten wat men zegt

d'n twidde lest'n: de voorlaatste

drauëd drij kiejer'n au tonge veur da ge it zegt:

denk even na voor je spreekt

e kauë blad: een roddelaarster

e kopken op zijn eigen emmen: zeer koppig zijn

en zeg ni miejer: 't kan nog erger dan wat je zegt

er giejene kop kunnen auë krijgen: niet begrijpen

er ni moeten nauër zukken: heel vlot praten

er nor slauën: maar wat zeggen

es 't ni gebeurt, 't kèn nog gebeuren:

ik geloof niet wat je vertelt

fraas mee auër op: stuntelig gesproken Frans

ge kost er e müsken uëren lüepen: 't was er heel stil

ge moetj 't iejen zegge lèk 't ander:

je moet alles zeggen, niet eenzijdig oordelen

ge pakt de woorden uit mijnen mond:

ik dacht net hetzelfde te zeggen

ge zetj er meugen nauër grojj'n: men zal het je niet zeggen

ge zift er bosj op: ge hebt het juist geraden

ge zotj er uèrendul va werren: het is een hels lawaai

gezei gelèk as 't es: de waarheid moet gezegd worden

giejen gebenedèt woord zeggen: geen woord zeggen

giejene pap ni miejer kunnen zeggen: ademloos zijn

gij kuntj gij skuën klappen: je hebt er niets bij te verliezen

g'n kuntj ni zeggen:

het is zo erg dat er geen woorden voor zijn

bij eed em en blèjes opg'angen: iemand iets wijsmaken

bij en mag da giejen twieje kiejer zeggen:

(of) er komt herrie van

bij stauèt dauër te gèjeluëgen:

hij kijkt radeloos toe en weet niet wat zeggen

imand auën de klap augen:

aan de praat houden, om hem af te leiden

imand it opangen: iemand iets wijsmaken

imand op zijn woord pakken:

onthouden wat iemand gezegd heeft

imand zijn zauëligheid geven: iemand uitkafferen

in en uit spreken: wartaal spreken

it giejen twieje kiejer moeten zeggen:

directe instemming vragen

it uit zijn botten slauën: mallepraat vertellen

it uitiejen doen: iets uitleggen

'k en bèn ni kurieus, mor ik weet'nt gèjer'n aul:

ik ben niet nieuwsgierig, maar wil alles weten

'k en em dor nit te zeggen: hij luistert toch niet

'k en kantj nimmer zeggen: ik weet het niet meer

'k en steek da ni weg: ik beken dat

'k en zoo dauër toch giejen skuën woorden veur spreken:

ik zou niet aandringen, niet smeken

'k mindj'nt zjust te zeggen:

als iemand je de woorden uit de mond neemt

'k uër'nt em nog zeggen: ik ben er dus zeker van

'k zeg da nau tegen au: zeg het dus niet voort

'k zondj wel duz'nd kiejer zeggen:

(maar) ik kan op het bedoelde woord niet komen

klapt er nog isj over: bespreek het nog eens

kommen skuë spreken: komen smeken

lauëten oepen en toepen: laten doen

mee ze gedacht'n op énder zijn: aan wat anders denken

mor blijven zuren: blijven aandringen, zagen

mor op e zwijgen ee: je moet het niet voortvertellen

'n sprek mè dauër ni af: daar heb ik kwade herinneringen aan

'n stekt dauër au latijn ni in:

tracht niet te overtuigen want het is vergeefse moeite

ne goeje verstonjer en ee mor en alf woord vandoen:

men begrijpt onmiddellijk wat je bedoelt

ni alom gauen: rechtuit, op de man af spreken

ni op zijn tonge gevall'n zijn: vlot praten

ni veel kattenense gezocht emmen:

geen toenadering gezocht hebben

nit te roettekoett'n emmen:

niets te zeggen, in te brengen hebben

onder oos gezeid en op en ander gezewegen:

vertel het niet voort

onder zijn vijs g'ad emmen:

een donderpreek gekregen hebben

oo'k et iejer gezeid: indien ik het vroeger had gezegd

op de letter spreken: beschaafd Nederlands spreken

op den blinjen boef: blindelings

op zijn dümken kennen: de tekst heel goed kennen

prauët tegen de vauk: prietpraat

skuë vlüms spreken: beschaafd Nederlands spreken

staut gesproken es alf gewonn'n:

stoute taal geeft reeds uitzicht op succes

't en es mauër flaue zjiever: 't is lulkoek, niet aan te horen

't en es ni zeggelèk: 't is ongelooflijk, niet te verklaren

't es dauër stommen ambacht:

er wordt daar niet veel gesproken, hoogstens met gebaren

't es ieje zeggen: zo kan je het ook zeggen

't es ier en echte eiremert: er wordt dooreengepraat

't es nen ekkeleej'r: 't is een stotteraar

't es te zot: wat hij zegt is larie

't es verloren gezeid: hij luistert niet

't ijeen gezeid en 't ander gezwegen: om niet alles te zeggen
't land uit, de dieven tellen: antwoord op de vraag:

“waar ga je naartoe?”

't ligd op mijn tong:

ik weet het woord maar kan er niet opkomen

't most va mijn tong: ik kon het niet zwijgen

va zijn'n tejauëter mauken: agressief praten

van noljeken tot drauëken vertellen: vertellen met alle details

van uëre zeggen uërde veel liegen: er wordt veel onzin verteld

van ze rotj'n zijn: wartaal spreken

vergetjte ni te liegen:

gezegd als men aan iemands bewering twijfelt

verstojuje giejen vlüms: doe wat ik zeg

wa minjök dauër gauën te zeggen: wat dacht ik te zeggen

wildj je nau isj it weet'n: ik heb verrassend nieuws

wuër èje da g'oltj: waar hebt je dat vernomen

wuër moej'r af: gezegd als iemand larie uitkraamt

wuër zijn au gedachten: wat bezielt je

ze lot mijn uëren ni gerüst: ze blijft maar zeuren

ze mokt van euren tetter: haar tong staat niet stil

ze n'es eur tonge ni miejester: ze wil altijd praten

z'eed e kauë blat: 't is een roddelaarster

zegd isj au gedacht: wat denk je

z'es ter mee weg: men heeft haar iets wijsgemaakt

zie da g'r au ni in klapt: verspreek je niet, let op je woorden

zijn toot ni kunnen augen: niet kunnen zwijgen

zijnen bebber ni kunnen augen: niet kunnen zwijgen

zijnen bek in zijn pluimen augen: zwijgen

zjeneert au ni: trek het u niet aan

zjiever in pakskes: prietpraat

z'n uërd al diejene kant ni goed:

ze houdt zich voor de dove omdat het haar niet zint

zwijgen da ge zwitj: geen woord lossen

24 Tijd en hoeveelheid

't komt op gelèk skijt: plots opkomen

't nost jauër: volgend jaar

ast isj past: bij gelegenheid

aul mee ne kiejer: plots

aul overanderdag: om de twee dagen

aul ze lèjeven: altijd

aule geduren: steeds weer

aule lappen: elke keer

aule mauëneskijnen isj: af en toe

aule vijf voet: dikwijls, met korte tussenpozen

bosj op den noen: juist op de middag

da'n ligt ni in 't vier: er is geen haast bij

da'n spant toch ni: idem

da's uit den tijd: oud, antiek

den auen dag komt ni alliejen:

hoge leeftijd brengt ongemakken mee

der en zitj nimand achter au: je moet je niet spoeden

deur de zeven'n: over zeven uur

deur noen en deur aul: zonder onderbreken de dag door

d'n derde kiejer verlicht 't kèjesken:

de derde poging is de goede

doe vuërt: ga verder

elk overand: ieder om de beurt

er bosj op zijn: goed geraten hebben

er gezojjen en gebrèjen zitten: er heel veel en lang zitten

est nog veur vandaug:

komt er nog wat van, spoed je toch wat

ge kuntj zien, be: je kan wachten en later beslissen

ge moedj op tijd isj kommen:

je moet eens meer op bezoek komen

ge zèj et uëren en zien: 't zal gebeuren zoals ik zeg

giejen poseesje: geen geduld

gin twieje zonder drij:

een tweede vraagt meestal om een derde

god weet wanniejer: 't zal lang wachten zijn

bij ee zijn matras gekiejert:

de eerste helft van zijn legerdienst zit erop

bij es op zen dertig: hij is nu 29 jaar oud

bij kèn gemakkelijk 100 jauër zijn:
 wellicht is hij 100 jaar oud
bij moet 'r zijnen tijd auën afdoen:
 niet overhaastig te werk gaan
bij oo giejen daugen vandoen:
 hij maakte zich vlug uit de voeten
iejn of meiren: één van deze dagen
ik kom sebiet af: ik kom onmiddellijk
in april gauën de kauëters op den dril:
 de katers gaan op jacht
in de klèjeren dag: overdag
in de rapte: gauw, gauw
in d'n donker'n: het was al donker
in 't afgauën van 't jauër: in het najaar
in 't kùrt: weldra
in tasj: op tijd
iverst zijn broek versleten emmen:
 ergens veel tijd doorgebracht hebben
'k zontj wel duzent kiejer zeggen:
 maar ik kan op het bepaald woord niet komen
klasj veur kiejer: iedere maal
kom abiel ner uis: kom vlug naar huis
kom agau: kom vlug
kottier veur den achten: kwart voor acht
küs nauër de vijven:
 enkele minuten na vijf uur
mee bott'n: soms
mee diejen'n: terzelfder tijd, en passant
mee d'n anderen: even later
*mee kestdag zijn de daugen gelinkt gelèk as nen bond die over
 nen tichel springt:*
 de dagen blijven kort
mee ne slag en ne kiejer: plotseling
mee tijd en boterhammen: met geduld en inspanning
meiren kom nog albier: je moet je niet haasten
mor ontaugen va'n twelleven tot den noen:
 een zeer kort geheugen hebben
ne gronnigen dag: gans de dag
noste kiejer: de volgende maal
noste week: volgende week

oe groetjer den uëp oe beter kuëp:
 een grote hoeveelheid van dezelfde soort is vaak tegen
 een gunstiger prijs te bekomen
oe letter vuërt: binnenkort, weldra
op avaas: op voorhand
op de klopp zes uren: juist zes uur
op de wèjerdij van: in de tijdsspanne van
op e rappeken: snel, vlug
op iejen, twieje, drij: het is zo gebeurd
op mijn avaas: op voorhand veel gedaan
op ne slag en ne kiejer: plotseling
op ne weerlicht gedauën: zeer vluchtig gedaan
op veurand: bij voorbaat
op zijn duzenste gemakken: heel langzaam
over jauër: vorig jaar
over tijd: onlangs
pakt tusken de twieje: neem het gemiddelde
passeerde week: verleden week
rijen en omzien: vooruitziend zijn
's meirens: in de morgen
's veurnoensj en 's achternoensj:
 in de voormiddag en in de namiddag
sjebiet: aanstonds
slopt er nog isj op:
 denk er nog eens goed over na, beslis morgen
stillekes auën: om lang te duren, stilaan
't er es giejene pressé bij: er is geen haast bij
't es bajor: dichterbij
't es bekaast gedauën: het werk is bijna voltooid
't es e verskil van dag en nacht:
 een hemelsbreed verschil
't es gepasseert: 't is voorbij
't es mauër ne kauën overgank:
 't is maar tijdelijk, het zal niet lang duren
't es tènje van de wèjer'ld: 't is heel ver
't es tijd op: dat eten is niet meer vers
't es zuë lauët: het is gebeurd
't lupt op zijn enje: 't is bijna afgelopen
't uur van mijn bille mijne wijzer ligt stille:
 antwoord op een vraag naar het juiste uur

't komt op gelèk skijt: plots opkomen
't nost jauer: volgend jaar
't zau nog en tijken auën luëpen: 't zal nog een tijdje duren
toesj en tein: soms, af en toe
tot fleus: tot straks
tot iejen van dees daugen: tot weldra
tot in de kleine urkes: tot heel laat, tot in de vroege morgen
t'r es plosj mee uëpen: er is heel veel plaats
trek et ewa kürt: zet er wat spoed achter
tuske licht en donker: bij valavond
tusken dit en acht daugen: binnen de acht dagen
twidde koeplet: tweede stroof
uëp en aul: ten hoogste
va klensj af: van toen ik klein was
va mij lèjeven ni: nooit
va weerskanten: langs beide zijden
van d'n achternoen: deze namiddag
van eesj tot enje: van begin tot einde
van tien negen: de kans is zeer groot
veel geratjssel: druk verkeer
veur iejeweg en drei daugen: voor altijd
vijf van de zessen: vijf minuten voor zes uur
wacht ne pink: wacht even
we zèjen zien zei den blènjen: wij wachten af wat er zal gebeuren
welkom mèjert pak mij ni mee mee aunen langen stèjert:
     welkom Maart als je mij laat leven, want je bent een
     gevaarlijke maand
wuër es d'n tijd:
     terugdenken aan voorbije periode, waar is de tijd
wuïr zèjen fleus zien: straks zien we wel
z'es au tien daugen over:
     ze heeft sinds tien dagen geen maandstonden meer
ze stauët op eur uur: ze is altijd stipt op tijd
z'eed eur veranderingen: ze heeft haar maandstonden
z'es au drei montj veir: drie maanden zwanger
z'es in 't kiejeren van de jauëren: in de menopauze
zijnen toer afwachten: zijn beurt afwachten
zjeneerd au toch 'n betjen: haast je toch wat
zuë rap as tellen: heel rap

25. Uitroepen en andere korte zinnen

t'es wel bestedj: je krijgt wat je verdient

a jauës ee: het is of ze doet het niet

a jauët ee: 't is niet waar

a joemmer toch: dat is spijtig

a jonges toch: uitroep van verbazing

a mor wa da ge nau zegt: dat is verrassend nieuws voor mij

a nieje misskien: geloof je me niet

a veneigen: vanzelfsprekend

aa doe je: doe of ben je dat heus

aai: uitroep bij grote pijn

ajejaj: dat verrast mij, dat is jammer

alej è: is dat waar (of) vooruit, doe toch voort

allee seg: toch niet waar zeker

amaai mijn frak: lieve hemel, dat verrast mij

a'n doe zaa: dat is (of) doet hij niet

as 't isj begindj ee:

als 't begint volgen de tegenslagen elkaar op

as 't op en doe kwam: als er te handelen viel

auën of ontrentj: ongeveer

augd au gezicht: zwijg

awè: ik ben er niet zeker van

awel mersie: dat had ik van jou niet verwacht

azuë ne wèjel'nd: wat een wereld tegenwoordig

ba juik: geef ik toe

ba t'n doet: ach nee

banentj: neen, neen

blijfd uit aunen neus:

gezegd tot iemand die in zijn neus peutert

boef nen ènn'n: reactie op een knalgebeurtenis

da moeije weet'n: doe maar, 't kan mij niet schelen

da 'n es nit genauëdert: dat dient tot niets

da wil ek emmen: dat geef ik toe, beken ik

da zau en bonk geven: dat zal veel ophef maken

da ziede van ier: dat weiger ik

dag Jan: dat moet je van mij niet verwachten

da'k: dat ik, het zij dan zo

da'n es giejen auërdigeit: dat is niet te verwonderen

da'n geef nit: dat mag

da'n wilj nit zeggen: dat is geen bewijs
da's daugelekse kost: dat gebeurt elke dag
da's nog 't skunsjte van d'istore: dat is het toppunt
da's out vuil: oud nieuws is geen nieuws
dat doet...: dat betekent dus...
dat es 't minste: dat heeft geen belang
dauër moej au va mijen: geen omgang mee hebben
de gonj'nde maun: de voorbijganger
de lest iejen'n: 't is gelijk, om het even, iedereen
d'eltj om d'eltj: van beide soorten evenveel
den boek toe: gedaan, afgelopen
den ijzere weg: de spoorweg
deur den bant: gemiddeld, meestal
d'n derde kiejer trekteer'n:

gezegd als men iemand voor de tweede keer in korte tijd ontmoet

dobbel es nog zuëveel: geef er nog eentje
doet au gedacht: doe wat je van plan bent
e strotjen van iejene maun: een smal steegje
ee: wablief
ei!: bij liefkozing, ook uiting van walging
èj 't valèjev'n geweet'n: hoe is het mogelijk
èjet van au lèjeven: ik had het nooit durven denken
elk op toer: ieder op zijn beurt
elk overant: beurtelings
emelske deugt: uitroep van verbazing
en azuë: dat zijn de feiten
en dormee gedauën: en zwijg nu, basta
en giejel d'n annekessnest: en alles wat er komt bij kijken
en mijn wauëreid: en inderdaad
ën roept er ni op:

als men over iets praat waar men bevreesd voor is

en si en la: en nog wat overbodigs
ën zeg ni miejer: 't kan nog erger dan wat je zegt
es 't nor au gedacht: is het met je goedvinden
es dad echt: is dat waar
es mij da ne numeroo: een eigenaardige kerel
es 't dor wel: stop daarmee
es 't nit, t'n es nit: als er niets van komt is 't ook goed
ettetet: laat mij met rust

foert: ik geef het op
ge meugt gerust zijn: het is zoals je zegt
ge moedj isj kommen: dat zal niet gebeuren, is niet waar
ge zatj er wel mee: dat is niet waar
ge zetj er meugen ner grauën: men zal het je niet zeggen
geef mor büzze zjeraar: aanmoediging
geef mor galet: aanmoediging
geef mor katoen: uit volle kracht vooruit
g`èjet goed op: jij hebt er een te goed oog in
ge`n etj giejen ert: je durft niet
gieje spek veur aunen bek: dat is niet voor u bestemd
giejelegaas alliejen: helemaal alleen
god zegend au: als iemand een niesbui moet verwerken
goe weet`n: ik ben er zeker van
goeste es kuëp: ieder zijn meug, je doet maar
got dauër mee te bicht`n:
     wat moet je daar nu mee aanvangen
got er isj om: ga het eens halen
bij eed dad in: hij is dat gewoon
iejerlèk gezeit: oprecht gezegd
in de rapte: gauw gauw
in goesjnaum: het zij dan zo
ja mij kintj, ja mij skaup: dat zijn vrouwen
ja wadde: dat is `t een en `t ander
joemmer `t doet: toch wel
joemmer ze doet: dat doet ze wel
`k em au zitt`n: ik heb je te grazen
`k en em er giejen uitstonsj mee: ik ben er niet bij betrokken
`k en em et ni op au: ik bedoel jou niet
`k en oo da ni vandoen: ik had het niet nodig
`k en zau: ik wil niet
`k gon tè zien: ik ga dan maar, ik vertrek
`k ontj gepeist: ik had het verwacht
`k zau mij ost`n: ik weiger (soms gevolgd door:
     da ziede van ier)
`k zeg in mijn eigen: ik dacht
`k zoo moete zot zijn: dat doe ik niet
`k zwèjer`nd au: ik ben zeker, geloof mij vrij
kèkt uit au uëgen: let toch op
klasj veur kiejer: telkens weer

kuist aunen neus af: haal die snottebel weg
kwit of dobbel: kruis of munt
lach mee au petjen, dat es familje van au:
     spot met iemand anders
lauët'nd uit: stop maar
lauët'nt azuë:ga er niet verder op in
lotj mij gerüst: laat mij met rust
lotj mor zitten: ik zal wel betalen
lup nor de vontjes: laat mij met rust
madj au: ga uit de weg
mauër jonges tocb: is dat waar
mee au zotte komplimenten: met je dwaas gedoe
mee bott'n: af en toe
mee de daugen: bedoeld zijn de dagen rond een feestdag
mee de klèjer'n: bij klaarlichte dag
mee diejen'n: terzelfder tijd
mee d'n anderen: even later
mee permissje gezeit: excuseer mijn woorden
mee veel tralala: met veel bijkomstigheden
meesjkelief: wat is dat
mère kom nog alier: je moet je niet haasten
missen es meesjkelèk: iedereen kan zich eens vergissen
moe de da nau vraugen: dat is toch duidelijk
moedermeesj alliejen: heel alleen
mokt da ge weg zatj: maak voort, ga weg
mor ba jauë: ja, dat doet hij
mor toe: geeft toe, draai wat bij
mor urkt nekiejer alier: maar luistert eens hier
most ek van au zijn: mocht ik in jouw plaats zijn
'n es ter giejen belet: kom ik niet ongelegen
'n ku je ni spreken: antwoord dan toch
'n overtuur'nd au ni: waag het niet
'n skeet in 'n fles: 't is de moeite niet waard
'n zojje giejen maleuren doen: uiting van woede
'n zojje ni zeggen: hij is aan het opscheppen
ni auën of ontrentj: niet dichtbij
nog skoener: al wat voorafging is dus nog niet genoeg
oe èjet op?: wat is je houding ter zake?
oe es 't?: hoe gaat het met je?
oe oetje gij?: hoe heet je?

oe voeldj au?: hoe gaat het met jou?
oe zitt'nt?: wat ben je van plan (of) hoe gaat het je?
oe?: geef wat meer uitleg
oei mij skaup: wat weet jij nog weinig
oejejoei: is dat waar, dat verbaast mij
oek zuveel: ik wens je hetzelfde
ogie watt'n: dat heb je verkeerd
om en bij: ongeveer
on giejen kant'n: hoegenaamd niet
op au gemak ee: hou je gedeisd
op au meet: op je streep (bij spel)
op de wèjerdij van: in de tijdsspanne van
op e rappeken: snel, vlug
op e ves: opnieuw
op mijn zielezauëleget: ik zweer het
op 't aud auën: als naar gewoonte
op veelort nit: hoegenaamd niet
op veurant: vooraf, bij voorbaat
op zijn nauvenant: naar verhouding
pak ze de bistjes (tot een hond)
pakt tusken de twieje: neem het gemiddelde
pauër of onpauër:
     raden wat men in de gesloten hand houdt (paar of onpaar)
peis ne kiejer: is dat zo belangrijk
pertank: nochtans
rechtaf gezeid: eerlijk gezegd
salu en de kost en de wintj van achter:
     schamper, het ga je goed en blijf weg
salu en de kost: tot ziens
skiegef en skèjel: niet om aan te kijken
slauë nikker gauë: let eens op wat er van komt
slauëd au gauë ee: pas maar op
stap et af: ga weg
't angst uigeplekt: 't is geafficheerd
't best ee: ik wens je alle geluk
't en es ni gezeit: het is niet zeker
't en es ni gezjiever: 't is ernstig, belangrijk
't es af: de verkering is verbroken
't es au gejont: ik wens het je toe
't es aus naus: er is weinig verschil

't es dauër iejen begankenis:

er is daar veel drukte, grote toeloop

't es ewa gemineert: het is wat verminderd

't es gebakken: 't is afgelopen in mijn voordeel

't es ieje zeggen: zo kan je het ook zeggen

't es in de sakosj: 't is gelukt

't es mauër errezzëkës: 't is maar op het nippertje

't es mij gelijk: 't is me om het even

't es nit genauëdert: dat dient tot niets

't es 't onnuëzel: 't is te gek om daaraan te twijfelen

't es te zien: dat hangt er van af

't es te zot: wat hij zegt is larie

't es tuis en van uis: het is tamelijk ver

't es weer auën: de relatie is hervat

't es weer van dadde: ze hebben weer tegenslag, pech

't kèn ni miss'n da...: 't is niet te verwonderen dat...

't moe weer isj lukken: er is niet veel kans toe

't moed op it trekken:

wat je daar zegt of doet is beneden alles

't most isj wauër zijn: je liegt

't stekt nau: kijk niet op zo een klein verschil

't verbitj zij zelven: het maakt zichzelf onmogelijk

't was dauër e pikket: 't was daar een drukte van je welste

't was te pèzen: ik had het verwacht

't zau em vauëren: 't zal hem vreemd voorkomen

't zij mij d'auëzen: 't zijn rare snuiters

't zitj er op: er is ruzie

't zoo der nog auën mankeer'n: natuurlijk moet dat

ter zijn au groetjer maleuren gebeurt:

zo erg is het nu ook weer niet

toe, toe: laat maar zo

toesj en tèn: soms, af en toe

toet-toet: toch wel

tot iejen van dees daugen: tot weldra

uëp en aul: ten hoogste

uër ek au dor nog: wees daar stil

uër wa da'k au zeg: ik sta erop, ik eis het

uërt dadaf: wat een onzin durft die uitkramen

uit iejerlekke skomte: men durft het niet te laten

uit mijne skietlap: ga weg, hinder mij niet

va klansj af: van kindsbeen af
va kojfers kauöd: van kwaad tot erger
va lèjeven ni: nooit
va ze lèjeven: ooit
van au uëren mauken: veel lawaai maken
van den ont zijn knoppen: wat je zegt is larie
vansselijken: ik wens je hetzelfde toe
vèjeg z'er auën: maak er je er geen zorgen om
veur ë ges: voor heel weinig
veur iejeweg en drij daugen: voor altijd
veur ne nit: voor een beuzelarij
vraugt dat isj skuën: vraag dat eens beleefd
vuugd au ee: wees braaf
wa goe nuus?: ontmoetingsgroet "welk goed nieuws?"
wa krijgen we nau?: uitroep van verbazing
wa manieren zijn da nau!: dat betaamt toch niet
wa n'n boenjel!: wat een wanorde
wa riskeer de: blijf nog wat
wa skiltj er?: wat gaat er verkeerd
wa stèkte dauër uit?: wat mispeuter je daar
wa zegde?: aansporing om dank u te zeggen
wa zoo'tjen: hij doet het niet
wa zoo'k wel: dat doe of ben ik niet
wacht au: ik zal je straffen
watte watt'n: hoe durf je
weer it veur'n emmen: er is weer wat gebeurd met iemand
wett'n: wedden dat ik gelijk heb
wie da men dauër emmen:

welkomstgroet tot een onverwachte bezoeker
wuër go me nortoe?: wat staat ons nog te wachten
zat gauë weg: dronken zijnde
ze doet tèn isj it: als ze iets doet loopt het verkeerd
ze liep over en tweer:

zij liep van links naar rechts en omgekeerd
ze luëpen der ni dik: er zijn er niet zo heel veel die ....
zè men der: gaan wij dan (als men wil vertrekken)
z'et dat in: 't is haar gewoonte
zegd isj au gedacht: wat denk je
z'es ter op uit: ze is er op gebrand
zetj au skuën: zit in een zedige houding

zie d'nt nau: geloof je me nu
zie wa da ge doetj: hou je fatsoen
ziede da: heb je dat gezien
ziet dad af: wat een geknoei
zijn okkozzje g'at emmen: zijn kans gekregen hebben
zjeezus va Maria: uitroep van verbazing of schrik
zonder mankeer'n: je mag er op rekenen, ik doe het
zuë lank as 't duurt: het zal niet lang meer duren

26. Veel en weinig, traag en rap

'k em em veel te skuën: ik ben hem veel te sterk
'k em mij ewad overdauën:
    ik ben wat te hard van stapel gelopen
'k en kèn nimmer mee:
    ik snap het niet meer (of) ik kan niet meer volgen
'k zau mijne luëp auëlen: nee, dat doe ik niet
'tee lank geduurt: het moest er eens van komen
't avveseert gelèk as buënen knuëpen:
    het gaat heel traag vooruit
't en es de pijn ni wèjert: de moeite niet waard
't en ligt ni in 't vier: er is geen haast bij
't en overdoed em ni:
    het is niet veel, het is minder dan verwacht
't es dauër presjies en duivekot:
    er wordt veel in en uit gelopen
't es giejen spelle te veel: 't is niets teveel
't es hier rap opgeskept: heel vlug gedaan
't es nijg: het is zeer erg
't lupt op wilkes: het gaat vlot
't verskil in twiej'n doen: het gemiddelde nemen
't zau mij een noot kosten:
    ik zal veel moeten betalen
a'n zou der ginne voet veur verzetten:
    hij zal er niets voor doen
allom gauën: een omweg maken
aul uren ne lepel: met mondjesmaat, langzaam aan

aule geduur'n: voortdurend, telkens weer
aule vijf voet: met korte tussenpozen
auver ta bauver: hals over kop, in het wilde weg
azuë luëpen der ni veel: er zijn er niet veel van die soort
d'r en zitj nimand achter au:

je moet je niet zo spoeden, doe rustig voort
da moed in de gazet: spottend gezegd, dat maakt veel ophef, had
niemand verwacht

da'n spant toch ni: er is geen haast bij
dat es 't iejen en 't ander: het is groots en belangrijk
dauër en zèje ni veir mee luëpen:

daar zal je niet veel mee bereiken
dauër za veel volk kommen nor kijken:

wat je van plan bent is dwaas of onmogelijk
der kunnen mee leuren: veel van die dingen hebben
der kürt bij zijn: rap en gevat reageren
der zitj snee achter: het gaat vlot vooruit
e wa rapper as au vauër : zet er wat spoed achter
een tieterken: zeer weinig

em ni kunnen gewachten: weinig geduld hebben
em nimmer lauten uëren of zien: niet meer komen
en betjen avaa mauken: er wat spoed achter zetten
en giejel d'n bataklank, tamazjoer: en alles wat er bij hoort
en oefijzer in zijne zak emmen: veel geluk hebben
en plamauëster opleggen:

een overdreven hoeveelheid aanbrenge
en vliegende krauë ee miejer as een zitt'nde:

blijf niet bij de pakken zitten
er nog isj op slaupen:

er nog eens goed over nadenken, niet te vlug beslissen
er zijnen tijd auën moeten afdoen:

niet overhaastig te werk mogen gaan
es 't nog veur vandaug:

komt er nog wat van, spoed je toch wat
et ewa kürt trekken: er wat spoed achter zetten
g'n zetj er ni lank mee vuërtdoen:

het zal rap opgebruikt zijn
ge en kuntj er ni veur sukkel'n: het kost heel weinig
ge kuntj gij skuën klappen:

je hebt er weinig of niets bij te verliezen

gepresseerd zijn: gehaast zijn

giejen'n dauger vandoen emmen:

niet aangepord moeten worden om iets te doen

giejenen trekker vandoen emmen: onmiddellijk vertrekken

gielegaus van achter: helemaal achteraan

god uit mijn uëgen: verdwijn

god uit mijne licht: ga weg, je overschaduw mij

god wetj wanniej'r: het zal heel lang wachten zijn

bij eet er em en bedde gezauëd: hij heeft er heel veel

bij eet er zijn vingers auën verbrant:

hij heeft er veel aan ingestoken, aan verloren

imand 't vel afstruëpen: iemand veel te veel doen betalen

imand zijn uëren afzaugen: blijvend zeuren, zaniken

in de rapte: gauw

in kosten vallen: veel te betalen hebben

kakken gauë veur bakken:

er zijn nog altijd dringender zaken

lauëten vallen da valt: zijn werk direct in de steek laten

liever en brok as en breizelink: liefst zoveel mogelijk

meir'n kom nog albier: je moet je niet haasten

ne giejelen uëp: een grote hoeveelheid

noch ni tot auën zijn knien'n kommen:

veel minder bekwaam zijn

nog e wa: nog een beetje

op n'n ik en n'n tik: heel vlug

op ne wiejer zitten: niet meer vooruit geraken

op zijn duzenste gemak: heel langzaam

rap geskriejet zijn:

gauw vergeten zijn, gezegd over een overledene

rap op zij pèjert ziten: zich rap kwaad maken

skippës zijn: er vanonder getrokken zijn

skitj er au op af: vlieg er op af

ter es plosj mee uëpen: er is veel plaats

tèrd awa deur: stap wat rapper

trèjegen apostel: een zeer traag iemand

uit zott'n: overdreven, erg veel

va nen auës gepoept zijn: zichzelf voorbij lopen

veuruit mee de giejet: begin er maar aan

wad es't, eiren of jongeren:

wat is het nu, 't een of 't ander

wer emmen goed geavesseert: het gaat goed vooruit
z'emmen em:

wanneer iemand zich haast om ergens iets te gaan halen of
te gaan doen

z'oon dauër ann'n te kürt: er was onvoldoende hulp

zjöneerd au toch en betj'n: 't is niet veel zaaks

zjust 't gat bedekt: de bodem is juist bedekt.

zuë rap as tellen: heel rap dus

zuëveel as datje geve kost: met alle kracht vooruit

27. Vertrouwen en wantrouwen, prijzen en misprijzen

as 't mor gi kauëspel wiltj:

als het maar niet kwaadaardig is

auën iejen string trekken: goed samen werken

aules es meugelèk uitgenomen omuëgvallen:

ik heb er geen vertrouwen in

betraud au eigen mor 'n ander ni:

vertrouw niemand dan alleen jezelf

da bostjt'r ommel op af:

wat je hem ook verwijt, het raakt hem niet

da ziede van ier: dat weiger ik, 't is onbetrouwbaar

da'n es giejene zjust'n: dat is niet te vertrouwen

dat es it apauërt:

gezegd over iemand met uitzonderlijke gaven

dauër nit verloor'n emmen:

ergens wegblijven, het is er niet pluis

dauër peis ik 't mijn af: ik weet wel beter

dauër zojje de muren van opluëpen:

erg verbaasd en teleurgesteld zijn

dedie es skomtevrij: ze schaamt zich om niets

d'n duvel te plat zijn: niet te vertrouwen zijn

d'n endj zendj uitwijz'n:

de einduitslag zal alles duidelijk maken

dor zau 'k toch iejest mijn kat af spreken:

dat zou ik maar niet aanvaarden

e flau bistjen: niet veel bijzonder

e goe woord botj, e kauë woord stotj:

een aanbeveling helpt, een afkeuring benadeelt

e kauë blad emmen: een roddelaar(st)er zijn

een olleken veurdiejel emmen: wat bevoordeeld zijn

en giejel cetera: en al de rest

en vijs los emmen: een beetje getikt zijn

er au liejelèk auën mispakken:

't is niet zoals je denkt, vertrouw het niet

er bosj op zijn: wat men zegt is korrekt

er en anjeke va weg emmen:

bekwaam zijn, het al vaker gedaan hebben

er gi goed uëg in emmen:

iets verdacht vinden, niet vertrouwen

er giejen kattenensje mee emmen:

er geen uitstaans mee hebben

er giejene pak auën emmen:

moeilijk te begrijpen zijn, het is niet te vertrouwen

er imand deurtrekken: meer kwaad dan goed vertellen

er uëg mee opluepen: mee boffen, aanprijzen

er van ondermuizen: wegsluipen

er zijn voeten auën vèjgen: het zich niet aantrekken

g' meugt em ni veir stauën: vertrouw hem niet

ge kuntj de pot op: ik heb met u geen uitstaans meer

ge kuntj er gi stauët op gauën: hij is onbetrouwbaar

ge meugt gerüst zijn: dat is zeker

ge moetj er au in stellen: ge moet er in berusten

ge zetj er va weerkommen:

het zal je berouwen, vertrouw het niet

gekost zijn gelèk as slecht geltj: een kwade naam hebben

giejen spelle te veel: niet overdreven veel

giej'n auër op zijne kop da deugt: hij is niet te vertrouwen

graulèk mis zijn: het verkeerd voor hebben

bet dertienstje viggen: iemand die van geen tel is

bij zau bloejen: dat zal hem duur te staan komen

bij zau der mee zijn ellebogen nor pakken:

het zal hem niet lukken want ik vertrouw hem niet

bij zau der nevest pakken:

het zal hem niet lukken: ik vertrouw het niet

iejen'n van 't alverdrij donker:

ge moogt hem niet vertrouwen

iejest zien en tein geluëven:

twifelen aan iemands oprechtheid

ik betrau em ni voejjer as da 'k em zien:

ik heb geen vertrouwen in hem

imand de stèjert opdoen: iemand vleien en prijzen

imand iet jonnen: iemand iets gunnen

imand liejeg op emmen: iemand niet meer vertrouwen

imand mee e skiejef uëg bekijken:

iemand verdenken, wantrouwen

imand veur gie' n auër of ges betrauen:

iemand niet vertrouwen

in de mot, 't snotjen emmen:

iets vermoeden en niet vertrouwen

in imand zijn kauërt klappen:

iemand prijzen en gelijk geven

in imand zijn zakken zitten: iemand voor de gek houden

'k uër em au kommen:

hij probeert mijn vertrouwen te winnen

lach mee au petjen: spot met iemand anders

mee au zotte komplimenten: met je dwaas gedoe

mee en fijn minne: zachtjes het vertrouwen winnen

mee imand 't zjulleken augen:

met iemand de zot houden

mee ne skauen nek: schuw, wantrouwend

'n eef opgeet' n emmen: de verdachte zijn

'n lotj au da ni auënklüëster' n:

laat je dat niet aansmeren

'n skeet in 'n fles: niet veel bijzonders

'n zegt da mor ni te luid op: wat je zegt is nonsens

ne gestampten boer: een onbeschofterik

nen brauven meesj: de goedheid zelve

nimand ë struë in de weg leggen: niemand tekort doen

op gie' n kanten deugen: er is niets goed aan die persoon

op ne slag en ne kiejer: heel vlug

optrok emmen: graag gezien zijn

per la force willen weten wa datter skiltj:

er kost wat kost het fijne van willen weten

pert veur pert mauër giejen kauët ert: poets, wederpoets

slopt er nog isj op:

denk er nog eens goed over na, beslis morgen

spekse augen: onderzoeken

steckt er au latijn ni in: tracht niet te overtuigen

streken in zij lijf emmen: niet te vertrouwen zijn

't ee lank geduurd: 't moest er eens van komen

't en es ni zeggelek: 't is een geweldige prestatie

't en kè mij ni bommen: 't kan mij niet schelen

*'t es giejen avaa*s: 't is tevergeefs

't es opgemokt spel: een complot, dus niet te vertrouwen

't es weer auën:

de relatie is hervat, het vertrouwen hersteld

't es zuë wauër as da'k ier stauën: 't is absoluut waar

't goed op emmen: er een goed oog in hebben

't iejen es 't iejen en 't ander es 't ander:

ze zijn allebei (niet) aan te prijzen

't kintj moe nen naum emmen:

dat beweert jij maar is dat wel zo

't marsjeert gelèk as e flotjen va ne ceng: het gaat goed

't papier es gewilleg: geloof niet alles wat de krant schrijft

't verskil in twiejen doen: het gemiddelde nemen

't was skuën om zien:

je had er bij moeten zijn, 't was de moeite waard

't zoo n'n bond verdrieten: gezegd van iets dat men beu is

't zout op zijn patotten ni wèjert zijn: een nietsnut zijn

tegen imand zijn skenen rijen: iemand beledigen, misprijzen

ter 'n kè gi kauëd af: wees gerust, vertrouw het

tijd bringt rauët:

heb geduld en vertrouwen, we vinden wel een oplossing

va kojgers kauët: van kwaad naar erger

van tuten of blèjezen weten: er niets van weten

vandaug d'n duvel in zij lijf emmen:

er is vandaag geen huis mee te houden

ze zau der nor opauëlen: 't zal haar zuur opbreken

zie da ge ni vuil valt: let er op dat ge u niet misrekent

zie d'nt nau: geloof je me nu

zij stik kunnen stauën: zeer bekwaam zijn

zijn fleuringen lauëten angen: de moed verliezen

zijn strepen verdintj emmen: zijn naam gemaakt hebben

zijne kazak gekiej'rt emmen:

van mening, van partij veranderd zijn

zijne plang trekken: zich met eigen middelen behelpen

zijne zjiever gauët de küst af: wat hij zegt houdt geen steek
zijn naum ni gestool'n emmen:

zijn naam en reputatie alle eer aandoen

zjeneert au nie: heb vertrouwen

z'n luëpen der ni dik:

er zijn er niet zo heel veel die te vertrouwen zijn

28. Vrolijk en triestig, plezier en ontgoocheling

't ni onder de mert emmen: er geen moeite mee hebben
as 't mauër gieje kauëspel wiltj: als het maar niet slecht afloopt
da begintj mijn voet'n uit t'angen:

ik word het beu, ik ben erg ontgoocheld

da'n es giej'n gezicht: dat is triestig om aan te zien

da'n kunje auën giej'n meesjken zeggen:

het is heel erg, ik ben ontgoocheld

da'n oo'k van em ni gepeist: hij heeft mij erg ontgoocheld

da's nog 't skunjste va giejl d'affaire: dat is het toppunt

dat es d'n èjert van de biejest:

dat is eigen aan de geaardheid van ieder mens

dauër stojje attijd veur'n:

wees niet ontgoocheld, dat kan je altijd overkomen

de biejen'n uitslauën: dansen, vrolijk zijn

de plezantsten tuis: altijd vrolijk gezind

der gèjer'n bij zijn : van een pretje houden

der in gezjeneert zijn: het zich erg aantrekken

der in zijn: in vrolijke stemming zijn

der va gepakt zijn: ervan onder de indruk zijn

e skiejef antwoord krijgen: een kwetsend antwoord krijgen

eje 't valèjeve geweet'n: hoe is het mogelijk

en ne si en ne la: ik ben ontgoocheld over die uitspraak

er deugd af emmen: ervan genieten, goed gezind zijn

er ni van over kunnen: niet begrijpen dat iets gebeurd is

er 't ert van in zijn: er erg door getroffen zijn

er va gedauën zijn : verrast en ontgoocheld zijn

ge zotj er au bluët gat lauëten af zien:

gezegd bij ontgoocheling

ge zotj er de muren van opluëpen:

gezegd bij woede en irritatie

ge zotj er nen boeltj va krijgen: gezegd bij uitzichtloze situatie

giej'n uëg toegedauën emmen: geen ogenblik geslapen hebben

g'n moetj er giej'n drama va mauken: het is niet zo erg

bij kèkt gelèk as nen uil op en zikke koe: hij kijkt zeer triestig

ik oo der veel miejer va verwacht: ik ben diep ontgoocheld

in de patotten zitten: het niet meer aankunnen

in de puree zitten:

ten einde raad zijn, het niet meer zien zitten

in form zijn : in goeden doen zijn bv. om plezier te maken

in zij weer zijn: het naar zijn zin hebben, vrolijk gestemd zijn

in zijne goej'n zijn: in een goede bui zijn

in zijnen arias zijn: in vrolijke stemming zijn

it veuren emmen: een probleem hebben

'k em mijn goeste: ik ben voldaan, ik heb mijn wens

kot augen: de boel op stelten zetten, plezier maken

liejeg op emmen: iemand niet hoog prijzen

ni gèjer'n gedrumd emmen:

het zou erg tegenvallen mocht het gebeuren

oe langer oe skoener: het wordt steeds triestiger of boeiender

op imand zijne lèjever liggen: het niet kunnen vergeten

op veelort ni: hoegenaamd niet

't en was mauër om te lachen: ik ben in een triestige bui

't es d'n omgekiegerde wèjel'nt:

wat gebeurt er vandaag toch allemaal

't es e strotjen zonder enje: er is geen hoop op resultaat

't es lepsaus: misnoegd zijn, ontgoocheld zijn

't es sonne: 't is spijtig

't es va kus mijn kluëten: 't is een flop

't es va mijn voeten: 't is mislukt

't ligt mee zijn laugen: nu eens vrolijk, dan weer anders

't moe weer isj lukken: weer pech hebben, ontgoocheld zijn

't nimmer zien zitten: ontgoocheld zijn, in de put zitten

't stauëd em mauër mauger auën: hij is niet tevreden

't was skuën om zien:

je had er bij moeten zijn, het ging er vrolijk aan toe

te zot of te bot: nu eens vrolijk, dan weer nors

ter zijn au groetjer maleuren gebeurt: zo erg is het ook weer niet

't'n trekt op nit: t is ongeoorloofd

van au vrinjen moe je 't emmen:

als je vrienden je in de steek laten doet het meest pijn

van zè loef zijn: in de war zijn

veur e lief dingen: om iemand een plezier te doen (te plezieren)

wuër es d'n tijd: triestig terugdenken aan een voorbije periode

ze kèn der eur ni boven zetten: na sterfgeval blijven treuren

ze liep over va vrindjskap: ze was heel lief voor mij, vrolijk gezind

ze pronkt: ze is slecht gemutst

zijne moet skoot vul: hij was diep ontroerd en triestig gestemd

29. Wel of niet begrijpen, verbazing, verrassing

a jonges toeb: uitroep van verbazing

alè seg: dat is toch niet waar zeker

amaai mijn frak: lieve hemel, het verrast mij

auë wa zo da liggen: wat is er de oorzaak van

awel mersie:

verbazingswekkend (of) dat had ik van jou niet verwacht

ba juik: ik ben akkoord

da mag ooz iejer weet'n:

dat weet waarschijnlijk niemand

da moed in de gazet:

daar moeten wij ruchtbaarheid aan geven

da stekt mij tegen: dat is niet naar mijn zin

da toch ni kunnen gerikken:

iets niet kunnen zien aankomen

da wil ek emmen: dat geef ik toe

da wilj nit zeggen: dat is geen bewijs

da'n es giejene kak ee: dat is heel belangrijk, moeilijk

dan kèn er bij mij ni in: dat geloof ik niet

dauër es giejen zeggen auën:

hij luistert niet, begrijpt het niet

ej't van au lèjeven geweet'n:

heb je ooit, hoe is het mogelijk

er giejene kop kunnen auën krijgen:

het niet begrijpen

ge moetj er au in stellen: je moet er je bij neerleggen

ge n'etj er giejene pak auën:

het is moeilijk te begrijpen of te grijpen

ge zèjet uëren en zien: het zal gebeuren zoals ik zeg

ge zotj er de muren van opluëpen:

van woede of ergernis zeer zenuwachtig worden

ge zotj er nen boeltj va krijgen:

toppunt van diepe ontgoocheling

gij en mokt dauër nit af: jij vindt dat niet belangrijk

het vast emmen: iets begrijpen

bij most em berauën: even nadenken

imand ni kunnen tuisbringen: iemand niet herkennen

in de mot emmen: opmerken wat niet correct is

in it gezjeneerd zijn: zich iets erg aan trekken

it uitiejen doen: iets uitleggen, begrijpbaar maken

'k em er mij au zot op gepeisd: ik weet het niet meer

'k em mij bepeist: ik ben van mening veranderd

'k en bèn ni kurieus mor ik weet'nt gèjeren aul:

ik wil alles weten

'k uër au kommen: ik begrijp waar je naar toe wilt

klapt er nog isj over: bespreek het nog eens

mee ne skauen nek: schuw, terughoudend, niet begrijpend

mor wa da ge nau zegt: dat is verrassend nieuws voor mij

'n stekt dauër au latijn ni in:

doe geen moeite, men begrijpt het toch niet

ne goeie verstonjer ee mor en half woord vandoen:

gezegd over iemand die onmiddellijk begrijpt wat je bedoelt

nentj jonk: 't is niet waar

nimmer mee kunnen:

het niet meer snappen, niet meer kunnen volgen

oe knupte dat oniej'n: begrijp je daar iets van

oe?: geef wat meer uitleg

oei je joei: is dat waar, dat verbaast mij

op veel pauërt ni: hoegenaamd niet

't ee nogau misteer'n auën:

er komt veel onvoorstelbaars bij kijken

't en es ni uit auërdigheid: 't is niet kwaad bedoeld

't es au vuil: dat weet ik reeds lang

't es dauër stommen ambacht:

er wordt daar niet gesproken

't es den omgekierde wèjel'nt:

wat gebeurt er toch allemaal vandaag

't es e strotjen zonder enje:

er is geen uitkomst, geen hoop op resultaat

't es ni zeggelek:

't is geweldig, ongelooflijk, niet te verklaren

't kèn ni missen: dat verwondert mij niet

't zau vauëren: 't zal niet meer hetzelfde zijn

't zoo der nog auën mankeer'n: natuurlijk moet dat

t'n es mauër ne weet: ge moet het maar weten

van eiges: natuurlijk

veur e ges: voor een niemendal

wa krijgen we nau:

uitroep van verbazing bij een onverwacht feit

we zèjen zien zei den blenjen:

wij wachten af wat er zal gebeuren

weer it veur'n emmen: er is weer wat gebeurd

wilje nau isj it weet'n: ik heb verrassend nieuws

wuër èje da g'oldj: waar heb je dat vernomen

wuër gomm'n da skrijven: dat is verbazingwekkend

wuër stauët da geskreven: waar haal je dat vandaan

zie d'nt nau: zie je nu wat er van komt, geloof je mij nu

zijn uëgen open trekken: verbaasd staan

zijne frang valt: eindelijk heeft hij het begrepen

zjesus va Maria: uitroep

zjiever in pakskes: prietpraat

z'n verstauët er gieje'n sjik af: ze begrijpt er niets van

zuë simpel as bonzjoer: het is heel gemakkelijk te begrijpen

30. Woning, huishouden, gereedschap

'n au sirk: een oud bouwvallig gebouw

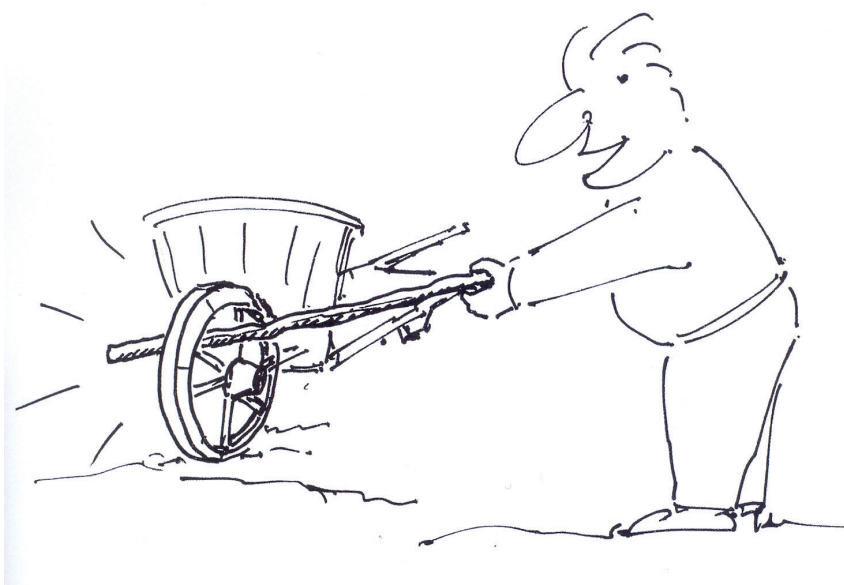
as 'n au skuur in brant stauët es t'r giejen blusken auën:

een late liefde is niet te sussen

augt da potjen mauër gedekt: zwijg daar maar over

dauër snijen gieje'n messen op: die is niet te beïnvloeden

de deur stauë vierkantig open: de deur staat helemaal open

Hij stekt stokken in de wielen

de gruëte kuis augen: grondig poetsen

de mei steken:

een groene tak op een pas afgewerkte ruwbouw steken

de pijp auën merten geven: overleden zijn

de roei van de stoof:

ijzeren staaf aan beide zijden van de kachel als
bescherming

de skotelen wasken: de vaat doen

d'enjekes onieje knuëpen:

moeilijk toekomen met het huishoudelijk budget

die bloejkes va kinjer'n: die arme kleintjes

d'r zitj 'n auër in de boter: de eensgezindheid is zoek

e kasjken op: smalle weg naar een woning

e mes wetten: een mes slijpen

en au kot: een vervallen woning

en sjikke doening: een mooie woning met siertuin

en roeffelink augen: grote kuis doen

ge kost er aun'n naum in skrijven:

gezegd van stofferig meubels

ge kost 'r au in spiegelen: gezegd van proper huis

ge 'n kuntj er au ni drauën of kiejer'n:

het is er zeer benepen

giejen'n naugel emmen om auën zij gat te krabben:

niets bezitten

bij eet'r 'n bedde gezauëtj: hij heeft er heel veel

bij stekt stokken in de wielen: hij werkt tegen

bij zau dauër giej'n potten breken:

hij zal er niet veel van terechtbrengen

bij zau op zijn bedde ni steirven: 't is een waaghals

bofgat: binnenpleintje met gebouwen aan één of twee zijden

ik steek au ni buiten: blijf nog even

it op zen effen leggen: mooi rangschikken

klein kinjer'n klein kruis, gruëte kinjer'n gruëte kruis'n:

hoe groter de kinderen, hoe groter de zorgen

licht au kerre: sta op, wij vertrekken

lieve kinjeren mauken: iemand bevoordelen

moozegat:

opening in de muur langswaar het water wegliep in de
gracht

ne koterauk: pook van leuvense stoof

nen auen stien: een oude slechte fiets
onder zijn vijs g'at emmen:
    een donderpreek gekregen hebben
op ieder potjen past e skelken:
    voor alles is een passend dubbel
potjen breek, potjen betauëlen:
    wie brokken maakt moet ze betalen
'r mee de rauen büstel deur gauën: niet nauw kijken
't es ter van achter de skuur:
    zwarte tabak: zelf geteeld in de tuin
't lupt op wilkes: het gaat vlot
t' ooz'nt: bij ons thuis
te rijen liggen: slordig in de weg laten liggen
van doen emmen: nodig hebben
van noljeken tot drauëken vertellen: vertellen met alle details
wuër dat de keunink te voet nor toe gauët: naar de W.C.
ze luëpen d'uizen af: ze gaan van deur tot deur
ze smeeet de deur veur mijnen neus toe:
    ze klapte de deur voor mij dicht
zijn beddeken geriejegemokt emmen:
    op alles voorbereid zijn
zijn matras gekiejert emmen:
    de eerste helft van zijn legerdienst voltooid hebben

31. Eljergems over aulës en nog wa

'auën men biejen emmen: ermee opgescheept zitten

'k em er mèn goest af: ik ben het beu

'k em mè bepeisd: ik ben van gedacht veranderd

'k en em et ni op au: ik bedoel jou niet

'k gon der nertoe: ik ga naar bed

'k gon tèn nikker zien bé: ik ga dan maar, ik vertrek

'k zè in mijn eigen: ik dacht bij mezelf

'n brekt dauër au verstand ni op:

doe geen moeite om het te begrijpen

'n doe mè ni vloeken: maak mij niet kwaad met je nonsens

't spek au zijn biejen emmen: verloren zijn

't ee zè recht g'ad (na de schoonmaak):

ik heb er mijn best aan gedaan

't en es mor e klantj'n: het is graag gedaan

't en es ni auën iederiejen gegeven: niet iedereen is er geschikt

voor

't en kè mor gedauën zèn: niet uitstellen is beter

't en overdoed em ni:

het is niet veel, het is minder dan verwacht

't en zau ni mankeer'n: ik zal het zeker doen

't en zau nimmer veurvall'n:

het zal mij niet meer gebeuren

't en zou em giejen pèjerd skillen: het verschil zal klein zijn

't es altijd 't zelde lieken: dat begint mij te vervelen

't es dauër iejen begankenis: het is daar druk

't es ewa gemineerd: het is wat verminderd

't es om zjieëp: het is naar de vaantjes

't es ommel iejenen boenjel: 't is een louche zaak

't es sjik: het is heel mooi

't es sonne: het is spijtig

't kè passeer'n: het is voldoende maar ook niets meer

't kèn der nogau deur: het kan volstaan

't moed em ivvest skiejen:

het moet eens genoeg zijn, men mag niet overdrijven

't moed em op zijne skuët gebrocht werr'n:

hij is vadsig, laat zich dienen

't moed op it trekken ee: wat je daar zegt of doet is beneden alles

't skitj mij zjust te binnen: ik denk er net aan

't stekt naus: kijk niet op zo'n klein verschil

't vauërt ee: 't is eens wat anders

't verbidj zè zelven: het maakt zichzelf onmogelijk

't was skuën om te zien:

je had er bij moeten zijn, het was de moeite waard

't zau em vauëren:

't zal hem vreemd overkomen, 't zal eens wat anders zijn

't zau wel uitkommen:

de toekomst zal uitwijzen dat ik gelijk heb

't zaut op zijn patott'n ni wèjert zijn: een nietsnut zijn

't zèn nogau skuën manier'n: dat is niet eerlijk

't zoo der nog auën mankeer'n: natuurlijk moet dat

't zoo ne zot verdrieten:

het geduld is op, er moet een eind aan komen

't zoo nog spijtig zijn oek: maar goed dat je het gedaan hebt

as 't kontrauëre gauët: als het tegenzit

as 't passeerd en meugde ni klaugen:

als het door de beugel kan mag je niet klagen

as dad auën zijn uëren komt: als hij dat verneemt

au ander wauëterkes deurzwommen emmen:

al moeilijkere karweitjes opgeknapt hebben

au zè pauërt g'ad emmen:

reeds veel tegenslagen gekend hebben

augd au ewad op au plosj: wees beleefd, braaf

augd au op au gemak: blijf kalm, wees niet nerveus

augd da veur au: zeg het niet voort

augt au gemoddereerd: wees deftig

aules es meugelèk uitgenomen omuëg vall'n:

dat kan moeilijk

auver 't abauver: hals over kop

bij de ciklisten zijn: soldaten met de fiets

d'an es nit gekürt: dat helpt niet, is nutteloos

d'n auën dag 'n kom nie alliejen:

hoge leeftijd brengt ongemakken met zich mee

da 'n zèn me nog giejen stampen: dat is slecht nieuws

da begintj mijn voeten uit t'angen: ik word het beu

da kèn tell'n: dat is de moeite waard

da krègde toe: dat krijg je als toemaatje

da ni afkunnen: dat niet verdragen

da ni afstrijen: dat niet ontkennen

da stekt mij tegen: dat is niet naar mijn zin
da zau en bonk geven: dat zal veel lawaai, ophef maken
da'n es giejen auërdigèt: dat is niet te verwonderen
da'n es nit genauëdert: daarmee komen wij niet verder
da'n geef ni op: dat moedigt niet aan
da's oud vuil: oud nieuws is geen nieuws
dad es van kojferskauëd:

als je dat doet wordt het nog erger
dat es drollig: dat is niet mooi
dat es giejen avaa's nie miejer: het zal niet meer slagen
dat es it el: dat is wat anders
dat es nijg: dat is zeer erg
dauër 'n val nie op: daar valt niets op te zeggen
dauër en kè gie'n kauëd af: je hoeft niets te vrezen
dauër kèn ëk ni auën uit: aan die prijs verlies ik er aan
dauër moej au af mijjen: vermijd omgang met zo iemand
dauër vuil gevall'n zijn:

het beoogde doel niet bereikt hebben
dauër zau volk kommen nor kijken:
wat je van plan bent is dwaas
dauër'n moen 'k ni op peizen: dat krijg ik zeker niet
de gruëte jan uitangen: grote sier maken
de jauërn liege ni: de ouderdom eist zijn tol
de lest iejen'n: iedereen
de wilje es en groetjer biejest as d'èremoei:

niet iedereen kan de weelde dragen
den derde kiejer verlicht 't kèjesken:
de derde maal zal het slagen
der 'n es ier ni veel te ratt'n: er is niet veel te bekomen
der gieje weez'n af emmen: er niet op letten
der in gezjeneerd zijn: het zich erg aantrekken
der weg mee kunnen: veel kunnen eten
der' n es ni veel stoef op: het is niet om op te boffen
der'n kè mor imand goe mee zijn:

geef het aan om het even wie
die giejen skrik eet krijgt oek slaugen:
overmoed wordt bestraft
die ni en komt en moe ni kiejer'n: niets voor niets
die ni en wildj ee g'ad:

wie iets weigert heeft het zo goed als gekregen

doed au gedacht: doe wat je van plan bent
dor mee gezejeneerd zijn: zich zorgen maken over iets
e standbildj verdienen:

iets uitzonderlijks gepresteerd hebben
èje't valèjeve geweet'n: heb je ooit, hoe is het mogelijk
em ni kunnen gewacht'n: geen geduld hebben
en goei okkozze: een goede tweedehands aankoop
en madolje eed altijd twieje kanten:

alles heeft voor- en nadelen
en trokske gedauën emmen: wat geslapen hebben
er ni op vermaugert zijn: dikker geworden zijn
er nogau e spel af mauken: het heel belangrijk vinden
er zè wèrk af mauken: er alles voor doen

ert van afgang: zeer gierig
es 't nor au goeste: is het naar je wens
es 't peil af: heb je gedaan met werken
eskes: niet gemeend, om te lachen
g'eje 't goed op: jij hebt er een goed oog in, onterecht
g'n liejert er nit da goed es: blijf er weg
gauën omsteken: op bezoek gaan
ge 'n koendj ni lojjen en d'n ommegank doen:

je kan geen twee dingen tegelijkertijd doen
ge 'n moetj dor nie in weet'n:

trek het je niet aan, het is je schuld niet
ge 'n zetj er ni af steirven: het kan geen kwaad
ge kuntj ze kussen: loop naar de maan
ge kuntj zuë goe zijn da ge ni en deugt:

veel te goed is half gek
ge zatj bauës of ge'n zajj'et nit:

laat zien dat je baas bent
ge zatj er op: je hebt goed geraden
ge zatj er wel mee: niet waar, je vergist je
ge zetj er au van beloven: het zal je spijten
ge zetj ne gank gauën: ik zal u onder handen nemen
ge zo'tj er au liejelek auën mispakken

't is niet zoals je denkt
ge'n etj dauër nit verloor'n: blijf daar weg
ge'n kuj et mor emmen: hoe dan ook iets bekomen
ge'n kuntj er au giejen gedacht af geven:

het is heel erg belangrijk

ge'n moetj er au ni in zjeneer'n:
 je niet bezorgd om iets maken
ge'n moetj er ni mee muësken:
 niet kwistig omspringen met iets
ge'n moetj giejen zottigèd verkuëpen: doe niet zo gek
ge'n zetj er ni lank mee vuërtdoen:
 het zal gauw opgebruikt zijn
geeft de stoeffter ë stik bruëd, de klauger 'n ee giejen nuëd:
 de opschepper heeft meer nood dan de klager
gelijk auën d'n dijk:
 wederzijds met dezelfde troeven aan de start
gepoesjt zijn: gestoord zijn
gewoentje doe veel:
 gewoonte helpt veel, maakt het makkelijker
giejelegaus vanachter: helemaal achteraan
giejen uëg toegedauën emmen:
 geen ogenblik geslapen hebben
giejen'n trok emmen: niet aantrekkelijk zijn, niet verkopen
gij 'n mokt dor nit af: jij vindt dat niet belangrijk
got er isj om: ga het eens halen
got uit mijne weg: je overschaduwst mij
bij 'n entj va giejen vrëmde: 't zit in de familie
bij dee mij nagau drauën : hij deed mij hard werken
bij eed en orken nor zè vorken: hij lijkt op zijn vader
bij es fars:
 hij durft te doen en zeggen wat hij anders niet durft
bij es ner't consel geweest: naar de soldatenkeuring
bij es ter kèrt bij: hij reageert gevat
bij es vertrokken: hij is ingeslapen
bij es volk te verwacht'n: zijn gulp staat open
bij kè zè pauërt: hij kan zoveel als een ander
bij wacht mee zijne slinken: weigert te wachten
iejene van boven de windj: een beetje geschift iemand
iejëst geroken uit 't olleke gekropen:
 wie eerst het windje ruikt is zelf de dader
ik aug da stauën: ik blijf bij mijn mening
ik bein ni in mijnen zjardèn: ik voel me niet lekker
ik em zuveel va zitt'n as va stauën: ik zal maar gaan zitten
ik gon tè zien: ik ga weg
ik peisdëgen bij mijn eigen: ik dacht bij mezelf

ik zau mèn goeste doen: ik zal doen wat ik verkies
imand achternauër gaupen: iemand na-apen
imand de stèjert opdoen: iemand vleien
imand in drauë augen: iemand aan het lijntje houden
imand uitskijt'n: iemand bespotten, belachelijk maken
imand zijn zauëligeid geven: iemand uitkafferen
in 't palot zitten: moeilijkheden hebben
in aune vulle fleur: op jeugdige leeftijd
in zè weer zijn: zich uitleven
in zène goeien zijn: in een goeie bui zijn
in zène viez'n zijn: slecht geluimd zijn
it auën iejen fraasen: ineensteken
it geskeet'n zijn: een rare, een zonderling zijn
it goe gauëslauën: zorgen dat het niet verloren gaat
it lotte vliegen emmen: een windje gelaten hebben
it uitiejen doen: iets uitlegen
itsk'n voejer: een weinig verder
ivvëst vuil vallen: er naast pakken
kuist au skip af: vertrek maar
kulen zonder blèjez'n: overgaan
'k em er mèn goest af of lach mee au petj'n dat es familje van au: spot met iemand anders
lauëten oepen en toepen: zijn gang laten gaan
lauëten vall'n da valt: zijn werk direct in de steek laten
lèjeven van d'n dop: genieten van werklozensteun
licht au kerre: sta op, we vertrekken
lotj'n trekken: strootje trekken
mee d'iejen'n: tezelfder tijd
mee au zotte kompliment'n: met je dwaas gedoe
mee betjes sevvëst: met kleine hoeveelheden ineens
mee giejel zijn tamezjoer: met al zijn hebben en houden
mee giejel zijne sikkellorum:
     met alles wat er aan te pas komt
mee imand 't sjulleken augen: met iemand de zot houden
mee imand 't zot skèjer'n: met iemand de gek houden
mee imand d'n aup augen: iemand in de maling nemen
mee oeltj'n en boeltj'n: heel hobbelig
mokt er ne komaf auën: stel er een eind aan
mokt ne knuëp in aun'n neusdoek:
     middel om iets te helpen herinneren

mor mee auken en uëgen aniejen angen: er zit geen lijn in
most ek van au zijn: mocht ik in jouw plaats zijn
nau es 't spel compleet: dat moest er nog bijkomen
ne goeie gank auën wèrken: altijd door werken
ne post pakken: vallen
ne puit ingeslikt emmen: een krop in de keel hebben
ne stien va ne velo: een oude versleten fiets
ne vloek aftrekken: vloeken
ni bij de deur liggen: zich ver van hier bevinden
ni goed uëren al diejene kant: het niet willen begrijpen
ni mee in zitten: er zich niet om bekommeren
ni nieje kunnen zeggen: niet kunnen weigeren
ni veel appauërt zijn: niet veel bijzonders zijn
nit doen da deugt: een schobbejak zijn
nog ni gepasseerd zijn wuër da ze weirken:
     nog niet weten wat echt werken is
nogal in de reed'n zijn: er nogal door kunnen
nogau uitgedüsken zijn: mooi gekleed zijn
oe dat't komt of nit: wat er ook gebeure
oe knupte dad oniejen: begrijp je daar iets van
oe zojje zelf zèn: je zou net hetzelfde doen
om au zinn'n te verzett'n: om je wat te verstrooien
om d'n uëp te vullen: om het compleet te maken
om de welsjtonsjwille: omwille van rust en vrede
op 't au vuërt: als naar gewoonte
op giej'n beter'n stauën: nog slechter worden
op zèn kloet'n zijn: klompen aan hebben
pakt dauër isj e stolken auën:
     laat je dit een voorbeeld zijn
peiz'n datj'ndj es: een hoge dunk van zichzelf hebben
pèrt veur pèrt mauër giejen kauëd èrt:
     poets wederom poets maar zonder kwade bedoelingen
skippes zijn: verdwenen zijn
skomtevrij zijn: zich om niets schamen
slieje tann'n: heb je na het eten van een zure appel
smuërde gij ni ge'n etj gij ni: te veel roken
stoeffe kèn iederiejen: je bent aan het opscheppen
stoeft da ge...: wees blij dat je...
tas nou mijn zakken af: ik weet het niet
te stekken emmen: te pakken hebben

tegen de sterr'n op: zonder maat te houden
tegen de sterr'n op stinken: een slechte geur verspreiden
ter'n kè gi kauëd af: wees gerust, dat zal niet gebeuren
uët over kluëten: zonder orde, chaotisch
uit d'n tijd: oud, antiek
uit iejerlèke skomte: ik ben echt beschaamd
va giejen opaugen weten: niet willen stoppen met werken
va kojferskauëd: van kwaad naar erger
van 't jauër stillekes zijn:

volledig uit de mode, voorbijgestreefd zijn
van en skeet nen donderslag mauken: overdrijven
vanbove pront en vanonder stront:

uiterlijk is alles in orde, maar voor de rest...
vèr 't zelde: ongeveer hetzelfde
veur de pinne komm'n: te voorschijn komen
viesgezintj zijn: humeurig zijn
vogels uittrekken: uitroven van nesten
wa zoo der mè lett'n: niets kan mij weerhouden
wad è je dormee in au zakken: dat brengt niets op
wuër èje da g'oldj: waar heb je dat vernomen
wuër es da vervauëren: waar is dat gebleven
wuër stauët da geskreven: dat geloof ik niet
z'eed onder nen otto gezeet'n:

ze is door een auto overreden
z'es op de bauën: ze komt eraan
z'es op en ander: ze is niet thuis
z'es ter mee weg: men heeft haar iets wijsgemaakt
z'es ter op uit: ze is er op gebrand
zauën nor de zak: profijtig leven
ze 'n zied au nog ni stauën: ze waardeert je niet
ze doet tèn isj it: en toch loopt het verkeerd
ze kommen der deur: ze komen eraan
ze moe zè da weet'n: laat haar doen, 't is haar wens
ze weet'n au serewoordig woen'n:

je krijgt tegenwoordig wel je part van de tegenslagen
ze zau weet'n o wa prijs: ze zal er voor opdraaien
ze zitj op eur bloemme: ze maakt kantwerk
zèn okkozzje g'ad emmen: zijn kans gekregen hebben
zène kloopper zett'n: klomp plaats en met Sinterklaas
zie dagge niet vuil valt: let er op dat ge u niet misrekent

zij zelven ni gemokt emmen: het niet kunnen verhelpen
zijn küsten steken: hij heeft veel energie
zijn'n driejeg auëlen: zich klaarmaken om te slaan, dreigen
zonder mankeer'n: je mag erop rekenen, ik doe het
zot zèn'n doe giejene zjiejer: gek zijn doet geen pijn
zuë dik as 't auër op nen hond: heel dik bezaaid
zuë flau as da 't gruët es : niet ernstig te nemen

32. Eljergems woordenboek

A

abiel: vlug
abrie: schuilplaats (abri)
abuus: vergissing (abus)
accont: voorschot op loon (acompte)
achteriejen: binnenkort
achterleis: kleine inkom
achterwesj: achterwaarts
achterwesjjauër: najaar
afgang: diarree
afklasjen: afspringen
aflangen: afnemen bij kaartspel
afluizen: iets proberen te bekomen op onrechtmatige wijze
afpros'n: hard trainen
afrolder: rolluik
afskiet'n: betalen
afskoffieren: rondsnuffelen
afstrijen: ontkennen
aftoeken: afranselen
aftrekken: ontkurken
agau: vlug
al giejen kanten: helemaal niet, nergens
alaum: gereedschap
alfstèjerd: half afgewerkt
alle: opslagplaats (halle)
allumetten: lucifers
almenek: kalender

alternauësje: ontsteltenis (altération)
alve penne: niet helemaal fit
ambaleer'n: inpakken (emballer)
ambëlans: ziekenwagen (ambulance)
ambëlozje: verpakking (emballage)
ambras: ruzie (embarras)
ambrasseer'n: omhelzen (ambrasser)
amende: boete (amende)
ammelauken: tafellaken
amplojee: bediende (employé)
ampoel: elektrische lamp (ampoule)
anerak: parkajak (anorak)
ank: schap, legplaats
anneg: handig
ansjein: oude (ancien)
antree: toegang (entrée)
antreneer'n: oefenen (entraîner)
antroidsje: ontroering (altéré)
apasj: straatboef (apache)
apauërt: ter zijde (à part)
appeltrót: appelmoes
appreesje: (apparence); aanstalten
ardie: stoutmoedig (hardi)
arpoe: harpoen (harpon)
arsje: egel
arsjietekt: bouwmeester (architecte)
asiet: zuur (acide)
asserance: verzekering (assurance)
attakeren: aanvallen (attaquer)
au peken: ouderling
auëgestuëten: lelijk gekleed
auëgetau:
     pikzetter, voorwerp om de pik aan te scherpen
auëkuilen: aanaarden
auëlom: gereedschap
auën of omtrentj: ongeveer
auënaugen: vreemd gaan
auënbiltj: aambeeld in de smidse
auëngedauën: ontroerd
auëngetraud: aanverwant door huwelijk

auënsmèjeren: te duur verkopen
auërdëg: onpasselijk
auker: emmer
aul ërres: even maar
aul overanderdag: om de twee dagen
aulemaun: iedereen
aulzelèjeven: altijd
aumer: hamer
aumes: hakmes om hout te kappen
aus-naus: op het nippertje
auverechts: tegendraads
auveregte: tegendraads
aveir: omtrent, ongeveer
aviron: in de omgeving (environnant)

B

baar: katafalk (eronder wordt de lijkst opgesteld)
bagatelle: kleinigheid (bagatelle)
bakte: baksel
ballesong: tweedelige draagzak (besace)
barbotteus: kruippakje (barboteuse)
bassen: blaffen
basseng: grote kuip (bassin)
bastauërd mauken: onterven
batter'n: vechten (battre)
bavet: slabbertje (bavette)
bazaar: rommel, waardeloos
bedurvestront: verwend iemand
bees: kus
beeweg: boeteweg
beezeboek: koek met krenten of rozijnen
begankenis: toeloop van mensen
beis: een regenbui, schommel
bèjeren: met aal bemesten
bèjerkuip: aalton
bekaast: bijna
bellemie: schaap
benaud: bang
berechting: laatste sacramenten toedienen
berrevoesj: barvoets
besken: beekje

beslagmaaker: bluffer
besteken: eenjarige viertal
beterkuöp: goedkoper
beternis: beterschap
betjen: heel weinig
betonneus: betonmolen (betonneuse)
bëtrauf: voederbiet (betterave)
beulingen: dierlijke ingewanden
bezelèjer: bessenstruik
biejer: mannelijk zwijn
biezebijs: schommel
biljeken: bidprentje
billeteng: klasrapport (bulletin)
binst: terwijl
bisj: vlees
bisjt'n: vrek, jicht
bister'n: donkerbruin verven (bistrer)
bitterpejen: chicorei
bizjoe: schatje (bijou)
blaffeturen: vensterblinden
blageur: grappenmaker (blagueur)
blakke zonne: volle zon
blanketten: zich opmaken
blau kuëremus: heggemus
bliejeten: bleiten
blink: schoensmeer
bloeijsken: peuter
bloezjekop: blootshoofd
bluskool: houtskool
boekee: bloementuil (bouquet)
boelink: gezouten vis
boelong: schroefbout (boulon)
boenjel: onenigheid
boenjeles: vroedvrouw, kinderverzorgster
boerenof: boerderij
boestering: droge haring
boezjel: bussel hout
boezjeren: bewegen (bouger)
boezjie: kaars (bougie)
boj: brievenbesteller

boken: kindertaal voor boterham
bolje: draaiboom
bolken: ondervest
bolleket: dikke knikker
bonzjoeren: met veel flair uitgaan
bool: boomstam
borduur: kantstenen (bordure)
bosj op: dat is raak
botten: laarzen
botter: bal
bottin: laars, hoge schoen (bottine)
bowemers: zwervers (bohémies)
bozasj: draagzak (besace)
bozjop: 't is juist wat je zegt
bozzinne: bazin
brakkemaun: kermisreiziger
brand: uitslag
brannig: hardlijvig
branzjeele: armband (bracelet)
brass'n: veel eten
brauën: kuit
brauk: landbouwwerktuig, kapper
breil: teugel
brëwet: kruiwagen (brouette)
briesken: hard roepen
brik a brak: rommel
brikee: aansteker (briquet)
brillemarsjang: optieker
broebelevul: bomvol
brol: waardeloos spul
bross'n: spijbelen
brossel: waardeloze spullen
brossel'n: morsen
bruinknecht: bruidsjonker
bucht: waardeloze prul
buëm: boom
buën: boon
buis: hoge hoed
buisken: slaan
bürrebank: aanrecht

büssomgeldj: geld gevonden bij het schoonmaken
büssomwaugen: laatste volgauto
büzzesnèjer: gauwdief

C

canaije: gemeen-vulgair (canaille)
canapee: rustbank (canapé)
canif: pennemes (canif)
carnè: zakboekje (carnet)
carrée: gelijke woningen in rij (carré)
carwasj: zweep
casserol: braadpan (casserole)
cinnemau: bioscoop (cinema)
cireer'n: boenen-poetsen (cirage)
civiele: burger (civil)
clochaar: dakloze (clochard)
coepon: rentebewijs (coupon)
coerp: bocht (courbe)
coesjepert: een koprol
coljee: halssnoer (collier)
commeer: kletskaus (commère)
commeren: achterklap vertellen
commisje: boodschap (commission)
compot: vruchtenmoes (compote)
confekse: vervaardigen van kledij (confection)
conferensieje: spreker (conférencier)
confiaus: vertrouwen (confiance)
consecrauësjje: deel van de mis (consécration)
conseesje: geweten (conscience)
consekweesje: gevolg (consequence)
contabel: hoofdboekhouder (comptable)
conterfuër: hielstuk van een schoen (contrefort)
conteur:
teller voor het verbruik van de elektriciteit (compteur)
contrebuusje: belasting (contribution)
conversauësjje: gesprek (conversation)
conzjee: verlof (congé)
conzjieëm: veertiendaagde uitbetaling (quinzaine)
cornis: dakgoot
cornisjon: augurk (cornichon)
corvee: taak (corvée)

costateur: klok gebruikt bij duivenwedstrijden
cremauësjje: verassing (crémation)

D

daglicht: T.L. lamp

dal: tegel (dalle)

deestijd: nu

dëfrent: verschillend, anders (différent)

deirem: tuinslang

deksel: deken

deligee: afgevaardigde (deligue)

deltj: helft

demie: glas bier (demi)

demissje: ontslag (démission)

derajuir: versnellingsmechanisme (dérailleur)

deseng: vormgeving (désign)

deupjesken: tweedelig damespakje (deux-pièce)

deurdoen: kleinen van soep

deurdrammen: overdrijven

deurgonsjweg: gewoonlijk

deurjauger: veelvraat

deursteken: kaarten schudden

deurterren: doortrappen

devie: kostenraming (devis)

dibben: nadenken

dier: duur

dikkës: dikwijls

diksjonèjer: woordenboek (dictionnaire)

dingen: kledij

dingen: onbenoemde, een zekere

dippoo: bewaarplaats in magazijn (dépôt)

disiepel: volgeling (disciple)

disponiebel: beschikbaar (disponible)

divorseer'n: scheiden (divorcer)

dizjeneren: rustig nadenken, piekeren

dizjerteur: deserteur

dobbel: tweevoudig (double)

doeberèjer: niet zelfzeker

doef: drukkend warm

doefelink: pak slaag

doejen: dooien

doesj: duts
doesj: grote ketel
doesj: stortbad (douche)
dolleken: veldmuis
domisil: woonplaats (domicile)
donderroej: bliksemafleider
doppen: weken in water; stempelen
drankiejemer: drankemmer
drapperie: gordijn (draperie)
drappoo: vaandel (drapeau)
drasj: stortbui (drache)
drassj'n: heen en weer crossen
draugen: weeën
drauk: vlieger
dreevëlen: nooit thuis zijn
dresseur: temmer (dresseur)
driejegen: dreigen
driipel: borrel jenever
drisj: slag
drollëg: eigenaardig (drôlement)
drolzak: jutezak
druëg: droog
druëger: droogkast
drümmer: zwijgzaam gesloten man
duchtëg: bronstig
duëbiljeken: doodsprentje
duëdop: zeer vermoeid
dujer'n: doorn
dup: slachtoffer (dupe)
dürpel: drempel
düsken: dorsen
düsmeulen: dorsmachine
duvel: wie alles kan
duvelken: soort kachel
dwèjes zijn: dwars liggen

E

eegde: eg
effor: krachtinspanning (effort)
eftepieje: schop onder de broek, pikant
eifel: een handvol

einrupteur: schakelaar
eiremtierëg: pover gesteld
eisel: handvat van een emmer
èjesgat: stronk
ekip: ploeg (equipe)
ekkelen: stotteren
ekstrument: muziekinstrument (instrument)
ekzaam'n: toets (examen)
elsjen: els
embesil: zwakzinnig (imbécile)
emelbistjen: lielevrouwebeestje
emellichten: weerlichten
emmer: een egoïst
enje: eend
enj'n: Vlaamse gaai
entrepreneur: bedrijfsleider (entreprise)
enviteer'n: uitnodigen (inviter)
epoolet: schoudervulling (epaulette)
eppelink: hoofdkussen
ercul: krachtmens (hercule)
èremen: het Ocmw
errebees: aardbei
erres: eventjes maar
errewee'ren: tegenspreken
errezzëkës: nipt
eskargoo: huisjesslak (escargot)
eskes: een maat voor niets
essauns: benzine (essence)
etëlek: eetbaar
ëttëtët: laat mij met rust
eur: uier
ezelsuër: een vouw in een blad

F

faar: koplamp (phare)
fabrikeer'n: vervaardigen (fabriquer)
façadeklasjer: verver
facteur: postbode (facteur)
faiiauns: geglazuurd aardewerk (faiience)
fait: bankroet (faillissement)
fameus: geweldig (fameux)

fars: poets (farce)
farseur: poetsenbakker
fatik: ongeval
favorie: favoriet (favori)
fel: mooi
fermet: rustiek villaatje (fermette)
fermisjel: vermicelli
fëtrek: W.C.
fikfokkelderij: allerhande kleinigheden door elkaar
filleton: vervolgverhaal (feuilleton)
flasj: flitslicht (flash)
flawijn: kussensloop
flèjeter: 'n slag om de oren
fleurink: vleugel
fleus: straks
floer: fluweel (velours)
flos: vleier
flosj: kwastje als versiering (flache)
floss'n: vleien
flotj'n: fluitje
fluitnier: wesp
foefelèjer: een handig iemand
foersj: vork van een fiets (fourche)
foert: ik geef het op
foeruur: vacht, bontmantel (fourure)
foesjel: misnoegd
foesjelen: oneerlijk zijn
foesjelweirk: prutswerk
fonnao: platenspeler (phono)
form: conditie (forme)
fornijn: rups
fornijn: vergif (venin)
fos: koolmijn (fosse - charbon)
frak: jas
frammesjon: vrijmetselaar (franc-macon)
frank: vrijpostig (franc)
frankerik: frank persoon
frein: rem (frein)
fremelen: met duim en wijsvinger iets bijeen draaien
frett'n: gulzig eten

fribbelen: frommelen
frilleken: strook gefronste stof
frinket: vork (fourchette)
fritpatotten: heel grote aardappelen
frodeur: oplichter (fraudeur)
frontiejèren: grens (frontière)
frot: miskleun
fuër: jaarmarkt (foire)
fuitër: vilt (feutre)
fuzee: lichtkogel (fusée)

G

gabardin: regenjas (gabardine)
galant: lenig
galet: platte koek (galette)
galjaar: erg iemand
galosj: overschoen (galoche)
galvanizeer'n: verzinken (galvaniser)
gamelle: eetketeltje (gamelle)
gardevau: pas op (gardez-vous)
garsong: kelner
gattoo: taart (gateau)
geblesseerd: gekwetst
gebliejèt: geblaas
geijernot: garnalen
gèjeluëgen: verwonderd en dom staan kijken
gèjerëg: begerig
gekapt: gemalen vlees
geldbüzze: geldbeurze
geldjont: gierigaard
geleeg: gedoe, boerenbedrijf
gemachte: onderbuik
gemineerd: verminderd
genauëdig: voortdurend
gepast geltj: juist bedrag
gepermeteerd: toegelaten (permettre)
gepoesjt: gestoord
gerinneuert: bankroet, geruïneerd
gerolblokt: pijn in de spieren en de knoken
ges: gras
gesduiker: stront

geskalottert: erg toegetakeld
geskieje: scheiding tussen 2 eigendommen
gesmeddert: geplet
gesmuërt: mistig
get: slobkous
getauken: raken
gezozjen: gekookt
giedon: stuur
giejelegaus: helemaal
giejët: geit
ginjer: ginds
git: geldbeugel
goedron: teer-asfalt (goudron)
goerde: veldfles (gourde)
goevernement: het bestuur (gouvernement)
goriejël: leidsel, bretel
gossel'n: morsen
gramas: grijns (grimace)
grat tzelde: helemaal hetzelfde
graulek gruët: zeer groot
gravieje: grint (gravier)
greif: staking (grève)
grèjever: zageman
griffelen: enten (greffer)
gril: rooster (gril)
grinadier: dragonder (grenadier)
grodsjel: raadsel
groensjel: groenten
grojjen: raden
grosj: fier
gruëte kluët: hoogmoedig iemand
gruis: zemelen

H

handicap: gebrek (handicap)
hangaar: schuur (hangar)
hangzjiejel: draagriem voor kruiwagen
banjeken: washandje
banteef: handvat
harloezje: uurwerk, klok (horloge)
hof: tuin

bofgat: op- en afrit van een woning
bost'n: haasten
buëgkuër: hoogkoor
buisaugen: huisgezin
buisplek: perceel bouwgrond

I

iejëkënissen: lies
iejët: heet
iejëten: een hartstochtelijke persoon
iel: hak
immand el: iemand anders
immen: hemd
impermiabel: regenmantel (imperméable)
indikauësje: aanduiding (indication)
ingedoeffelt: warm aangekleed
inkel geld: wisselgeld
inkëren: gillen
inspekse: controle (inspection)
inrupteur: schakelaar (interrupteur)
invanteir: boedelbeschrijving (inventaire)
inzitten: verliezen bij kaartspel
ippelink: hoofdkussen
isj: eens
it jonnen: iets gunnen
itsk'n vujër: een weinig verder
ittëg: vlug kwaad
ivest: ergens

J

jacht: soort kachel
jak: bloese
jangemak: luiaard
janken: kreunen
jeugt: vleesnat
jonk: kwajongen
kabardoesjken: bordeel

K

kabas: boodschappentas (cabas)
kabernij: carbonade
kadee: kerel
kadet: rare kerel

kadrement: omlijsting
kadukëlek: slecht te been
kaffeebüzza: koffiezak
kaffeeklasj: onderonsje
kajee: schrijfboek (cahier)
kajiet'n: janken, huilen
kakkenest: achterkomer
kalant: klant (client)
kaleur: kleur (couleur)
kalisjentee: thee van zoethout
kalle: niet snuggere vrouw
kalleson: onderbroekje (calecon)
kallewip: slaghoutje bij caféspel
kanasjèjer: boekentas
kandiejelen: versnijden van vlees
kapaubel: kundig, bevoegd
kapesjong: regenmantel met kap
kapitauël: van het grootste belang (capital)
kapoo: motorkap (capot)
kapoot: lange soldatenjas
kappelinne:
     kanten schouderdoek , soms: vrouwelijk gelachtsdeel
kapper: drinkglas
karaf: kruik (carafe)
karaljekës: grint
kartoeshj: geweerpatroon (cartouche)
kartong: voerman
kasjer: vrachtvoerder
kasken: pennendoos
kass'n: bakken
kasseiken: verharde stoep
kastaar: rakker, schelm
kastrik: braadpan (casserol)
kattinne: wijfjeskat
katsjoeën botten: rubberen laarzen
kattekolèjere: kleine woedeuitbarsting
kattemontj: februari
kattepierig: prikkelbaar, zenuwachtig
kau: verkoudheid
kaue pla: koude schotel

kauën: kwade
kauëpert: schobbejak
kauërting: kaarting
kauter: akker
kazjoel: wintermuts
kazjuter: coadjutor
kazzakendrauër: overloper
keef: duivenmand
keete: ketting
këjekëlen: ruzie maken
këjes: kaars, kaas
kemmen: ziekelijk kuchen
këppie: kepie (képi)
kërjeuzeneus: nieuwsgierigaard
kerre: kar
kerrekot: berging voor karren
kettelken chocolat: een stukje chocolade
keutelk's: uitwerpselen van dieren
keuterboerken: kleine landbouwer
kezzestiejen: kersepit
kiejëst: aardappelscheut
kijkel: ijskegel
kiksken: kuikentje
kiloo: domoor
kimme: kom
kinjerkoesj: kinderwagen
kinjerozzje: kinderachtigheid
kinkee: kleine olielamp
kintjessuiker: doopsuiker
kipkap: geperste kop
kipper: mannetjesduif
kittlechtig: niet bestand tegen kittelen
kizzeling: uitgebakken spek
kizzelkës: gebakken reepjes spek
klappen: praten
klappei: roddelaarster
klasj: oorveeg, zweep
klasjezot: stapelgek
klasjnat: druipnat
klawietern: spartelen

kledden: kwelgeest
klefferèjer: een kind dat overal opklautert
klefferen: klauteren
klèjer: helder (clair)
klemzjiejel: klimtouw
klepmoesj: muts
kletterpapier: inpakpapier
kliejermauker: kleermaker
kliejermaukes: kleermaakster
kliejerozje: kledij
klinks: fit, lenig
klippen: luiden
klodde: vod
kloddemaun: voddenkoopman
klodden zukken: moeilijkheden zoeken
klodderbond: slordig gekleed zijn
kloek: dikke vrouw
kloek: kip met kuikens
kloek: voedzaam
kloepers: klompen
kloesj: zak
kluëster: klooster
kluëter: pester, fopper
kluiten: stukken aarde
knaasjen: afknagen
knaat'n: geld
knazjelen: in kleine stukjes bijten
kneukel: vingergewricht
kneutels: balletjes gekookte bloem
knoebbe: knaagbeen
knollen: rest van de gerooide aardappelen zoeken
knop: schakelaar
knuist: soepvlees
kodden: staart
koejonmeer'n: pesten
koensjtendoenjer: goochelaar
koer: speelplaats
koerau: stroom
koersekiwi: kortsluiting
koerskemel: domkop

koesj: koets
koewagterken: wipstaart
koezjieëkkuij: aalvat
kokarde: slag, mep (cocarde)
kokes: kokin
kol: lijm
kolèjeregauërt: opvliegend persoon
kolèjerig: woedend
kollebloem: papaver
kollërik: opvliegend
kombinezong: onderkleed (combinaison)
komfaur: gerieflijkheid (confort)
kommik: grappenmaker (comique)
komplementen doen: groeten overmaken
konfituur: jam (confiture)
konkelfoes: achterbaks
konkelfoezen: iets bekokstoven
konteklasjer: feestjas
konterfuër: achterste deel van schoen
konteverkiejerd: averechts, helemaal verkeerd
kopbuëm: knotwilg
kopken: postzegel
kordiejel: leidsel
kornis: dakgoot (corniche)
korrozje: moed (courage)
kortier: kwart uur
kortjen: 25 centiemmen
kossj'n: kaatsen
kostes: kosterstvrouw
kot augen: herrie schoppen
koterij: bijgebouwtjes
kouder: omlijsting van foto, kader
kozz'n: neef (cousin)
krak: bekwaam iemand
kramik: fijn tarwebrood (cramique)
krapken: rest van de stof
krapul: gemeen mens (crapule)
krauë: kraai
krawietelen: kittelen, onrustig heen en weer bewegen
krebbenbijter: gierigaard

kreft: zuurpruim
kreften: zeuren
krèjëm: pudding
kremken: ijsje
kremper: klein gebleven persoon
kresj: kinderbewaarplaats (crèche)
krëvauësjje: zeer zwaar werk
kreveer'n: doodgaan (crever)
kriauël: misdienaar
kribbelen: slordig schrijven
kriel: kleine graankorrels
krijzelen: kruimelen
krizantijnen: chrysanten
krochen: kreunen, hoesten
kroes: metalen beker
krokant: knappend (croquant)
kroket: knappend amandelkoekje (croquet)
kroppene vul: helemaal vol
krotter: slechte wielrenner, zwak speler
krowaugen: kruiwagen
kruinoot: muskaatnoot
krussefiks: kruisbeeld
kuërlawijt: leeuwerik
kuisvrouw: schoonmaakster
kujel'n: kolen (rode)
kürten drank: jenever, cognac....
kussëkës: nieren van een konijn
küsten: kloppen
küstjes: gebakken broodkorstjes
kwakkel: kwartel
kwasjken: scheut
kwedde: raar vrouwspersoon
kweddelen: moeilijkheden
kwest: ruzie
kwiejeken: kweken
kwintj: gril
kwispel: borstel waarmee de pastoor zegent
kwistenbiebel: rare snuiter
kwit: niets meer schuldig (quitte)

L

labbekak: schrikkeput
labeur'n: omploegen (labourer)
lakker: duif buiten competitie
lambelsj: grote olielamp (lampe belge)
lameer'n: kletsen, veel praten
lampadeir: staande lamp (lampadaire)
lampet geven: geweldig te keer gaan
lampetten: drinken
lasseeweirk: strikwerk (lecet)
lastegauërd: lastig persoon
laveier: stroper
leegord: leegloper
leelam: zonder energie
leen: hengel
leez'n: bidden
lein: wol (laine)
leit: richting
lèjesken: groot jeneverglas
lèjevende kwik: actief kind, met veel energie
letter: weinig
lichter: een doodskist
lichteren: in de lijkst leggen
lieb'r: vrij (libre)
liejer: een ladder
ligauël: wettelijk (légal)
lijfrok: trui
lijkdeur: portaal
lijvauët: lijnwaad
linje: linde
lirke stauën: met gevouwen handen iemand hogerop helpen
lirken: laddertje
lisjense: vergunning (licence)
livree: militair zakboekje (livret)
lochting: moestuin
loe steken: verstoppertje spelen
loemeleken: klein lampje
loesj: loens -verdacht (louche)
loezen: vrouwenborsten
lokkebruët: lokaas

los: privéweg naar stuk land
lossendeur: dwars door
luëf: rapen
luëg: zeepsop
luëpmert: wat een drukte
luës: loos
lürre: deugeniet
luster: kroonluchter (lustre)
luzeirn: klaver (luzerne)

M

madj au: ga uit de weg
malleur: tegenslag (malheur)
malsjans: tegenspoed (malchance)
manezje: rijschool (manège)
maneuver: ongeschoolde arbeider (manoeuvre)
mangelen: ruilen
mantel: graanstruik
marmit: waterketel (marmite)
marsjandies: goederentrein
marsjang: handelaar (marchand)
masakker: bloedbad (massacre)
masjen: metsen
masjersknaup: metserdienaar
masjien: toestel (machine)
matant: tante
mauësteek: fruit door wormen aangetast
mausmeesj: manspersoon
mauter: zeer rijpe vrucht
mauvèjeger: vleier
mee botten: van tijd tot tijd
meirbel: marmer (marbre)
meirbol: knikker
meiren: morgen
meirennoen: morgenmiddag
meirevrug: morgenochtend
meis'n: meid
mèjelsuiker: bruine en witte suiker
mèjerlauën: merel
mèjerske beizen: voorjaarsbuien
mèjes: weide

mem: fopspeen
memoore: geheugen (mémoire)
merre: merrie
mèrremit: marmiet, waterketel
merrezjieëk: flauw (slecht smakend) bier
merserizee: glanzende draad (mercerie)
merteko: aap
mesdinjer: misdienaar
mesluinen bruëd: bruin brood
mespoel: open aalput
messink: mesthoop
mëstes: de bazin
metjen: meter of grootmoeder
metjessuiker: doopsuiker
meugen: lusten
meulemen: houtworm
mik: katapult
minne: pelsbeslag
minnekes: bloesem van een boom
misdacht: foute opvatting
misdoebber'n: misdoen
misjmasj: kindertaal voor mortelspecie
mispeuteren: iets verkeerd doen
mispikkel'n: misdoen
misteere: geheim (mystère)
mitrajet: machinepistool (mitraille)te)
moelje: baktrog
moemelbakkes: masker
moemelen: onverstaanbaar spreken
moentjebaul: snoepje
moer: vrouwelijk konijn
moesj: muts
moestasj: snor (moustache)
mojjer: moeder
mokke: lief, verloofde
moksken: geliefde
moljer: meikever
moljtijd: maaltijd
mollebruëd: paddestoel
mollesalauë: paardebloem

moltjen: gevulde eetdoos
moluren: kroonlijsten
monokkel: oogglas (monocle)
moosj: mug
mossel: slag
mot: slag
mottesikkel: motor
mottèsiklet: motorfiets (motocyclette)
muër: waterketel
muësken: morsen
muëtel: mortel
muilentrekker: valsaard
muit: kooi
mul: stof
mutsauërt: takkenbundel
mütten: kalf

N

nakk'r: parelmoer (nacre)
napken: sierdoekje
nauëdüst: dorst de dag na een drinkpartij
nauëgemokt: nagebootst
nauëreed'n: narigheden
navenant: hangt er vanaf
ne kiejer: eens
neerplasjen: neervallen
negenuëg: kwaadaardige zweer
negoosj: nog eens
neig koud: zeer koud
niewèjerd: nietsnut
nijplicht: kniplicht
nimmendaul: niets
niveraas ni: nergens
noegau: noga(nougat)
nolje: naald
nondedju: krachtterm (nom de dieu)
nootflesijn: jicht in de gewrichten
noozjendrip: oziëndrup, afdruipende regen van het dak
noste week: volgende week
nuët nimmer: nooit meer
nuus: schuin

O

observauësje: controle (observation)
oebel: bult, oneffenheid
oenjer: kip, hoen
oerekot: bordeel
oeresjans: veel geluk bij het spel
oesj: rijtuig om bomen te vervoeren
oesjepot: hutsepot
okkozje: koopje (occasion)
olleblokken: houten klompen voor mannen
omdoen: omspitten
ommeldonk: stijfjel (amidon)
omskeil: trekgestel
onèjerlèk: gewoonlijk
ongezeneert: zonder zorgen
onnuëzëleit: gekheid
onpasseesjeg: ongeduldig
onpauër: oneven (impair)
ooz'n anderen: mijn broer
oparleur: luidspreker
opekassen: openspringen bij het braden
operauësje: heelkundige ingreep (opération)
opfleur'n: iemand een pleziertje doen (fleur)
opgauën: beginnen
opgedauën: getooid
opgesolfterd: opgedrongen
opkallefauëteren: opsmukken
opleg: meerwaarde
opleggen: inmaken
opmauken: opruien
opperste: zolder onder de pannen
oppëves: opnieuw
opraupelink: raapsel
opsjauen: ophitsen
opskiet'nd: opvliegend
optrekker: schoentrekker
otantiek: origineel
ottobosj: autoscooter
overjauër: verleden jaar
overlest: laatst

overpampelen: onnodig veel in handen nemen

overslaupen: te lang(ge)slapen

overtijd: onlangs

overtur'nd nit: waag het niet (avonturen)

overürken: overluisteren

overwas: takken over vreemde eigendom

P

pakbor: strafbaar

paljee: overloop (palier)

palmij: buscus, verwant met palmboom

palto: damesjas

palulle: iemand die niet deugt

pampelott'n: haarkrullen (papilote)

pandoering: slaag krijgen

pantoeff'l: slof (pantoufle)

pantomiene: klucht

pardesu: overjas (pardessus)

parei: prei

parettemauker: druktemaker

parkoer: af te leggen weg (parcours)

parmang: broekomslag

patotterken: kleintje

paruk: pruik

pasje: hartstocht, speelzucht (passion)

passeer'n: oversteken (passer)

passeerde kiejer: vorige keer

passeerde week: verleden week

passozje: mensen die voorbijgaan , verkeer (passage)

paster: pastoor

pasvit: vergiet (passe-vite)

patat: klop

pateeken: gebak

patot: aardappel (patate)

patotterbloem: aardappelbloem

patotterkintj: bij wie geen doopsuiker wordt gegeven

patronaasj: jeugdhuis (patronage)

patrong: baas (patron)

patternüster: paternoster

pattoterbollen: vrucht van de bloem van de aardappelplant

pauen: pauw

pauërt: deel (part)
pauëterslasjen: sandalen
peeën: onkruid
peekapper: landbouwwerktuig met drie tanden
peinwoir: kamerjas (peignoir)
peirkinken: hinkelen
peizen: nadenken
pèjereken augen: op de rug rijden
pèjerekesmeulen: paardemolen
pèjerël: parel (perle)
pèjeremiejester: vecarts
pèjerenkarton: paardenbegeleider
pèjerenueg: spiegelei
pèjerestront: paardenmest
pèjert: paard
pek: hars uit boomwonde
pekkink: pak slaag
pellepatotten: aardappelen in de schil
pëloes: grasperk (pelouse)
pendul: slingeruurwerk (pendule)
penetensje: boetvaardigheid (pénitence), straf voor zonde
permissje: vergunning (permission)
peroesj: parkiet (perruche)
pesje: dun plooibaar stokje
pesjstaul: paardenstal
pet emmen: bang zijn
pëtal: trapper van fiets (pédale)
petiesje: verzoekschrift (pétition)
petjen: peter
pëtrol: aardolie (pétrole)
pezewever: weet op alles iets aan te merken
pieje: schop
piejëpër: tenger persoon
piep steken: verstoppertje spelen
pijpzaksken: lefdoekzakje
pik: houweel (pic)
pikapik: vete
piket: paaltje (piquet)
pikkedonker: volop nacht
pikkelink: schoof

pikken: stelen
pilèjer: pilaar (pilier)
pilérenbijter: zit vooraan in de kerk, farizeeër
pille: klontje suiker
pinket: een richtingaanwijzer
pinnekesdrauëd: prikkeldraad
pintjen dek: glas bier en broodje
pios: houweel (pioche)
pisdoek: luier
pisjen: flink knippen met nagels van duim en wijsvinger
pisjoeter: puntige witte koolsoort
pisjonkelen: gebed t.e.v. de H.Portioncula
pissen: plassen (pisser)
pitjelèjer: feestjas
pizjoeter: mannelijk geslachtsdeel
pjedestal: voetstuk (piédistal)
pladasj: koeievlaai
plamauëster: iets groots
plangtrekker: slimmerd
plansjee: planken vloer (plancher)
planten: poten (planter)
plantsoen: plantaardappelen
plasjer: dikbil, koe
plasseren: uitdunnen van bieten
plastrong: das
platoo: schenkblad (plateau)
plattekekès: plattekaas
plauëst'r: geschminkte vrouw (en dus niet deugdzaam)
plekker: stukadoor
plosj: dorpsplaats (place)
pluë: vouw
poef: schuld
poeiërink: een bolwassing, pak slaag
poelje: jonge kip
poen: geld
poep: pop (poupée)
poepeloerezat: stomdronken
poepeloetzje: dikkop
poepen: vrijen
poerkes: om te schieten (kinderspeelgoed)

poeset: wandelwagentje (poussette)
poetje zetten: voetje zetten
poetjen trekken: voetje lichten
polj'n: kaf van koolzaad
poljepel: grote soeplepel
pompwauëter: steenputwater
ponk: spaargeld
poosje: portie
port-bagaasj: bagagedrager (porte-bagage)
portemonnee: geldbeugel
porteplum: vulpen (porte-plume)
portret: foto
portrettentrekker: fotograaf
poseesje: geduld (patience)
posjet-stoeferken: lefdoekje (pochette)
posjtes: puistjes
pott'n: sparen - zakgeld
potje kaud: ijsje
potpoerie: muzikale potpourrie (pot-pourri)
potret: foto
pots: soort pet
povertitjen: winterkoninkje (pover: pauvre)
poziesje: stand (position)
pratik: nuttig (pratique)
prepareer'n: gereedmaken (préparer)
presjies: nauwkeurig (précis)
pressink: druk (pression)
preuf: bewijsstuk (preuve)
prezanteer'n: voorstellen (présenter)
prëzent: aanwezig (présent)
pries: stekker (prise)
prim: premie (prime)
principauëlste: voornaamste (principal)
prizong: gevangenis (prison)
prochë: parochie (paroisse)
proesj: pruts
profijtëg: zuinig
profiteur: winstmaker (profiteur)
progauësje: laxeermiddel (purgation)
proklamauësje: bekendmaking (proclamer)

prompt: snel, vlot (prompt)
pronken: pruilen, opscheppen
pront: fier
prosesse: ommegang (procession), processie
puëze: rust (pause)
puut: kikker
puutendrek: kikkerdril
pulloever: trui
puneis: duimspijker (punaise)
putjeskieten: knikkeren in putjes

R

racor: verbindingsstuk (raccord)
rai: spoorstaaf (rail)
ramasseren: verzamelen (ramasser)
rammelink: slaag geven
ramoeltje: onrust - drukte
ramplaseer'n: vervangen (remplacer)
randëvoe: afspraak (rendez-vous)
rapiet: snel-vlug (rapide)
rapken: een wondkorst
rauël: zeldzaam (rare)
rauëzig: razend
ravaasj: verwoesting (ravage)
reakse: terugwerking (réaction)
rechtswèjers: verwant in de 2e graad
rechtzinnig: eerlijk, onschuldig
reclamauësje: klacht (réclamation)
reclammeer'n: dringend vragen om (réclamer)
recommandee: aangetekende verzending (recommandé)
ree: losweg
reensjken appel: zure appel
refuzeer'n: weigeren (refuser)
regels: maandstonden
reier: mannelijk konijn
rèjeken: harken
rekker: snelbinder
reliezje: godsdienst (religion)
remaijeer'n: mazen (remmailler)
remiezje: afdak (remise)
remork: aanhangwagen (remorque)

renaar: vossepels (renard)
renfaur: versterking (renfort)
renneweren: tot armoede brengen (ruiner)
rentj: rund
replikeer'n: (heftig) antwoorden (répliquer)
resonneer'n: zwaar klinken (résonner)
rësor: veer (resort)
responsaubel: verantwoordelijk (responsable)
resu: ontvangsbewijs (reçu)
rëtaar: vertraging (retard)
rëtret: afzondering (retraite)
rëvansj: vergelding (revanche)
rëveir: achterkant (revers)
rëvet: klinknagel (rivet)
revizeren: laten herzien (réviser)
rezjiem: leefregel (régime)
rezoluusje: oplossing (resolution)
rieëp: dikke koord
rijkujere: veter, rijgkoord
risoneren: redetwisten
rivauël: mededinger (rival)
rodeer'n: uitproberen (roder)
roelement: kogellager (roulement)
roet: spoorweg
rondel: schijfje (rondelle)
rondgonjer: leurder
ronker: meikever
rotang: spaans riet (rotan)
ruëster: rooster in de leuvense stoof
ruiven: pluimen verliezen
rüs: aardzode

S

sadauët: soldaat (soldat)
saffrauën: saffraangeel (safran)
sakkerdieje: krachtterm
sakosj: tas met draagriem (sacchoche)
salauë: sla (salade)
salueer'n: groeten (saluer)
santeboetik: rommel, speelgoed
santee: gezondheid (santé)

santekwant: oorveeg
saroop: stroop (sirop)
sauë: zijde (soie)
saufel: sabel (sable)
sebiet: onmiddellijk
seine: toneel (scène)
seldersoe: sodazout
sendikauët: vakvereniging (syndicat)
sensauësje: sensatie (sensation)
serewoor'nt: tegenwoordig
sëjtjèn: bustehouder (soutien-gorge)
sevëst: straks
siatik: heupjicht (sciaticque)
sicht'ns: sindsdien
sietekerre: sidecar, zijspan aan moto
sikaneren: op alles kritiek hebben
simënuuëre: seminarie (séminaire)
simmeken: onnozelaar
sinjaleer'n: aankondigen (signaler)
sitewauësje: toestand (situation)
sjampetter: veldwachter (champêtre)
sjans: geluk (chance)
sjansjaar: geluksvogel (chançard)
sjanzjeer'n: omruilen (changer)
sjarletang: bedrieger (charlatan)
sjarret: handkar, kinderwagen (charrette)
sjebiet: aanstonds
sjëpap: klep-ventiel (soupape)
sjërie: lieveling (chèri)
sjèrp (sjal): halsdoek (écharpe)
sjesisj: worst (saucisson)
sjik: keurig, fijn (chic)
sjik: tabakspruim (chique)
sjikaneeren: zeuren
sjismatik: rheuma (schismatique)
sjoe: leveling (chou)
sjoepken: uiteinde
sjofaasj: centrale verwarming (chauffage)
sjokolat: chocolade (chocolat)
sjorzetten: korte kousen

skabauelek: gevaarlijk
skaffelskeut: korte afstand
skamateren: goochelen
skamateur: goochelaar
skampavie zijn: weg wezen
skandauëlëg: vreselijk
skarminkel: zeer mager
skaup: schaap
skaupekwiejëker: schapenhouder
skedderwedder: alles door elkaar
skeel: deksel
skeirp: iets meer dan
skèjeresliep: schaarslijper
skèjergebonte: houten balken om het dak stevig te maken
skelf: hooizolder
skelle: snede
skichelen: lachen
skieter: marbol (knikker)
skietgebed: kort gebed
skijten: zich ontlasten
skijtkezzen: kleine kersen
skip: spade
skoeffel'n: zoeken
skoeffelink: uibrander, pandoering
skoekeloen: zomergerst
skoenstrek: veter
skoepëren: eggen
skof: lade
skofferdeinen: schaatsen
skofken: beveiliging aan de deur
skoljendekker: schaliedekker
skolp: schelp, omhulsel
skooliffrau: lerares
skoolmiejester: leraar
skotelhuis: kleine plaats achter de keuken
skramoelje: sintels van verbrande kolen
skrauf: schraag
skriejen: wenen
skrikkeput: bangerik
skuën: mooi

slameur: onaangenaam werk
slangetisje: salamander
slap: afgeroomde melk
slasj: pantoffel
slauën: slaan
slauper: dakhoek
slaupink: slaapgelegenheid
sledde: slede
slep: hemd
sleren: glijden op het ijs
slibber: spekglad
slibberen: uitglijden
slinkepuët: linkshandige
slipperkes: sloffen
slodderëvul: boordevol
sloekepee: slokop
sloeker: gulzigaard
sloesjter: bolster
slot: onderdeel van een pomp
sluëf: broekomslag
sluër: slordige vrouw
slujërn: koolzaad, sloorzaad
smaksken: hoorbaar kusje
smèjerig: vuil
smesj: smidse
smoelpap: griesmeelpap
smokkel: snoep
smossen: motregen
smoutboteram: boterham met reuzel
smuëren: roken
snabbe: snauw
sneutel: sleutel
sneutelduës: pennendoos
snieje: sneeuw
snotter: peuter
soedeer'n: lassen (souder)
soetan: toga (soutane)
solde: soldij (solde)
soliet: stevig, sterk (solide)
sollement: fundering

sollesteer'n: navraag doen
soluusje: oplossing (solution)
somwijlen: soms
sorzje: deken
sosjēteit: maatschappij (société)
spante: korte tijd
spasjevrümd: doodvreemd
spauēsjom: boekenkaft
spaugen: spuwen, braken
speeldingen: speelgoed
spek: snoepje
spenje: voeteinde van het bed
spet: spitvoor
spiejegelbak: spuwbak
spiejegelen: spuwen
spiejet: spuit
spiejetlap: spatlap
spikelauēsje koek: speculoos
spiksplentjern uut: nieuw
spille: dikke tak
spinnekop: spin
sponne: zijkanten van het bed
sponsjke teiref: maïs
spoojsjke aug: taxus bacata
sprieblok: nestkastje
spriet: gulp
spürt: sport van een ladder
staminee: volkscafeetje (estaminet)
stamp: duw
stamper: lekstok
stanne: zinken kuip
stanvastig: telkens opnieuw
stauēsje: station
stauterik: durver of wie stout is
steirfput: bezinkput
stèjert: staart
stekelbafken: stekelbaars
stekelink: stekje
stermijn: stramien, vergiet
sterrekes zien: duizelen

stesken: lucifer
stiejenduëd: morsdood
stielemaun: vakman
stijverik: stramme persoon
stillekes: geruisloos
stiloo: vulpen (stylo)
stinkerken: afrikaantje (bloem)
stoefen: bluffen
stoeferken: lefdoekje
stoemp: groentepuree
stoffelier: stokviolier
stok: voorraad (stock)
stokmeter: maatstok
stoksjumpetter: vervangend veldwachter
stolken: staaltje
stoof: kachel
stoofhout: fijn gekapt hout om de stoof aan te steken
stoofklodde: stoofvod
stoor: rolgordijn (store)
stopsel: kurk
stozje: verdieping (etage)
strijker: stuk vet bij wafelenbak
stronnat: doornat
struë: strooi
struik: afkomst - familie
stuiken: strompelen
subiet: plotseling (subit)
sukkeles: sukkel, leeft in moeilijke omstandigheden
superstiesje: bijgeloof
suppositwarken: zetpil (suppositoire)
survejant: toezichthouder (surveillant)
swanjeer'n: verzorgen (soigner)
swansjt: ondertussen
swijl'ns: terwijl

T

taboeret: voetenbankje (tabouret)
tagauër: tesamen
taluër: bord
taluu: berm (talus)
talvëtteur: doormidden

tampteer'n: plagen
tandeuze: scheermachine (tondeuse)
tantist: tandarts
tas: hoop (graanschoven)
tauëterèjer: babbelaar
teiref: tarwe
tèjerlink: pier
televies: televisie (télévision)
tember: postzegel (timbre)
temper: bindmiddel voor saus
tèn: dan
tenturiot: ontsmettingsmiddel
tenuu: kleding (tenue)
tereintjen: sijs
terrassier: grondwerker (terrassier)
terrinne: soepkom (terrine)
tichel: tegel
tijferéjer: een knutselaar
tijmoes: tijd
tingel: netel
tip: neus van de schoen
tippe: model-voorbeeld (type)
tiret: ritssluiting (tirette)
titjen: een beetje
tjippenauën: haan
tjippenei: ei (kindertaal)
tjoek-tjoek: leurder
toebak: tabak
toeken: kloppen
toepelmoesj: muts met pompon
toernavies: schroevendraaier (tournevis)
toesjeer'n: aanraken (toucher)
toespelle: veiligheidsspel
toetjen: varken
top: tol
totjen twijn: bobijntje garen
tramaur: zwerver
trampelen: onrustig heen en weer stappen
transjee: loopgraaf (tranchée)
trap: stoep

traukliejed: bruidskleed
travakken: hard werken
travau: werf (travaux)
trawieël: truweel
trecteur: tractor
treem: handboom van kruiwagen
treiëtn: treiteren
trekijzer: magneet
trekken: fotograferen
trekzak: accordeon
trentjelen: treuzelen
trijeren: sorteren (trier)
trip: worst
trporteur: bakfiets (trporteur)
tripotteer'n: knoeien (tripotage)
trischeer'n: vals spelen (tricher)
troefel: schepspade
troefelink: slaag
troesjelen: treuzelen
troeten: domkop, idioot
trompeer'n: vergissen (tromper)
trontinet: autoped (trontinette)
trotwaar: stoep (trottoir)
trukeer'n: vervalsen (truquer)
tuëg: toonbank
tuëp augen: verzamelen
tuëpskieten: kabbelen van de melk, kwaad maken
tuëpskijten: instorten
tuëverneijer: tovenaar
tuimelpert: koprol
tuit: spoel
tureluut: gek
tutteken: fopspeen
tuup: buisje (tube)
twalseree: tafelbedekking (toile cirée)
twiejetobben: dubbele pot
twiejewoensjt: dubbele woning

U

uëgskes trekken: knipogen

uëgzauël: doksaal

uëremoesh: bivakmuts

uërenbuëm: steunbalk

uërendul: gek van het lawaai

uëresteker: libel

uëst: oogst

uiben: steenuil (fig. domkop)

uissel: weegtoestel

uit zott'n: overdreven, erg veel

uit: gewonnen

uitbollen: het kalm aandoen

uitenje: voorkant van het bed

uitgeddel'n: lopen

uitgekocht: omgekocht

uitguëzn: al scheppend leegmaken

uitklappen: bespreken

uitkommen:

te voorschijn komen bij een kinderspel of kaartspel

uitkommen'n: voorjaar

uitlèjëven: aan TBC lijden

uitliej'n: het nest verlaten

uitmauken: verwijten

uitmuizen: heimelijk weggaan

uitskijten: bespotten

uitsnokken: uitrukken

uitsteken: doen, verrichten

uitstruëpen: natte of erg vuile kleren uitdoen

uitvéjert: uitvaart, begraving

uitvliëgen: uitvaren

uitzjauën: op boegeroep onthalen

ul: struik

ürken: luisteren

üzzel: horzel

V

vadroej: rondslechteren (vadrouille)

vajjer: verder

vajoe: schoft (voyo)

vajozje: reis (voyage)

vakause: betaald verlof
valauwend: voor het donker wordt
valèjeven: ooit
vallesong: zak met gereedschap
vandauël: vernier (vandale)
vaneigen: vanzelfsprekend
vaneiges: natuurlijk is het zo
vanselijken: insgelijks
vantj: verloofde, vrijer
vareus: trui, kiel (vareuse)
varjaub't: wisselvallig (variable)
vast emmen: beetnemen, een poets bakken
vast stekken: stevig vastgrijpen
vatjen: vetmesten
vauër: vader
vazjelink: rafeling
vazzelèjeven ni: nooit
veir de vaas:

kleine rode aaswormpjes gebruikt bij de visvangst

veirken: varken
veirkesbiejest: kelderzeug, worm
velospelle: fietsspeld
vendiesje: openbare verkoop (vendre)
veneigen: vanzelfsprekend natuurlijk
venjel: luidruchtig kind, schobbejak
vènzjen: smeulen
veranderink: maandstonden
verassereerd: verzekerd
verbasterdeerd: vermengd, verbasterd
verbojjen: verboden
verbrosselen: verknoeien door onhandigheid
verdestruweren: vernietigen
verdimmeleren: stuk maken
verdroom: gebed
verfrommeld: niet fraai
vergeetkont: vergeetachtige vrouw
vergèjerink: vergadering
veringelizjeerd: verwaarloosd (négliger)
vèrkeskot: varkenshok
vermangelen: ruilen

vermassacreren: toetakelen (massacrer)
vermuësken: verprutsen
verneigëren: verergeren
vernepelink: tenger kind
verprospereerd: welvarend geworden zijn (prospèrer)
verrauëkodde: verrader
verren: een stier
verskoesjen: verschieten
verskuën'n: vers ondergoed aantrekken
versloesjt: verslenst
versmuëren: verdrinken
vertejën: niet volgen in het kaartspel
veruëg: verhoog
verzet: versnellingsapparaat
verziip: vergiet
veur nit: gratis
veurbroek: gulp
veurdeur: voordeur
veurdewille van: om reden van
veurekruipen: plaats winnen, zijn beurt niet afwachten
veurenaf: eerst en vooral
veurfasade: voorgevel
veurkindj: buitenechtelijk kind voor het huwelijk
veurplosj: beste kamer
veuruit: voorwaarts
veurwesj: voorwaarts
vezjelingen: rafels van vezels
vies auër: kwaad persoon
vies: kwaad
vijf ceng: (oude munt) vijf centiemen
vinke: smeulen
visosje: masker (visage)
visspaan: keukenschep met gaatjes
vites: snelheid (vitesse)
vlauë: vlaaien
vliegende vauën: loshangend hemd
vliem: mes
vlink'n: scheermesje
vloerbollen: platte speelschijf in het café
voegen: gedragen

voeijerink: binnenbekleding
volannig: ervaren, handig; goed passend, ruim zittend
voldauën: genoeg hebben, voldaan
vole: vensterluik (volet)
volieire: vogelkooi (volière)
volisj: panlat (volige)
voogd liggen: braak liggen
voor: ploegvoor
voozjen: smeulen van vuur
votuur: wagen (voiture)
vraugstèjert: vrager
vriejet: erg
vuël: sluier (voile)
vuës: taai
vuësken: zangstukje
vümmeken: schijfje
vüsskuët: schort

W

wa(u)nmeulen: scheidt het kaf van het koren
wanten: handschoenen
wasspelle: wasspeld
wauë: loof
wauër: openklapbaar bovendeel van een raam
weddel: grendel
wegkasjen: wegjagen
wegrisjen: fors uitglijden
wegsleeren: uitglijden
wenje: verband
wevenèjer: weduwnaar
wiejemoejëg zijn: vlug ontroerd zijn
wiejen: grazen
wiejer: knoest in het hout
wielewaugen: trekkarretje
wiezen: kaartspel
windjuës: windhoos
winje: verband
wippen: kaartspel
wisjen zetel: rieten zetel
wisjken: twijgje van een wilg
witte penne: duif met witte slapen

woensjt: woning
wuitten: dwaas iemand
wüttel: wortel

Z

zakkenvoeljer: corrupte bediende
zant: bussel halmen
zatsel: drinkpartij
zatte proesj: dronken vrouw
zauël: zaal (salle)
zeften: zeven
zeiken: ziftje
zenauësje: ongerustheid
zenje: delen van het varken werden aan naaste familie gegeven
bij slachten (<zenden)
zep: afloop
zeur'n: bedriegen
zeurzak: bedrieger
zichel: sikkkel
zjabberen: lichte regen
zjaloes: afgunstig (jalousement)
zjandeir'm: rijkswachter (gendarme)
zjaneuwel: jenever
zjat: kop
zjaur: soort, aard (genre); grote sier
zjazoe: opvallend geklede jeugdige jazzliefhebber (zazou)
zjenauësje: onrust
zjeneeren: zich bezorgd maken
zjenjauël: knap-briljant (génial)
zjërant: zaakvoerder (gérant)
zjertellen: kousenophouder
zjëton: penning (jeton)
zjiejëkstik: aalvat
zjiejep: zeep
zjieken: wateren
zjieslasjen: schoeisel in rubber
zjiever: prietpraat
zjieverlap: slabbetje
zjilee: vest (gilet)
zjilken: koordje
zjimmastik: turnen (gymnastique)

zjoeven: snel vooruit gaan
zjoviauël: joviaal (jovial)
zjuëm: omslag
zjuzemien: jasmijn
zjuzf'n: vrederechter (juge)
zog: zeug
zogt: gaar
zojjen: koken
zokken: sokken
zoona: sint-antoniussvuur (zona)
zot gat: olijk ding
zot: boer in het kaartspel
zotsjel: zaad
zunne: zon
zute stiejen: zachte steen
zutelep: wie graag snoept
zuurstek: zure snoep
zwalpei: ei zonder kalkschaal
zwanzjelen: zwalpend stappen
zwauëlom: zwaluw
zwazje: massa
zwemkom: het zwembad
zwerterik: vuil en onverzorgd
zwierder: droogtrommel
zwijsj: ordehandhaver in de kerk (suisse)

Mijn dierbaar Heldergem

In Heldergem waar ik ben geboren
Daar heb ik voor altijd mijn hart verloren
Ik sleet er een zorgeloze jeugd
En werd er opgevoed in eer en deugd

Mijn ouders waren gewone lieve mensen
Die rekening hielden met mijn wensen
En tijdens de lange oorlogsjaren
Moest ik veel ellende ervaren

In '45 was de oorlog voorbij
En alle mensen waren blij
Wij herbegonnen met nieuwe moed
Wij waren weer vrij en dat was goed

In Heldergem wonen veel gewone lieden
De industrie had er niet veel te bieden
Het pantoffelfabriek verschafte wat werk
De rest pendelde van her naar der

Er waren enkele middelgrote boerderijen
Maar vele kleintjes konden met moeite gedijen
Ze werkten van 's morgens vroeg tot 's avonds laat
Maar financieel waren ze er niet veel mee gebaat

Velen trokken naar Frankrijk om er de campagne te doen
Voor 't onderhoud van hun familie, niet voor 't fatsoen
Na 6 à 8 weken kwamen ze terug naar hun gezin
Ze hadden weer geld voor 't onderhoud en de min

De wagenmaker, smid en herbergier
Leefden beter door de winst op elk vertier
De middenstand in 't algemeen
Waren financieel beter dan iedereen

De jeugd leefde onbezorgd en maakte plezier
Met het weinige drinkgeld, voor hun vertier
In de cinema bij Notaris en in het café bij den dikken
Versleten ze vele uren en de rest die kon stikken

In 1976 was de fusie een feit
Maar tot wat heeft het ons geleid
De pastorij, het gemeentehuis alles werd verkocht
Het onderhoud van de wegen, dat is wat ver gezocht

Heldergem, het kleine broertje in de rij
Wordt steeds vergeten door de heerschappij
Men heeft ons een beeld beloofd vanaf het eerste uur
Maar ik hoop dat het er komt in deze legislatuur

Ik wil dit gedicht positief besluiten
Want ik weet het gaat altijd om de duiten
Heldergem, Heldergem, ik heb u lief
Ik zal altijd van u houden met hart en ziel

En als mijn laatste uur zal zijn geslagen
Dan wens ik dat ze mij dragen
En laten rusten in Heldergemse grond
Mijn dorp dat mij dierbaar was tot de laatste stond

Roger De Troyer
Mei 2001